

การวิเคราะห์นวนิยายเขมร
เรื่อง “ภาระสุดท้าย”

โดย

นางสาวศิริวรรณ ประสพสุข

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเขมรศึกษา

ภาควิชาภาษาตะวันออก

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2549

ISBN 974-116-555-2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

**AN ANALYSIS OF THE KHMER NOVEL
“THE LAST MISSION”**

By

Siriwan Prasobsuk

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

A Master's Reports Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF ARTS

Department of Oriental Languages

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2006

ISBN 974-116-555-2

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้สารนิพนธ์ เรื่อง “การวิเคราะห์
นวนิยายเขมร “ภาระสุดท้าย” เสนอโดย นางสาวศิริวรรณ ประสพสุข เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษิตตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเขมรศึกษา

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ผู้ควบคุมสารนิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรรวรรณ บุญยฤทธิ์

คณะกรรมการตรวจสอบสารนิพนธ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร ประธานกรรมการ
(อาจารย์จตุพร โคตรกนก)

...../...../.....

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรรวรรณ บุญยฤทธิ์)

...../...../.....

K 46106207 : สาขาวิชาเขมรศึกษา

คำสำคัญ : การวิเคราะห์วรรณกรรมเขมร / เรื่อง “ภาระสุดท้าย”

ศิริวรรณ ประสพสุข : การวิเคราะห์นวนิยายเขมร เรื่อง “ภาระสุดท้าย”
(AN ANALYSIS OF THE KHMER NOVEL “THE LAST MISSION”) อาจารย์ผู้ควบคุม
สารนิพนธ์ : ผศ. ดร.อรวรรณ บุญยฤทธิ์. 143 หน้า. ISBN 974-116-555-2

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์นวนิยายเขมรเรื่อง “ภาระสุดท้าย” ประพันธ์
โดย เม่า สำนาง

งานวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 5 บท คือ บทนำ กล่าวถึงความเป็นมา และความสำคัญของ
ปัญหา วัตถุประสงค์ ขอบเขต ประโยชน์ที่ได้รับ ขั้นตอนการศึกษา บทที่สอง กล่าวถึงชีวประวัติ
ของผู้แต่ง ผลงานของผู้แต่ง จุดมุ่งหมายในการแตงนวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” บทที่สาม กล่าวถึง
เนื้อเรื่องย่อ และการศึกษาองค์ประกอบต่างๆของนวนิยาย บทที่สี่ เป็นการศึกษาภาพสะท้อนสังคม
วัฒนธรรม และการเมืองการปกครองของกัมพูชาจากนวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” บทสุดท้าย
เป็นบทสรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยสรุปว่า นวนิยาย “ภาระสุดท้าย” เป็นนวนิยายที่สะท้อนให้เห็นว่า ทุกคน
ต้องมีหน้าที่ในการรับผิดชอบทั้งต่อครอบครัวและประเทศชาติ และสะท้อนให้เห็นการใช้ชีวิตของ
ชาวกัมพูชา ในด้านนาฏศิลป์และดนตรี อาหาร แนวทางปฏิบัติของชาวกัมพูชา เป็นต้น และเนื้อหา
ช่วงที่เกี่ยวกับการเมืองการปกครองในช่วงเขมรแดง สะท้อนให้เห็นถึงความยากลำบากของชาว
กัมพูชา โดยเน้นให้ผู้อ่านสำนึกบุญคุณของผู้นำชาติที่สามารถ คืนอิสรภาพให้ชาวกัมพูชาได้อยู่
อย่างมีความสุข

ภาควิชาภาษาตะวันออก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2549

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ผู้ควบคุมสารนิพนธ์.....

K 46106207 : MAJOR : KHMER STUDY

KEY WORD : AN ANALYTICAL OF THE KHMER LITERATURE /THE LAST MISSION

SIRIWAN PRASOBSUK : AN ANALYSIS OF THE KHMER NOVEL “ THE LAST MISSION”. MASTER’S REPORT ADVISOR : ASST. RROF.ORAWAN BOONYARITH,Ph.D.
143 pp. ISBN 947-116-555-2

The purpose of this research is to analyse the Khmer novel entitled “THE LAST MISSION” which was written by Mao Samnang.

This research work consists of five chapters, i.e. Introductory chapter deals with the background and importance of the problems, the objective, scope, benefits, process of the study. The second chapter deals with the author’s biography, author’s works and the aims of writing the novel. The third chapter presents the summary of the novel and the analysis of the literary factors. The fourth chapter is to study the Khmer society, culture and political issues which reflect from the novel. The last chapter includes conclusions and recommendations.

The result of this research can be summarized that “THE LAST MISSION” indicates the mission to be responsible to his family and country. The novel also shows Khmer ways of life, namely drama and music, food and ways to behave oneself in Khmer culture. A part of this novel, dealing with the Khmer Rouge period reflects the Khmer people’s hardships, and instills in the readers a sense of gratitude towards the country leaders who provide the Khmer people with the independence and genuine happiness.

Department of Oriental Languages Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2006

Student’s signature.....

Master’s Reports Advisor’s signature.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เล่มนี้ สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่ง จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรุวรรณ บุญยฤทธิ์ อาจารย์ผู้ควบคุมสารนิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ และข้อคิดเห็นต่างๆ ในการทำวิจัย ตลอดจนการตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องอย่างใกล้ชิด จนทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความเมตตาของท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์อัญญา จิตสุทธิญาณ อาจารย์ที่ปรึกษาสาขาวิชาเกษตรศึกษา อาจารย์จตุพร โคตรกนก ประธานกรรมการสอบสารนิพนธ์ ผู้วิจัยซาบซึ้งในความกรุณา เอาใจใส่ของท่านเป็นอย่างยิ่ง รวมทั้งคณาจารย์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่กรุณาถ่ายทอดความรู้และเป็นທີ່ปรึกษาให้กับผู้วิจัย จนสามารถทำสารนิพนธ์สำเร็จไปได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณอาจารย์อารียา หุติณทะ ที่สละเวลาให้คำปรึกษาตลอดการทำสารนิพนธ์ คุณสมเกียรติ วัฒนาพงษากุล ที่อนุเคราะห์ให้ยืมหนังสือเกี่ยวกับวรรณกรรมเขมร ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการทำสารนิพนธ์เล่มนี้อย่างมาก คุณชาญชัย คงเพ็ชรธรรมที่กรุณาสละเวลาสัมภาษณ์ แม่ สำนาง ผู้แตงนวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาวิเคราะห์พระมหาบุญเทิด ทองมนต์ ที่ได้ให้คำปรึกษาในการแปลภาษาเขมร คุณจุง ดิประโคน ที่ช่วยเหลือและให้กำลังใจ คุณดอกกรัก พยัคศรี ที่ได้คำแนะนำในการทำสารนิพนธ์ เพื่อนที่มหาวิทยาลัยศิลปากร และมหาวิทยาลัยบูรพา ที่คอยให้กำลังใจ

ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ผู้เป็นแรงบันดาลใจให้เกิดความสำเร็จในวันนี้ และกราบขอบพระคุณคุณอ้าวชิรี ประสพสุขและคุณน้ำจिरาพร ตั้งสุวรรณที่คอยช่วยเหลือเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัย ตลอดเวลาในการทำวิจัยครั้งนี้

คุณค่า และประโยชน์อันเกิดจากการทำสารนิพนธ์เล่มนี้ ขอบูชาแก่พระคุณบิดามารดา ครูอาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้แก่ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
ขอบเขตของการศึกษา.....	3
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	3
ขั้นตอนของการศึกษา.....	3
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	4
2 ชีวิตประวัติและผลงานของผู้แต่ง.....	5
ชีวิตประวัติของมา สำแดง.....	5
ผลงานของมา สำแดง.....	6
รางวัลแห่งความสำเร็จในชีวิต.....	6
จุดมุ่งหมายในการแตงนวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย”.....	7
3 การศึกษาวิเคราะห์ห้องค์ประกอบต่างๆของนวนิยาย.....	9
โครงเรื่อง.....	12
โครงเรื่องใหญ่.....	13
โครงเรื่องย่อย.....	13
การเปิดเรื่อง.....	14
การปิดเรื่อง.....	14
การลำดับเรื่อง.....	14
กลวิธีการผูกเรื่อง.....	15
จุดเริ่มต้นของปัญหา.....	15
การคลี่คลายปัญหา.....	15

บทที่	หน้า
การตั้งชื่อเรื่อง.....	16
แก่นเรื่อง.....	16
แนวคิดเกี่ยวกับความรัก.....	18
แนวคิดเกี่ยวกับหลักในพระพุทธศาสนา.....	18
ฉาก.....	18
ใช้สถานที่จริงเป็นฉาก.....	19
ฉากมีความชัดเจน.....	19
ฉากก่อให้เกิดอารมณ์สะเทือนใจ.....	24
ตัวละคร.....	26
ตัวละครเอก.....	26
ตัวละครประกอบ.....	49
บทสนทนา.....	69
บทสนทนาช่วยให้การดำเนินเรื่องรวดเร็วขึ้น.....	70
บทสนทนาช่วยให้ผู้อ่านรู้จักนิสัยตัวละคร.....	72
บทสนทนามีการใช้ภาษาดีเหมาะสม.....	76
ท่วงทำนองการแต่ง.....	82
การใช้ภาษาต่างประเทศ.....	82
การบรรยายโดยใช้เครื่องหมายวงเล็บ.....	83
การใช้สำนวนเปรียบเทียบเพื่อให้เกิดภาพพจน์.....	84
การใช้โวหาร.....	89
4 ภาพสะท้อนสังคม วัฒนธรรม และการเมืองการปกครองของชาวกัมพูชา	
จากนวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย”.....	96
ภาพสะท้อนด้านสังคม.....	96
ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวกัมพูชา.....	97
การประกอบอาชีพของชาวกัมพูชา.....	102
การศึกษาของชาวกัมพูชา.....	108

บทที่	หน้าที่
ภาพสะท้อนด้านวัฒนธรรม	111
นาฏศิลป์ และดนตรี.....	112
อาหาร.....	115
แนวทางปฏิบัติของชาวกัมพูชา.....	116
คุณธรรมและความเชื่อ.....	123
คุณธรรมในด้านความกตัญญู.....	123
ความเชื่อทางพระพุทธศาสนา.....	126
ภาพสะท้อนด้านการเมืองการปกครอง.....	129
5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	137
สรุปผลการวิจัย.....	137
ข้อเสนอแนะ.....	139
บรรณานุกรม.....	140
ประวัติผู้วิจัย.....	143

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์
 ๒๕๖๕

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การวิเคราะห์นวนิยาย เป็นวิธีการที่ใช้ในการพิจารณาและประเมินคุณค่านวนิยาย¹ มีหลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์ที่อยู่ 2 ขั้นตอนคือ การอธิบายลักษณะของนวนิยาย และการวินิจฉัยคุณค่าของนวนิยาย ในด้านการอธิบายลักษณะของนวนิยาย จะพิจารณาองค์ประกอบของนวนิยาย ตั้งแต่โครงเรื่อง เนื้อเรื่อง ฉาก ตัวละคร บทสนทนา ท่วงทำนองการแต่ง และดูความสมจริงทั้งในด้านเนื้อหา แก่นของเรื่อง ตัวละคร โครงสร้างขององค์ประกอบแต่ละส่วนว่า มีความเหมาะสมเพียงไร ส่วนการวินิจฉัยคุณค่านั้นจะวิเคราะห์ถึงภาพสะท้อนด้านสังคม วัฒนธรรม การเมือง ที่ผู้แต่งได้แทรกลงในนวนิยาย เพื่อให้ผู้อ่านได้รับรู้ถึงสภาพสังคม การดำรงชีวิต ความเป็นอยู่ของบุคคล และเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในแต่ละสมัย แต่ละสังคม ที่ผู้แต่งได้หยิบยกมานำเสนอ นอกจากนี้ยังได้แฝงข้อคิด อุดมการณ์ และคติสอนใจให้แก่ผู้อ่าน

นวนิยายเขมร หรือที่เรียกว่า ประโลมโลก ปรากฏในราชอาณาจักรกัมพูชา ในช่วงปี ค.ศ. 1900 รูปแบบการเขียนประโลมโลกนั้นจะเป็น กาพย์ แต่ในปี ค.ศ.1938 รีม คีน (rwm KIn) ได้แต่งนวนิยายเรื่อง “สุผาด” (sUpat) เป็นนวนิยายเรื่องแรก ในรูปแบบการประพันธ์ร้อยแก้ว และกระทรวงศึกษาเขมรได้บัญญัติให้เป็นหนังสือเรียนของชั้นมัธยมศึกษา ต่อจากนั้นมา การเขียนนวนิยายในรูปแบบร้อยแก้วก็เป็นที่นิยมจนมาถึงปัจจุบัน² ในปี ค.ศ.1975 ราชอาณาจักรกัมพูชาปกครองโดยเขมรแดง ประชาชนถูกอพยพไปทำไร่นา คนที่รู้หนังสือถูกฆ่าตาย ทำให้การเขียนประโลมโลกต้องหยุดชะงักลง การเขียนประโลมโลกได้ฟื้นตัวมาอีกครั้ง หลังการปฏิวัติ

¹วรรณา บัวเกิด, “แนวการวิจารณ์นวนิยายและเรื่องสั้น,” ใน เอกสารการสอนชุดภาษาไทย หน่วยที่ 8- 15 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2530), 645-650.

² XIghukDI , malIbTGk§rsil_°Expurstvt§TII 20 (V"rIs , 2002), 612.

เขมรแดงได้สำเร็จโดยสุนเซน เสงสำรินและเจียซิม แต่นักเขียนในยุคนี้ไม่มีสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านผลงานของตน และผลงานทุกชิ้นในสมัยก่อนการเลือกตั้งจะต้องได้รับการตรวจสอบจากรัฐบาลสุนเซนเสียก่อนที่จะออกเผยแพร่ จนกระทั่งปี ค.ศ.1991 ราชอาณาจักรกัมพูชาได้เปลี่ยนระบอบการปกครองมาเป็นประชาธิปไตย นักเขียนจึงสามารถนำเสนอผลงานที่เกี่ยวกับการเมือง เศรษฐกิจ สังคมของราชอาณาจักรกัมพูชาได้อย่างอิสระ นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งสมาคมนักเขียนแห่งราชอาณาจักรกัมพูชาโดยทางสมาคม มีแนวความคิดที่จะจัดประกวดงานเขียน ซึ่งถ้วยรางวัลได้แก่ พานรางวัลพระสีหนุราช และพานรางวัล 7 มกรา³ ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ชาวกัมพูชา ที่มีความสามารถในด้านการเขียนประโลมโลก ได้มีโอกาสพัฒนาฝีมือ

เมา สำนาง เป็นนักเขียนคนหนึ่งในบรรดานักเขียนที่มีฝีมือ ของราชอาณาจักรกัมพูชา โดยมีผลงานออกมามากตลอดระยะเวลา 17 ปี เคยได้รับรางวัลที่ 1 พานรางวัลอักษรศิลป์ “พระสีหนุราช” พ.ศ.2540⁴ ผลงานที่รู้จักแพร่หลายได้แก่ กุหลาบดำ ราชสีห์ไพร่มีด คลื่นซัดทราย พวงมาลัยดอกมะลิ เป็นต้น

นวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” ของเมา สำนาง ได้กล่าวถึง ภาระหน้าที่ของทุกคนที่ต้องรับผิดชอบต่อครอบครัวและประเทศชาติ โดยสื่อผ่านตัวละครเอก คือ สิวาที่มีหน้าที่เป็นตำรวจ ปกป้องประเทศชาติ ในขณะที่เดียวกันเขาก็มีหน้าที่ต้องดูแลมรดกคุ้มหมื่นของพี่ชายที่เดินทางไปเรียนต่อที่ประเทศญี่ปุ่น จนหน้าที่นี้กลายเป็นภาระสุดท้ายในชีวิตของเขา

ในนวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” เมา สำนาง ใช้กลวิธีการแต่งด้วยการสร้างตัวละครที่สมจริงเหมือนกับคนในสังคม ที่มีทั้งความรัก ความโลภ ความโกรธ และความหลง ทำให้เรื่องราวสนุกสนาน น่าติดตาม นอกจากนี้ผู้แต่งยังสะท้อนให้เห็นสังคม วัฒนธรรม ตลอดจนการเมืองการปกครองของราชอาณาจักรกัมพูชาในยุคเขมรแดงผ่านตัวละคร โดยเน้นให้เห็นถึงสภาพความเป็นอยู่ของชาวกัมพูชาหลังยุคเขมรแดงว่า ยังคงลำบากยากแค้น คนยากจนจึงหันมาดำเนินชีวิตในทางทุจริต เพื่อความอยู่รอดและสุขสบายของตนเอง จนเป็นปัญหาในสังคมกัมพูชา เช่น ค้าของผิดกฎหมาย เป็นโสเภณีตามภัตตาคารหรือ โรงแรม เป็นนักเลงประจำโรงแรม เป็นต้น นอกจากนี้ผู้แต่งยังได้นำเสนอภาพสังคมในอุดมคติ เพื่อกระตุ้นให้คนยากจนชาวกัมพูชาต่อสู้ชีวิตด้วยแนวทางสุจริต เพื่อไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางของชีวิตที่ดีกว่า อีกทั้งยังพยายามให้ชาวกัมพูชา

³ เรื่องเดียวกัน, 528.

⁴ em" A sMNag, rlkeVks&ac' (P~MeBj , 2004), 1.

เห็นความสำคัญของวันชาติ พระคุณของผู้นำชาติที่ปลดปล่อยอิสรภาพให้กับชาวกัมพูชา ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์นวนิยายเรื่องนี้ ในด้านองค์ประกอบต่างๆของนวนิยาย และภาพสะท้อนสังคม วัฒนธรรม และการเมืองการปกครองในราชอาณาจักรกัมพูชาที่ปรากฏในเรื่องนี้

จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบของนวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” ในด้าน โครงเรื่อง แก่นเรื่อง ฉาก ตัวละคร บทสนทนา และท่วงทำนองการแต่ง
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพสังคม วัฒนธรรมและการเมืองการปกครองใน ราชอาณาจักรกัมพูชา ที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องนี้

ขอบเขตการวิจัย

ศึกษาจากนวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” ของเมธา สำนาง ตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 2004 สำนักพิมพ์สุริยรังสี

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้เกิดความเข้าใจองค์ประกอบต่างๆของนวนิยายเขมรเรื่อง “ภาระสุดท้าย”
2. ทำให้ทราบถึงสภาพสังคม วัฒนธรรม และการเมืองการปกครองในราชอาณาจักร กัมพูชา ที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องนี้
3. ทำให้เกิดความเพลิดเพลินจากการอ่านนวนิยายเขมร
4. ทำให้รู้จักคำศัพท์ภาษาเขมรใหม่ๆ ที่ปรากฏในนวนิยาย
5. ได้คิดสอนใจ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตได้

ขั้นตอนการศึกษา

1. แปลนวนิยายภาษาเขมรเรื่อง “ภาระสุดท้าย” จากต้นฉบับภาษาเขมรเป็นภาษาไทย
2. ศึกษาประวัติผู้ประพันธ์นวนิยายจากเอกสาร หนังสือและบทสัมภาษณ์
3. ศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. วิเคราะห์องค์ประกอบต่างๆของนวนิยาย ได้แก่ โครงเรื่อง แก่นเรื่อง ฉาก ตัวละคร บทสนทนา ท่วงทำนองการแต่ง และภาพสะท้อนด้านสังคม วัฒนธรรม ตลอดจน การเมืองการปกครองในราชอาณาจักรกัมพูชาปรากฏในนวนิยายเรื่องนี้

5. เรียบเรียงผลการวิเคราะห์
6. สรุปผลและข้อเสนอแนะ

ข้อตกลงเบื้องต้น

การแปลนวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” จากภาษาเขมรเป็นภาษาไทย จะใช้การแปลโดยยึดความหมายเป็นหลัก เนื่องจากการแปลคำต่อคำ จะทำให้ภาษาไม่สละสลวย ไม่ได้ธรรมชาติในการอ่านนวนิยาย

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ 2

ชีวประวัติของผู้แต่ง

มา ลำฉาง เป็นนักเขียนที่ใช้ประสบการณ์ในชีวิตของตน มาเขียนถ่ายทอดออกเป็นผลงานสู่สายตาประชาชน จนทำให้ผลงานเขียนนวนิยายของเธอเป็นที่นิยมแก่ผู้อ่านจนถึงปัจจุบัน จากบทสัมภาษณ์มา ลำฉาง ของชาตชัย คงเพียรธรรม¹ และการศึกษาเอกสาร และหนังสือ ประวัติของมา ลำฉาง ผู้วิจัยสามารถประมวลเป็นหัวข้อต่างๆ ได้แก่ ชีวประวัติ ผลงาน รางวัล แห่งความสำเร็จในชีวิต จุดมุ่งหมายในการแต่งนวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” ดังนี้

ชีวประวัติของมา ลำฉาง

มา ลำฉาง (em"A sMNag) เกิดวันเสาร์ที่ 7 กุมภาพันธ์ ปี ค.ศ.1959 ที่เขตกำแพงโสม บิดาชื่อ มา โสม (em"A esam) ประกอบอาชีพเป็นครูสอนหนังสืออยู่ที่วิทยาลัยกำแพงโสม ถูกฆ่าตายในสมัยสงครามล้างเผ่าพันธุ์ เพราะรู้หนังสือ มารดาชื่อ แบน สีเยน (Eb"n sl-eyn) ประกอบอาชีพเป็นแม่บ้าน เสียชีวิตเมื่อปี ค.ศ.2000 มา ลำฉาง มีพี่น้อง 5 คน เป็นชาย 3 คน เป็นหญิง 2 คน โดยเธอเป็นที่สาวคนโต

มา ลำฉาง เกิดมาในครอบครัวที่มีความพร้อมทุกอย่าง เมื่อบิดาเสียชีวิตในสงครามล้างเผ่าพันธุ์ เขมรแดงได้จับตัวเธอและน้องๆแยกจากแม่ไปทำงานในกลุ่มเยาวชน จึงทำให้มีชีวิตที่ลำบากมาก เมื่อสงครามล้างเผ่าพันธุ์ยุติลง มา ลำฉาง ต้องรับผิดชอบเลี้ยงดูน้องๆโดยการมาเช่าบ้านอยู่ที่กรุงพนมเปญ ใช้ความสามารถในการแต่งนวนิยายขายเป็นรายได้เลี้ยงครอบครัว นวนิยายที่ขายนั้นคือ นวนิยายทำมือ หรือ นวนิยายที่เขียนด้วยลายมือของมา ลำฉางเอง ต่อมา มีผู้นิยมอ่านมากจึงจ้างนักศึกษามาช่วยคัดลอก นวนิยายที่มา ลำฉางแต่งขึ้นเพื่อจัดจำหน่ายนั้น มีรายได้สามารถส่งน้องๆจนแต่ละคนประสบความสำเร็จในชีวิต เมื่อหมดภาระในการเลี้ยงดูน้องๆแล้ว มา ลำฉางจึงตัดสินใจแต่งงานกับนายทหารหนุ่มชื่อสวน สุมุนเธียน (sqn s-m-neF-n) เมื่ออายุ 31 ปี มา ลำฉาง มีบุตร 2 คนบุตรสาวคนโตชื่อ มา จันทรัสมิ (em"A c&naersuI) เกิดปี ค.ศ.1996 บุตรชายคนเล็กชื่อ มา ปัญญาเพชร (em"A bjiæB"C) เกิดปี ค.ศ.1995

¹ สัมภาษณ์ มา ลำฉาง , กรุงพนมเปญ ราชอาณาจักรกัมพูชา, 24 กุมภาพันธ์ 2006.

ผลงานของเมา สำนาง

การแตงนวนนิยายของเมา สำนาง นอกจากจะมีจุดมุ่งหมายที่จะจำหน่ายเพื่อเลี้ยงครอบครัวแล้ว เธอยังได้นำเสนอความคิด อุดมการณ์ที่ต้องการแก้ไขปัญหาสังคมกัมพูชาในปัจจุบันให้หมดสิ้นไปและต้องการกระตุ้นจิตสำนึกของผู้อ่านให้ช่วยกันแก้ปัญหาสังคม อีกทั้งยังสอดแทรกความรู้ในด้านศิลปวัฒนธรรมของชาวกัมพูชาผ่านนวนิยายด้วย

เมา สำนาง ได้เขียนนวนิยายกว่า 100 เรื่อง ที่ได้รับการตีพิมพ์มีมากกว่า 30 เรื่อง และมีอีกจำนวนหนึ่งซึ่งอยู่ในระหว่างการปรับปรุง นวนิยายเรื่องแรกของเมา สำนาง คือ น้ำตากริยามา (TwekEP~k~KIy~aNa) แตงในปี ค.ศ.1981 ซึ่งขณะนั้นเมา สำนาง มีอายุได้ 21 ปี

ในปี ค.ศ.1993 เมา สำนาง ได้เขียนบทละครโทรทัศน์ และบทภาพยนตร์ ซึ่งผลงานในการเขียนบทละครและบทภาพยนตร์ของเธอ ได้รับความนิยมน้อย่างมาก² จนในปัจจุบันนี้ ได้เขียนบทภาพยนตร์ให้กับผู้ผลิตภาพยนตร์ถึง 6 บริษัท

ผลงานการเขียนนวนิยายที่เมา สำนาง ภูมิใจมากที่สุดคือ นวนิยายเรื่องเกาะปัดรัก (ekaHp~ac~nis&y) เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับยุคสมัยที่ผู้ชายมักจะมีภรรยาหลายคน ผู้แตงต้องการให้ผู้ชายรักเดียวใจเดียว และแนะนำวิธีการแก้ปัญหาให้กับผู้หญิงที่สามี มีภรรยาหลายคน

ในปัจจุบัน เมา สำนาง ได้นำงานเขียนเก่าๆ ที่เขียนไว้ตั้งแต่ปี ค.ศ.1897 และยังไม่ได้ตีพิมพ์อีกกว่า 50 เรื่อง มาปรับปรุงเพื่อตีพิมพ์ออกเผยแพร่ เมา สำนาง จึงไม่มีนโยบายที่จะเขียนนวนิยายเรื่องใหม่ในขณะนี้

รางวัลแห่งความสำเร็จในชีวิต³

เมา สำนาง (em~a sMNag) ได้รับรางวัลต่างๆหลายรางวัล ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้
ปี ค.ศ.1995 ได้รับรางวัล พานรางวัลพระสีหนุราช จากนวนิยายเรื่อง “คลื่นซัดทราย” (rlkeV~kx~ac) ซึ่งเป็นรางวัลพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระสีหนุ
ปี ค.ศ.2000 ได้รับรางวัลที่ 2 ขององค์การช่วยเหลือเด็กและเยาวชน จากนวนิยายเรื่อง พวงดอกมะลิ (kMrg~p~u~am~AiH)

² พรรณศิริ เดชมณเฑียร, “การศึกษาเชิงวิเคราะห์วรรณกรรมเขมรเรื่อง “คลื่นซัดทราย”(รลคโบกขุสาจ)” (สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาเขมรศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2542), 5.

³ em~a sMNag, ekaHp~ac~nis&y (P~MeBj, 2003), บทนำ.

ปี ค.ศ.2001 นวนิยายเรื่องทะเลคำ (sm-“TexuA) ได้รับคัดเลือกให้แปลเป็น ภาษาญี่ปุ่น

รางวัลความสำเร็จของเมมา สำนาง สะท้อนให้เห็นถึงพรสวรรค์ และความสามารถ ของเธอในด้านการแตงนวนิยาย รวมทั้งแสดงให้เห็นการเป็นนักเขียนที่มีฝีมือคนหนึ่งใน ราชอาณาจักรกัมพูชา ที่ทุ่มเทผลิตผลงานที่มีคุณภาพออกมาสู่สายตาประชาชน รางวัลแห่ง ความสำเร็จนี้ จึงเป็นเครื่องยืนยันความสามารถของเธอได้เป็นอย่างดี

จุดมุ่งหมายในการแตงนวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย”

นวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” ประพันธ์โดยเมมา สำนาง เดิมชื่อเรื่องว่า เสียงเรียก จากหอยโขก(sMenogx'gesak) แต่งขึ้นเพื่อส่งเข้าประกวดรางวัล “พานรางวัล 7 มกรา” โดยใช้ชื่อ นื่องชายคือ มนิลาธ (mnilaF) ส่งเข้าประกวด เนื่องจาก เมมา สำนาง เคยได้รับรางวัลที่ 1 “พาน รางวัลพระสีหนุราช” จากเรื่อง “คลื่นซัดทราย” (rlkeVkx\$ac') จึงไม่มีสิทธิ์ส่งผลงานซ้ำ และนวนิยายเรื่องเสียงเรียกจากหอยโขก (sMenogx'gesak) ได้รับรางวัลที่ 1 ในปี ค.ศ.1998

ต่อมา เมมา สำนาง มีความประสงค์ที่จะตีพิมพ์ออกเผยแพร่จำหน่ายจึงได้เปลี่ยน ชื่อนวนิยายมาเป็นเรื่อง “ภาระสุดท้าย” ในชื่อของตัวเอง ซึ่งตีพิมพ์ครั้งที่ 1 ในปี ค.ศ.2004 จำนวน 4,000 เล่ม โดยสำนักพิมพ์สุริยรังสี ในการปรับปรุงนวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” เมมา สำนาง ได้แก้ไขโครงเรื่องอีกเล็กน้อย โดยโครงเรื่องเดิมนั้นฉารินไม่ได้เสียชีวิต เขาได้ แต่งงานกับลูกสาวท่านทูตที่ประเทศญี่ปุ่น ทั้งให้อมราต้องอยู่อย่างอ้างว้าง (จะเข้ากับชื่อเรื่อง เสียงเรียกจากหอยโขก (sMenogx'gesak)) แต่ในนวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” นี้ ผู้แต่งได้ให้ ฉารินเสียชีวิต และให้สลิลา นื่องชายมีภาระหน้าที่ต้องดูแลอมราในฐานะสามีที่ดีไปตลอดชีวิต

เมมา สำนาง ได้แรงบันดาลใจในการแตงนวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” จาก ขาวยาเสพย์ติดและสิ่งผิดกฎหมายที่เป็นปัญหาในราชอาณาจักรกัมพูชาอยู่ในปัจจุบัน ผู้แต่ง ต้องการเขียนนวนิยายที่ตัวเองเป็นตำรวจ มีหน้าที่กวาดล้างสิ่งผิดกฎหมาย เพื่อให้ตัวละครสมจริง เมมา สำนางจะสอบถามข้อมูลที่ไม่ทราบจากเพื่อนตำรวจ เช่น วิธีการปฏิบัติงาน เป็นต้น แสดงให้เห็นความพยายามของผู้แต่งที่ต้องการสร้างสรรค์ผลงานให้มีคุณค่า

แนวคิดของผู้แต่งที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” คือ ผู้แต่งต้องการให้ ประชาชนชาวกัมพูชาร่วมมือช่วยกันเป็นหูเป็นตา ขจัดสิ่งผิดกฎหมายให้หมดสิ้นไป รวมทั้งผู้แต่ง ยังต้องการให้ผู้ใหญ่ในแผ่นดิน ข้าราชการ ช่วยกันพัฒนาชาติ มีความสมัครสมานสามัคคี ไม่ก่อสงคราม ไม่คอร์รัปชั่น

จากการศึกษาชีวิตประวัติของเมมา สำนาง สะท้อนให้เห็นการเป็นนักเขียนที่มีความสามารถคนหนึ่งในราชอาณาจักรกัมพูชา สามารถถ่ายทอดความรู้ สภาพปัญหาทางสังคมเขมรในปัจจุบัน และ มุ่งนำเสนออุดมการณ์ที่ต้องการแก้ไขปัญหาสังคมให้หมดสิ้นไป มาผูกเรื่องเป็นนวนิยาย อีกทั้งยังจำลองวิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม และความเชื่อต่างๆของชาวกัมพูชา สอดแทรกลงในนวนิยายทำให้ผู้อ่านได้รับทั้งประโยชน์ และความสนุกสนานเพลิดเพลิน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ 3

วิเคราะห์องค์ประกอบต่างๆ ของนวนิยาย

เม่า ลำฉาง ได้แต่นวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” โดยมีจุดมุ่งหมายให้ความบันเทิงและสนุกสนานเพลิดเพลิน อีกทั้งยังสอดแทรกความรู้เพื่อให้นวนิยายเรื่องนี้ มีคุณค่าต่อผู้อ่านอย่างไรก็ตาม การพิจารณาคุณค่าของนวนิยายนั้น มิได้พิจารณาเพียงความบันเทิงเท่านั้น หากต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบต่างๆ ของนวนิยายอีกด้วย องค์ประกอบต่างๆ ของนวนิยายมีความสำคัญที่จะทำให้นวนิยายมีคุณค่ายิ่งขึ้น ผู้วิจัยจะนำเสนอเรื่องย่อเพื่อสร้างความเข้าใจในนวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” ดังนี้

เนื้อเรื่องย่อ

สิลาชายหนุ่มรูปงามผู้เชี่ยวชาญขับรถ ทำหน้าที่ขับรถส่งของหนีภาษีให้กับหัวหน้าของโรงแรมบุปผาสวรรค์ ซึ่งสร้างโรงแรมขึ้นเพื่อปิดบังอาชีพทุจริต เดิมครอบครัวของสิลาประกอบด้วยสามีที่เป็นพ่อ นางสอยที่เป็นแม่และฉารินพี่ชาย ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่อำเภอปรีด ต่อมาเมื่อมีเหตุการณ์เขมรแดงล้างเผ่าพันธุ์โดยการนำของพอลพต ทำให้ครอบครัวต้องพลัดพรากจากกันโดยฉารินถูกกักตัวอยู่กับพ่อที่พระตะบอง ส่วนสิลาซึ่งขณะนั้นอายุได้ 7 ขวบ ต้องอยู่กับแม่ในองค์กรซึ่งเป็นสถานที่ที่เขมรแดงจัดให้ ทุกคนที่อยู่ในองค์กรจะพบความลำบากทั้งเรื่องอาหาร และความเป็นอยู่

หัทฉุน ซึ่งเป็นหัวหน้าองค์กรของเขมรแดงได้เรียกตัวนางสอย ไปหาที่บ้านและพยายามที่จะข่มขืนแต่นางขัดขืน จึงทำให้หัทฉุนโกรธและฆ่านางอย่างโหดเหี้ยมทารุณ สิลาได้เห็นเหตุการณ์ทั้งหมดที่เกิดขึ้นกับแม่ เขาพยายามช่วยแม่แต่กลับถูกหัทฉุนแทงบาดเจ็บสาหัส หัทฉุนคิดว่าสิลาและแม่ตายแล้ว จึงนำไปทิ้งไว้ในป่า สิลาเมื่อฟื้นขึ้นมา ก็ร้องไห้กอดศพแม่ จนกระทั่งมีอาสาสมัครหมู่บ้านมาพบช่วยรักษาพยาบาลและนำไปอยู่ด้วย

จนถึงวันที่ 7 มกราคม 1979 สมเด็จพระนเรน สมเด็จพระเฮง ตำริน สมเด็จพระเจีย ซิม ได้ปลดปล่อยเสรีภาพให้แก่ประชาชนทั่วประเทศ สิลาได้กลับมาบ้านเกิดอีกครั้งจึงได้พบพ่อและพี่ชาย เมื่อรู้ว่าแม่ตาย พ่อทนความคิดถึงแม่ไม่ได้จึงย้ายครอบครัวมาอยู่ที่พนมเปญ เมื่อโตขึ้นสิลาแอบไปเรียนเป็นตำรวจโดยที่ไม่บอกให้ผู้ใดรู้ เพราะตั้งใจจะทำลายล้างพวกทุจริต ป้องกันสังคมและประเทศชาติ ประการสำคัญเขาต้องการแก้แค้นหัทฉุน

สิลาได้พบกับสมุนของหักฉุน และปลอมตัวเข้าเป็นสมุนด้วย โดยที่อีกฝ่ายไม่รู้ตัว ส่วนฉารินเรียนต่อมหาวิทยาลัยแผนกวิศวกรรมศาสตร์และสอบชิงทุนไปเรียนต่อที่ประเทศญี่ปุ่นได้ ก่อนที่พ่อของเขาจะตายได้บอกแก่ลูกทั้งสองว่า ได้หมั้นหมายอมราลูกของลุงอักษเรศเพื่อนสนิทของพ่อให้กับฉาริน แต่เกิดเหตุการณ์เขมรแดง ทำให้สองครอบครัวไม่ได้ติดต่อกัน พ่อของอมราถูกเขมรแดงฆ่าตาย ตอนที่อพยพหนีมาอยู่พนมเปญ ก่อนเขาจะตายได้บอกอมราซึ่งเป็นลูกเกี่ยวกับการหมั้นและให้นางเดินทางมาอาศัยอยู่กับครอบครัวของคู่หมั้น

วันที่อมราเดินทางมาถึงพนมเปญเป็นเวลาใกล้ค่ำ ได้พบกับกลุ่มนักเลงซึ่งมีสิลาที่ปลอมตัวเข้าไป อยู่ในกลุ่มนั้นด้วย พวกเขาพยายามที่จะจู่คอมราไปเป็นโสเภณีประจำโรงแรม แต่บังเอิญวาสนาซึ่งเป็นตำรวจผ่านมาพบและช่วยเหลืออมราให้รอดพ้นจากการถูกทำร้าย ได้อาสาพาอมราไปหาบ้านของนายฉิมจนพบ และได้พบกับฉาริน จึงรู้ว่านายฉิมเสียชีวิตไปแล้ว ฉารินอยู่กับสิลาห้องชายเพียงสองคนเท่านั้น ฉารินและอมราได้ทบทวนความหลังที่เคยเล่นกันมาตั้งแต่ตอนเด็ก ฉารินบอกอมราว่าเขายินดีที่ได้เป็นคู่หมั้นและแต่งงานกับอมรา

เย็นวันนั้นสิลากลับบ้านได้พบอมราจึงรู้ว่าผู้หญิงที่พวกเขาจะจู่คืออมราคู่หมั้นของฉาริน ส่วนอมราก็จำได้ว่าสิลาอยู่ในกลุ่มนักเลงที่จะทำร้ายนาง เมื่ออยู่กันตามลำพังสองคน อมราได้ตักเตือนสิลาไม่ให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับพวกนักเลง สิลาไม่พอใจว่ากล่าวอมราอย่างรุนแรง ทำให้อมราคิดว่าจะเลิกยุ่งเกี่ยวกับสิลาอีก อมราและสิลามือคดที่ไม่ดีต่อกันตลอดมา

เมื่อวาสนาได้พบกับอมรา ซึ่งมีหน้าตาเหมือนนีนีคู่หมั้นซึ่งเสียชีวิตเพราะเป็นโรคมะเร็งในสมอง ทำให้วาสนาพอใจอมรามากและต้องการที่จะคบกับอมราในฐานะคู่รักแทนนีนีที่จากไป อาทิตย์ต่อมาวาสนามาพบกับอมราที่บ้านของฉาริน ได้พูดคุยกันจึงรู้ว่านี่คือพี่สาวของอมราที่อยู่กับแม่ พ่อแม่ของอมราหย่าขาดจากกัน ส่วนอมราอยู่กับพ่อ เมื่อวาสนารู้ว่าอมราเป็นน้องสาวนี่ก็ดีใจ ขอให้อมราคบกับตนต่อไป ซึ่งอมราก็ยินดีที่จะคบกับวาสนาในฐานะเพื่อนเท่านั้น สิลาได้มาพบเข้า จึงเข้าใจผิดคิดว่าอมราชอบวาสนา ได้ว่ากล่าวอมราทำให้ทั้งสองเพิ่มความขัดแย้งกันยิ่งขึ้น

วาสนาเป็นลูกกำพร้าพ่อและมีน้องสาวอยู่คนหนึ่งชื่อบุรีมี เป็นลูกของน้ำน้องสาวแม่ซึ่งแม่ของวาสนาได้นำบุรีมี มาเลี้ยงตั้งแต่อายุ 2 ขวบ เพราะพ่อแม่ของบุรีมีประสบอุบัติเหตุเสียชีวิต ทำให้วาสนารักและสงสารบุรีมีเหมือนน้องสาวของเขา แม่ของวาสนาได้เสียชีวิตขณะที่วาสนาเรียนอยู่ในมหาวิทยาลัย แต่ด้วยทรัพย์สินมรดกที่มากมายทำให้วาสนาดำรงชีวิตอยู่อย่างไม่ลำบาก และดูแลบุรีมีอย่างดี ส่งให้บุรีมีเรียนนาฏศิลป์ตามที่นางชอบ บุรีมีเป็นหญิงสาวสวยงามและร่าเริงทำให้ได้เป็นตัวแทนในการแสดงระบำอัปสร

การที่ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากวาสนาเป็นอย่างดีประกอบกับนางไม่มีใครอีกในชีวิต ทำให้บูรมีรักและหวงแหนวาสนาเป็นอย่างมาก เมื่อนางรู้ว่าวาสนาพอใจอมรา ก็รู้สึกเสียใจมาก เพราะกลัวว่าจะถูกทอดทิ้ง แต่เมื่อได้พบอมรา บูรมีก็ให้ความเคารพอมรา สำหรับวาสนาเมื่อรู้ความจริงจากสิลาว่า อมราเป็นคู่หมั้นของพี่ชายเขา วาสนาจึงผิดหวังจากอมรา แต่ความน่ารักและความใกล้ชิดกับบูรมี ทำให้วาสนาเกิดความรักในตัวบูรมี และเปลี่ยนจากความรักแบบพี่น้อง กลายเป็นความรักแบบคู่รักซึ่งวาสนาพยายามเก็บความรู้สึกนี้ไว้เพื่อบอกบูรมี เมื่อนางโตขึ้นมากกว่านี้

เมื่อจารินต้องเดินทางไปเรียนต่อที่ประเทศญี่ปุ่น จึงฝากฝังอมราให้อยู่ในความดูแลของสิลา ถึงแม้ว่าหน้าที่นี้สิลาจะไม่พึงพอใจนัก แต่เพราะสิลารักพี่ชายจึงดูแลอมราอย่างดี หยุตการเที่ยวเตร่ รีบกลับบ้านเพราะเป็นห่วงอมรา พยายามเอาใจอมราโดยการซื้อเสื้อผ้าและสิ่งของมาให้แต่อมราก็ไม่ยอมรับสิ่งของเหล่านั้นเพราะคิดว่าได้มาจากอาชีพที่ทุจริตของสิลา

อมราทำงานหารายได้โดยการไปเป็นลูกจ้างร้านขายเทป เพื่อหาเงินส่งไปช่วยจาริน จึงได้รู้จักกับแผนน้องชายเจ้าของร้าน ทำให้สิลาไม่พอใจด้วยความหึงหวง แต่อังว่าทำไปเพราะหน้าที่ดูแลอมราแทนจารินพี่ชาย

ต่อมาจารินประสบอุบัติเหตุเสียชีวิตที่ประเทศญี่ปุ่น อมราเสียใจมาก ทำให้สิลา สงสารและเห็นใจอมรามากยิ่งขึ้น เขาเพิ่มความเอาใจใส่อมรามากยิ่งขึ้น ความขัดแย้งระหว่าง เขาทั้งสองเบาบางลง อมราเริ่มมองเห็นความดีของสิลา แต่ความคิดที่ว่าสิลาประกอบอาชีพ ผิดกฎหมายทำให้นางยอมรับไม่ได้ สิลาขอให้อมราเลิกไปขายเทป ทำให้มีเวลาทำงานบ้าน ซักเสื้อผ้า หุงหาอาหารให้สิลารับประทานมากขึ้น การเอาใจใส่ดูแล ใกล้ชิดกันทำให้ความรัก ก่อตัวขึ้น โดยที่ทั้งสองไม่รู้ตัว

การค้าปิ่นเดือนเพิ่มมากขึ้น ทำให้วาสนาต้องลงมาปราบปรามด้วยตนเอง เพราะ วาสนาเป็นตำรวจที่มีฝีมือและมีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน ทำให้หักฉุนไม่พอใจต้องการกำจัด วาสนาให้พ้นจากเส้นทางทุจริตของเขา จึงให้สิลาและกลุ่มนักเลงไปจับตัวบูรมีมาเป็นตัวประกัน สิลาต้องการให้หักฉุนยอมที่วาสนามีต่ออมราหมดสิ้นไปและจะได้ไม่เข้ามายุ่งเกี่ยวกับอมราอีก จึงวางแผนปล่อยตัวบูรมี วาสนาดีใจมากที่บูรมีปลอดภัย ทำให้วาสนามั่นใจว่าเขารักบูรมีและคิดว่า เมื่อนางโตกว่านี้ วาสนาจะแต่งงานกับบูรมี

สารักหลานของหักฉุนไปหาสิลาที่บ้าน พบอมราจึงพยายามลวนลามเพราะนาง เป็นคนสวย แต่สิลามารพบจึงเกิดทะเลาะวิวาทกัน ทำให้สารักไม่พอใจ แต่ไม่สามารถโต้ตอบได้ เพราะสิลาเป็นที่ไว้วางใจของหักฉุน จึงวางแผนที่จะยึดมือตำรวจจัดการสิลา โดยนำปิ่นเดือน 5 กระบอกไปไว้ในรถของสิลาแล้วโทรศัพท์บอกวาสนา วาสนาจึงเข้าจับกุมสิลาได้โดยละม่อม

อมราเป็นห่วงสืลามากได้ขอร้องให้วาสนาปล่อยตัวสืล แต่วาสนาไม่สามารถปฏิบัติตามคำขอร้องได้เพราะเขาเป็นผู้รักษากฎหมาย สืลจึงให้อมราไปรอเขาที่บ้านโดยสัญญาว่าเดี๋ยวเขาจะกลับบ้าน หลังจากนั้นสืลก็เปิดเผยความจริงกับวาสนาว่า เขาเป็นตำรวจสายลับ แต่ต้องปิดบังฐานะที่แท้จริงเพื่อต้องการหาหลักฐานจับหักฉุน ในขณะที่ปลอมตัวเขาได้ค้นพบว่าบุคคลนี้คือผู้ที่ฆ่าแม่ของเขา และต้องการจะแก้แค้นให้แม่ วาสนาจึงเตือนให้สืลใช้กฎหมายล้างแค้นแทน และร่วมมือกันจับหักฉุนและกลุ่มนักเลงเข้าคุกได้สำเร็จ

อมราเป็นผู้หญิงสวยทำให้มีผู้ชายมาติดพันหลายคน โดยเฉพาะแผนได้ส่งผู้ใหญ่มาสู่ขอ แต่อมราปฏิเสธโดยอ้างว่าอยากไว้ทุกข์ให้มาริน 5 ปี สืลจึงตัดปัญหาโดยการขอมราแต่งงานโดยหลอกนางว่าจะเป็นการแต่งงานแต่เพียงในนามเพื่อไม่ให้ใครมายุ่งเกี่ยวกับนางอีก อมารายินยอมที่จะแต่งงานด้วย

ในคืนวันแต่งงานอมราก็ต้องตกเป็นของสืลทั้งที่ไม่เต็มใจ ทำให้นางโกรธคิดหนีออกจากบ้าน วันรุ่งขึ้นสืลได้รับจดหมายให้ไปปฏิบัติหน้าที่ที่ชายแดน จึงฝากให้วาสนาดูแลอมรา อมราได้เห็นจดหมาย จึงรู้ว่าสืลเป็นตำรวจจึงเลิกคิดหนีออกจากบ้าน รอคอยการกลับมาของสืลด้วยความหวังใ วาสนามาบอกอมราว่าสืลได้รับบาดเจ็บสาหัสเข้าโรงพยาบาล ทำให้อมราเดินทางมาโรงพยาบาลด้วยความเป็นห่วง จึงรู้ว่าแผนของสืลที่จะปรับความเข้าใจด้วยทั้งสองก็สารภาพรักต่อกัน สืลสัญญาว่าจะดูแลอมราไปตลอดชีวิตซึ่งถือว่าเป็นภาระสุดท้ายของสืล

1. โครงเรื่อง

โครงเรื่องคือ การผูกเรื่องหรือการสร้างเรื่อง เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินเรื่อง โดยกำหนดพฤติกรรม เหตุการณ์ หรือความเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นตลอดระยะเวลาที่ดำเนินเรื่องให้มีความเกี่ยวเนื่องกัน¹

ตามแนวทางการวิเคราะห์นวนิยาย โครงเรื่องของนวนิยายแต่ละเรื่อง สามารถแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ

¹วรรณา บัวเกิด, “แนวการวิจารณ์นวนิยายและเรื่องสั้น,” ใน เอกสารการสอนชุดวิชา ภาษาไทย หน่วยที่ 8-15 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2530), 639.

1. โครงเรื่องใหญ่ (Main Plot) คือแนวเรื่องสำคัญที่ผู้แต่งต้องการให้เรื่องดำเนินไป โดยการผูกปมเรื่องให้ซับซ้อนและคลี่คลายลงในตอนจบ²

2. โครงเรื่องย่อย (Sub Plot) คือแนวเรื่องที่แทรกอยู่ในโครงเรื่องใหญ่เพื่อให้เรื่องซับซ้อนและสนุกยิ่งขึ้น นวนิยายเรื่องหนึ่งอาจมีโครงเรื่องย่อยหลายเรื่อง โครงเรื่องที่ดี ต้องมีความสัมพันธ์กันทั้งโครงเรื่องใหญ่และโครงเรื่องย่อยในลักษณะที่คล้ายคลึงกันหรือตรงข้ามกัน³

โครงเรื่องของนวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” สามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

1.1 โครงเรื่องใหญ่

ผู้แต่งวางโครงเรื่อง “ภาระสุดท้าย” เป็นเรื่องการปฏิบัติการกิจตามหน้าที่ของสิลา จนกระทั่งเกิดความรักกับอมรา ดังนี้

นายตำรวจหนุ่ม ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติการกิจด้วยการแฝงตัวเข้าไปอยู่ในกลุ่มมิจฉาชีพ ทำให้พบกับฆาตกรที่ฆ่าแม่ และหญิงสาวที่เป็นคู่หมั้นของพี่ชาย ต่อมาชายหนุ่มต้องรับภาระดูแลคู่หมั้นของพี่ที่ซึ่งต้องดำเนินชีวิตแบบมิจฉาชีพ ในที่สุดคนร้ายถูกจับ และความจริงเปิดเผย ความสัมพันธ์ของนายตำรวจหนุ่มและหญิงสาวจึงลงเอยอย่างมีความสุข

1.2 โครงเรื่องย่อย

ผู้แต่งดำเนินเรื่องตามโครงเรื่องใหญ่ โดยผูกโครงเรื่องย่อยเข้ามาเสริมในโครงเรื่องใหญ่ให้ซับซ้อน เพื่อให้นวนิยายดำเนินไปอย่างน่าสนใจสนุกสนานยิ่งขึ้น โครงเรื่องย่อยของนวนิยายเรื่องนี้หลายเรื่อง โดยมีความสัมพันธ์กันกับโครงเรื่องใหญ่

โครงเรื่องย่อยที่ผู้แตงนำมาเสริมให้กับเรื่อง “ภาระสุดท้าย” มีดังนี้

- สิลาแอบรักอมราคู่หมั้นของพี่ชาย ในขณะที่ดูแลอมราแทนพี่ชายที่ไปเรียนต่อต่างประเทศ
- วาสนารักอมรา แต่อมรามีคู่หมั้นแล้ว วาสนาจึงไม่สมหวังในความรัก ผู้แต่งจึงให้บุรุษซึ่งเป็นลูกพี่ลูกน้องที่วาสนาดูแล ถูกจับไปเป็นตัวประกัน เพื่อให้วาสนาไปช่วย จากเหตุการณ์นี้ ทำให้วาสนาเข้าใจความรู้สึกของตนเองว่ารักบุรุษ
- แผนน้องชายเจ้าของร้านเทปส่งผู้ใหญ่มาสู่ขอมรา สิลาจึงวางแผนซ่อนด้วยการอ้างจัดงานแต่งงานหลอกลวง เพื่อได้แต่งงานกับอมรา

² เรื่องเดียวกัน, 647.

³ เรื่องเดียวกัน, 647.

- อมราเริ่มรักสิลา แต่ด้วยความขัดแย้งภายในจิตใจของอมราที่คิดว่า สิลาเป็นนักเลง ผู้แต่งจึงดำเนินเรื่องให้อมราพบจดหมาย ความจริงจึงเปิดเผยว่า สิลาเป็นตำรวจ ทำให้อมรายอมรับ และรักสิลาได้อย่างสนิทใจ

โครงเรื่องย่อย ช่วยเสริมโครงเรื่องใหญ่ให้มีความเด่นชัด เข้มข้นขึ้น นอกจากนี้ยัง แสดงอุปนิสัยของตัวละครให้ผู้อ่านเข้าใจแจ่มแจ้งขึ้น

1.3 การเปิดเรื่อง

ในการเปิดเรื่องของนวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” ผู้แต่งสร้างภาพนักเลงให้กับสิลา เพื่ออำพรางตัวจริงของสิลา ให้สอดคล้องกับหน้าที่ของสิลาในฐานะตำรวจลับ โดยเริ่มต้นว่าเป็น นักเลงเสเพล เที้ยวโสเภณี และร่วมกับพรรคพวกพยายามที่จะหลอคมราไปเป็นโสเภณีประจำ โรงแรม

1.4 การลำดับเรื่อง

นวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” เป็นการดำเนินเรื่องตามปฏิทิน แต่ได้มีการย้อนถึง เหตุการณ์มาล้วงเผ่าพันธุ์ผ่านความคิดของสิลา ซึ่งเป็นตัวละครหลักของนวนิยายเรื่องนี้ การดำเนิน เรื่องของ “ภาระสุดท้าย” ไม่เยิ่นเย้อ ผู้แต่งสร้างความน่าสนใจ ชวนให้ติดตาม ด้วยการแนะนำ ตัวละครหลักในด้านลบ ปัญหาซับซ้อนขึ้นเมื่อผู้แต่งกำหนดให้ตัวละครหลัก สิลาพบกับอมรา ซึ่งเป็นคู่หมั้นของพี่ชาย ความขัดแย้งของตัวละครหลักและตัวละครรองอื่นๆ (รวมถึงความขัดแย้งกับ กฎหมาย) ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและตึงเครียดขึ้น จนกระทั่งสิลาเปิดเผยตัวพร้อมกับจับกุมพวก มิจฉาชีพได้ และอมราได้รู้ความจริงว่าสิลาเป็นตำรวจ ปัญหาต่างๆ จึงคลี่คลายไปได้ในที่สุด

1.5 การปิดเรื่อง

การปิดเรื่องหรือจบเรื่อง เป็นอีกส่วนหนึ่งที่สามารถกระตุ้นอารมณ์ของผู้อ่านที่มี ต่อนวนิยายเรื่องนั้นได้เป็นอย่างดี

นวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” มีบทปิดเรื่องด้วยภาพความสุขของสิลาและอมราที่ สารภาพรักต่อกัน โดยสิลาสัญญาว่าจะดูแลอมราไปตลอดชีวิต ถือเป็นภาระสุดท้ายที่สิลาต้องทำ ซึ่งเป็นการจบอย่างสมบูรณ์

1.6 กลวิธีการผูกเรื่อง

นวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” ผู้แต่งผูกเรื่องโดยใช้วิธีการสร้างปมปัญหา ซึ่งเกิดจากความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละครแต่ละตัว และความขัดแย้งระหว่างตัวละคร ดังนี้

ความขัดแย้งในใจของตัวละคร เช่น การที่สิลาหลงรักอมรา ขณะที่พี่ชายยังมีชีวิตอยู่ แต่ไม่สามารถรัก หรือทำอะไรไปได้มากกว่าคอยดูแลอย่างดี (โดยอ้างสัญญาที่ให้ไว้กับพี่ชาย) หรือ การที่วาสนาหลงรักบุรมี แต่ก็รู้สึกอายด้วยเหตุที่เขาเป็นผู้ปกครอง คูแลบุรมีมาตั้งแต่เล็กจึงต้องข่มใจเก็บความรักไว้ จนกว่าจะถึงเวลาอันสมควร

ส่วนความขัดแย้งระหว่างตัวละคร ซึ่งเป็นปมปัญหาหลักในนวนิยายเรื่องนี้ ได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างสิลา กับอมรา อันมีผลจากแนวคิด และวิธีการดำเนินชีวิตของตัวละครทั้งสอง (สิลาในครานักเลง) เห็นได้จากคำพูดของอมราและสิลา อมราขอให้สิลากลับไป แต่อีกฝ่ายกลับปฏิเสธ (ด้วยหน้าที่ที่เปิดเผยไม่ได้) และแสดงอาการไม่พอใจ และตัวละครทั้งสอง ก็ขัดแย้งกันทางความคิดเรื่อยมา (ในขณะที่ความรู้สึกภายในใจเป็นไปในทางตรงกันข้าม) นอกจากนี้ยังมี ความขัดแย้งระหว่างพี่ชายและน้องชาย เนื่องจากฉรินเข้าใจสิลาผิด คิดว่าสิลาทำงานในทางทุจริต จึงพยายามสั่งสอนให้น้องเดินทางที่ถูกต้อง แต่สิลาจำเป็นต้องปิดบังความลับของตน จึงไม่ได้ปรับความเข้าใจกัน ทำให้สิลากลายเป็นคนไม่ดี คือรั้นในสายตาของฉริน

1.7 จุดเริ่มต้นของปัญหา

อมราเดินทางมาที่พนมเปญ ได้พบกับกลุ่มนักเลงที่มีสิลาอยู่ในกลุ่มด้วย พวกเขาพยายามจะฆ่อดมราไปเป็นโสเภณี เหตุการณ์ดังกล่าวสร้างความขัดแย้งให้เกิดขึ้นระหว่างอมราและสิลา นอกจากนั้นผู้แต่งยังใช้การสร้างปมปัญหาความขัดแย้งให้เกิดขึ้นภายในจิตใจของสิลาและอมรา โดยแก้ปัญหาดูด้วยการใช้ความใกล้ชิด ความดี จนกลายเป็นความรัก

1.8 การคลี่คลายปมปัญหา

เมา สำนาง ได้ใช้การคลี่คลายความรักของสิลา กับอมรา ด้วยการให้ฉรินคุ้มกันของอมรา ไปศึกษาต่อต่างประเทศ โดยฝากให้สิลาดูแลอมรา ด้วยความใกล้ชิด ทำให้สิลา มีความรู้สึกที่ดีต่ออมรา แต่คิดที่อมราเป็นคุ้มกันของพี่ชาย ผู้แต่งจึงให้ฉรินประสบอุบัติเหตุเสียชีวิต สิลาต้องมีหน้าที่ดูแลอมรามากยิ่งขึ้นเพราะสงสารและเห็นใจ จนกลายเป็นความรัก อมราให้ความไว้วางใจ ยอมแต่งงานแต่เพียงในนามกับสิลา เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ชายอื่นมาเกี่ยวข้อง จนเมื่ออมรา รู้ความจริงว่าสิลาเป็นตำรวจมีอาชีพที่สุจริต จึงยอมรับว่าอมรา รักสิลาอย่างเต็มที่ เรื่องจึงจบลงอย่างมีความสุข

ผู้แต่งใช้เหตุการณ์ความบังเอิญเข้ามาพลิกผันเหตุการณ์สำคัญของเรื่อง เช่น

- บังเอิญให้สิลาเจอกับสมุนหักฉุน จึงได้เข้าไปอยู่ในกลุ่มนักร้อง จนทำให้สามารถแก้แค้นหักฉุนได้สำเร็จ

- อมราเดินทางมาที่พนมเปญ พบกลุ่มนักร้องของสิลาจะฉุดนางไปเป็นโสเภณีประจำโรงแรมแต่वासนาช่วยไว้ทัน ทำให้อมราคิดว่าสิลาเป็นนักร้อง ประกอบอาชีพผิดกฎหมาย วาสนาเมื่อเห็นหน้าอมราซึ่งคล้ายกับนี่หิ้งที่เสียชีวิตจากไปเมื่อพูดคุยกันจึงรู้ว่านี่หิ้งคือพี่สาวของอมรา ทำให้วาสนาอยากจะทำอมราเป็นคู่รักแทนนี่หิ้ง

- ตอนจบผู้แต่งได้สร้างความบังเอิญโดยให้สิลาได้รับจดหมายราชการให้ไปปฏิบัติหน้าที่ ทำให้อมรา รู้ความจริงว่าสิลาเป็นตำรวจ เหตุบังเอิญในนวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” มีโอกาสที่จะเกิดขึ้นได้จริงในชีวิตมนุษย์ และมีผลต่อปมปัญหาของเรื่อง

1.9 การตั้งชื่อเรื่อง

การตั้งชื่อเรื่อง เป็นเทคนิคอย่างหนึ่งของผู้แต่ง เพื่อต้องการดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน เมล่านั้น ได้ตั้งชื่อนวนิยายเรื่องนี้ให้สัมพันธ์กับแนวคิดสำคัญของเรื่องและเนื้อเรื่อง โดยนำเสนอการทำหน้าที่ต่าง ๆ ของสิลา ซึ่งเป็นตัวละครเอกว่า มีหน้าที่เป็นตำรวจ และภาระสุดท้ายที่สำคัญที่สุด คือการเป็นสามีที่ดี

สรุปโครงเรื่องของนวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” ผู้แต่งได้มีการเสริมจุดสนใจของผู้อ่านด้วยการวางโครงเรื่อง โดยใช้ความขัดแย้งของตัวละคร ทำให้โครงเรื่องของนวนิยายเรื่องนี้ มีจุดเด่น ไม่ซ้ำซาก ดูสมจริง และทำให้ผู้อ่านสนใจเรื่องราวตั้งแต่ต้นจนจบ

2. แก่นของเรื่อง

แก่นของเรื่องคือ แนวคิดสำคัญของเรื่องและผู้แต่ง ให้ผู้อ่านได้เข้าใจความคิดที่ผู้แต่งต้องการนำเสนอ โดยแก่นของเรื่องจะต้องเชื่อมโยงเรื่องทั้งหมดเข้าด้วยกัน โดยจะปรากฏตั้งแต่เริ่มเรื่องจนถึงตอนจบของเรื่อง⁴

นวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” ผู้แต่งได้แสดงแนวคิดที่ว่า ทุกคนต้องมีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบต่อครอบครัว ในขณะที่เดียวกันทุกคนก็ต้องมีหน้าที่ร่วมมือกันพัฒนาสังคม และ

⁴ เรื่องเดียวกัน, 647.

ประเทศชาติ ซึ่งผู้แต่งได้นำเสนอแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ผ่านตัวละครฝ่ายดีในเรื่อง คือ สิลา อมรา ฉาริน และวาสนา ดังนี้

ซิลา (sila) มีหน้าที่อยู่สองหน้าที่ ภาระหน้าที่แรกคือ การทำหน้าที่ตำรวจลับ โดยปลอมตัวเป็นนักเลง แต่กลับเป็นการบังเอิญที่เจอสมนของหักฉุน แล้วได้มีโอกาสแฝงตัวเข้าไปอยู่ในกลุ่มนี้ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ของตนเองและคิดจะล้างแค้นให้แม่ ภาระหน้าที่ที่สองคือ การดูแลอมรา ซึ่งเป็นคู่หมั้นของพี่ชายแทนพี่ชายที่ไปศึกษาต่อที่ประเทศญี่ปุ่น จนกลายเป็นภาระสุดท้ายในชีวิตของเขา

อมรา (Gmra) มีหน้าที่ของลูกที่ต้องกตัญญูต่อพ่อ โดยการเชื่อฟังคำสั่งของพ่อ ก่อนที่พ่อจะตายได้บอกความจริงกับอมราว่า ได้หมั้นหมายนางกับฉาริน และกำชับให้อมรามายอยู่บ้านลุงฉิมเพื่อนรักของพ่อ ซึ่งนางก็ปฏิบัติตามคำสั่งของพ่อ และการเป็นคู่หมั้นของฉาริน เมื่ออมราได้อยู่กับฉาริน นางก็ปฏิบัติตามหน้าที่ของคู่หมั้น ด้วยการทำงานบ้านและทำอาหาร ให้ทั้งฉาริน และซิลา

ฉาริน (qarin) ทำหน้าที่ของลูกที่มีความกตัญญูต่อพ่อแม่ โดยการเชื่อฟังคำสั่งของพ่อ ก่อนที่พ่อจะตาย ได้บอกความจริงกับฉารินและซิลาว่า ได้หมั้นอมราไว้กับฉาริน ไม่ให้ฉารินยุ่งเกี่ยวกับผู้หญิงคนไหน รอฟังข่าวของอมราให้รู้ก่อน ซึ่งฉารินก็ปฏิบัติตาม และเมื่อพบอมรา ฉารินก็ดูแลอมราเป็นอย่างดี

วาสนา (vasna) มีหน้าที่ดูแลประเทศชาติ ปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมายในฐานะที่เป็นตำรวจ และดูแลบุรีมี ซึ่งเป็นลูกพี่ลูกน้อง กำพร้าพ่อแม่ได้มาอยู่กับวาสนา ในที่สุดความใกล้ชิดทำให้ทั้งสองรักกัน

ผู้แต่งต้องการสะท้อนให้เห็นว่าทุกคนต้องมีหน้าที่รับผิดชอบต่อครอบครัว คนในครอบครัว ต้องมีหน้าที่ดูแล เอาใจใส่ ห่วงใยเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน จึงจะทำให้ครอบครัวมีความสุข

แก่นเรื่องย่อยหรือแนวคิดย่อยของเรื่อง “ภาระสุดท้าย” ที่ผู้แต่งต้องการนำเสนอ เพื่อช่วยให้เนื้อเรื่องสนุกสนาน ไม่ซ้ำซาก น่าติดตาม มีดังนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความรัก

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับหลักในศาสนาพุทธ

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความรัก

ความรักเกิดขึ้นได้จากความใกล้ชิดกัน เกิดจากการเอาใจใส่ดูแล ห่วงใยเอื้ออาทรกัน ผู้ที่สื่อแนวคิดนี้คือ สีลาและอมรา วาสนาและบุรมี

สีลาและอมราต้องมาอยู่ในบ้านเดียวกัน ได้มีโอกาสใกล้ชิดกันเพราะผู้ใหญ่ของทั้งสองฝ่ายได้หมั้นหมายอมราให้กับจารินพี่ชายของสีลา เมื่อจารินต้องเดินทางไปศึกษาต่อที่ประเทศญี่ปุ่น ทำให้สีลาต้องทำหน้าที่ดูแลอมราแทนพี่ชาย ต่อมาจารินประสบอุบัติเหตุเสียชีวิต ยิ่งทำให้สีลาต้องเอาใจใส่อมรายิ่งขึ้น จนเกิดเป็นความรักอย่างไม่รู้ตัว

วาสนาเป็นผู้ที่ดูแลบุรมีมาตั้งแต่นางยังเป็นเด็ก ด้วยความรักความผูกพัน ประกอบกับความใกล้ชิด ทำให้ความรักที่วาสนามีให้บุรมี เปลี่ยนจากความรักแบบพี่น้อง มาเป็นความรักแบบคู่รัก

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับหลักในศาสนาพุทธ

เมมา สำนาง ต้องการมุ่งให้รู้จักกฎแห่งกรรม คือการทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ผู้ที่ทำความดี ย่อมได้รับผลดีตอบแทน ส่วนผู้ที่ทำความชั่ว กลั่นแกล้งเบียดเบียนผู้อื่นให้เป็นทุกข์ ด้วยกาย วาจาหรือจิตใจ ประกอบอาชีพทุจริตก็จะได้รับผลกรรมที่ตนก่อไว้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ คนทั่วไปควรดำเนินชีวิตโดยยึดหลักพุทธศาสนาที่ว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เตือนตนเองให้ทำแต่สิ่งที่ดีๆ เพื่อประโยชน์สุขแก่ตัวเองและผู้อื่น ผู้ที่สื่อแนวคิดนี้ คือ หักฉุนที่ประกอบอาชีพค้าปิ่นเถื่อน อาชีพค้าประเวณี ซึ่งเป็นอาชีพทุจริต ผลกรรมที่ได้รับคือต้องรับโทษจำคุก นอกจากนั้นผู้แต่งยังสะท้อนให้เห็น การปฏิบัติตามกฎหมาย จะได้ผลดีกลับมาสู่ตนเอง ดังเช่นสีลาที่เลือกใช้กฎหมาย แทนการฆ่าหักฉุนด้วยตนเอง ซึ่งตรงตามหลักทางพระพุทธศาสนาว่า ธรรมะย่อมชนะอธรรม

จะเห็นได้ว่านวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” ผู้แต่งได้สอดแทรกแนวคิดเกี่ยวกับความรัก และแนวคิดเกี่ยวกับหลักในศาสนาพุทธโดยผ่านพฤติกรรมของตัวละครนั้น เป็นแนวคิดที่มีความสมจริง สามารถเกิดขึ้นได้ในสังคม

3. ฉาก

ฉากในนวนิยาย คือสถานที่ และเวลาที่เรื่องนั้นๆเกิดขึ้น เป็นส่วนสำคัญในการสร้างหรือเสริมบรรยากาศ

จากการที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ฉากในนวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” พบว่า

3.1 ใช้สถานที่จริงเป็นฉาก

นวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” ผู้แต่งใช้ชื่อสถานที่จริงในราชอาณาจักรกัมพูชาเป็นฉาก โดยเรียงชื่อสถานที่ตามลำดับเหตุการณ์ของนวนิยาย ดังนี้

บึงสาฟาง (b-gsaLag) เป็นอำเภอหนึ่งในกรุงเทพมหานคร เป็นสถานที่ที่อยู่ไม่ไกลจากบ้านของเมา ลำนาง โดยบ้านของจารินและสิลา ที่อมราต้องการจะต้องเดินทางไปหาตามคำสั่งพ่ออยู่ในอำเภอนี้

ตลาดเกียมคร (pSaredémKr) เป็นตลาดที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร อยู่ใกล้กับบึงสาฟาง และบ้านของเมา ลำนาง ใช้เป็นฉากตลาดใกล้กับบ้านของจาริน และสิลา

กำแพงโสม (km'Bgesam) เป็นท่าเรือที่ติดกับทะเลทางทิศตะวันออกของเกาะกง ในช่วงที่แต่งนวนิยายเรื่องนี้ มีข่าวเกี่ยวกับการลักลอบค้าอาวุธผิดกฎหมาย เมา ลำนางจึงได้ใช้ท่าเรือนี้ เป็นสถานที่ขนส่งอาวุธผิดกฎหมายของขบวนการทุจริต ที่มีหักฉุนเป็นหัวหน้า

ห้วยน้ำรุน (GnÁg'r-n) อยู่ในจังหวัดโพธิสัตว์ เมา ลำนางได้ใช้เป็นสถานที่พักพิงของสิลา เมื่อครั้งสงครามล้างเผ่าพันธุ์

ภูเขาเถาว์ลย์ (P-MvIAÓ) อยู่ในจังหวัดกำปงสปีอ ปรากฏในนวนิยายเป็นสถานที่กบดานของเขมรแดงที่เหลืออยู่ หลังการโค่นล้มพอลพต

สะพานโจรยงวา (sðaneˀCaycgAa) เป็นสะพานข้ามแม่น้ำโขงกับทะเลสาบ อยู่ในกรุงเทพมหานคร ใช้เป็นฉากตอนที่ สิลาแอบปล่อยตัวบรูมีออกมาพบกับวาสนา ซึ่งเหตุการณ์นี้ทำให้วาสนารู้ใจตัวเองว่ารักบรูมี

จึงกล่าวได้ว่า ฉากในนวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” มีการใช้สถานที่จริงเป็นฉาก เพื่อให้นวนิยายมีความสมจริง

3.2 ฉากมีความชัดเจน

ผู้แต่งใช้ฉากในนวนิยายเรื่องนี้ สอดคล้องกับเหตุการณ์ในเรื่อง และพฤติกรรมของตัวละคร อย่างชัดเจนและสมจริง ทำให้ผู้อ่านมองเห็นภาพ เกิดความรู้สึกคล้อยตาม เช่น ฉากที่บรรยายเหตุการณ์ระหว่างอมรากำลังเดินทางมาหาบ้านของเพื่อนพ่อ ผู้แต่งจัดให้เกิดในเวลาใกล้ค่ำในที่เปลี่ยว จึงถูกพวกนักเลงมุดตัวไปเป็นโสเภณี ซึ่งฉากนี้ได้สะท้อนให้เห็นสภาพสังคมกัมพูชาปัจจุบันได้เป็นอย่างดี ดังที่ผู้แต่งได้บรรยายไว้ดังนี้

ម៉ោង ៦ ជាន់ សិស្សចេញពីសាលាក្នុងអស់ហើយ ហួសចំណតឡានឈ្នួល
បន្តិច នរិម្នាក់កំពុងដើរញាប់ដើរម្នាក់ឯង សំលៀកបំពាក់ចាស់ពាក់របៀប
អ្នកស្រែចំការ ដៃកាន់បដិវត្តមួយ ទឹកមុខនាងស្រពោនណាស់ ។ នាងរៀបចំ
ផ្លូវ ដល់តែឡានសិលាបើកមកលើរ៉ែហួស ស្រីមុខចំហោនស្ទើរមិនទាន់ នាង
ភ្ញាក់ភ័យយកដៃខ្ទប់មាត់ បើកភ្នែកក្រឡង់ អាភេននិកអាសាញ់ភ្លាត់មាត់ ៖

-« ចុម ! ក្លាមស្រែស្អាតអស្ចារ្យិយ ! អាឡាឈប់ឡានភ្លាមទៅ !..»

សិលាឈប់ភ័ក់ វិលកង់បកក្បាលត្រឡប់យ៉ាងកាន់ចិត្ត អាភេនបើកទ្វារ
ឡានយ៉ាងរហ័ស ៖

-« ទៅណាស្រីស្រស់ ហ៊ានដើរម្នាក់ឯងឆ្ងល់ ! តោះទៅជាមួយបង ទើប
បានសរឡាយណែនាំអូន !..»

វាស្តុះមកចាប់ខ្ទប់មាត់នាងក្រមុំទុក្ខតនោះ បំរុងអូសចូលឡាន

บทาวิทชาลย์พิศปานะ ส่วนดิษย์พิศ
18 นาฬิกาเศษๆ เด็กนักเรียนทั้งหมดออกจากโรงเรียน เลย์ที่จอร์จได้รับจ้างมาเล็กน้อย

ผู้หญิงคนหนึ่งกำลังก้าวเดินฉับๆ อย่างรวดเร็วเพียงลำพัง สวมเสื้อเก่าๆ เหมือนชาวไร่ ชาวนามีมือถือ
ห่อผ้า สีหน้าเศร้าหมองมาก นางเตรียมจะข้ามถนน ประจวบเหมาะที่รถสิลาที่ขับมาอย่างรวดเร็ว
แล่นมาถึง หญิงสาวหยุดก้าวเท้าแทบไม่ทัน นางตกใจกลัวเอามือปิดปาก ตาโต อาเภนกับอาสาัญ
ถึงกับพลั้งปาก

“เฮ้ย ! ใก่หลงสวยอัศจรรย์สุดๆเลย ลาหยุดๆรถก่อน”

สิลาชะลอรถ พร้อมกลับรถอย่างรวดเร็วทันใจ อาเภนกก็เปิดประตูรถลง ไปอย่างรวดเร็ว

“ ไปไหนน้องสาว กล้าเดินคนเดียวเสียด้วย ไปกับพี่เถอะ จะพบแต่ความสุข
สบายนะน้อง”

มันก้าวมาปิดปากหญิงสาวผู้นำสงสารคนนั้น พยายามลุดลากเข้าไปในรถ

(หน้า 5-6)

การบรรยายฉากที่แม่ของสิลาจะถูกลักขโมยเงิน ผู้แต่งได้เลือกใช้ฉากที่เป็นบ้านของ
ลักขโมย ในเวลาที่ปลอดภัย และใช้บรรยากาศฝนตกหนัก ช่วยเสริมความสมจริงของฉาก ดังนี้

ផ្ទះរបស់ហាក់ឈុន នៅតុងទំនប់ដាច់ពីគេ កាលណោះហាក់ឈុននៅលើវ មិនទាន់មានប្រពន្ធនៅឡើយ ចំណែកស្រីៗនៅកងមេម៉ាយក្រោមការកាន់ចាប់របស់គេ គ្មានអ្នកណានៅស្ងាត់ពេញបែបលេសយេ ហើយផ្ទះនេះ ពួកនរណានៅដេកជុំគ្នាបួនប្រាំនាក់ឯណោះ ។ តែយប់នេះមិនដឹងជាពួកវាទៅណាអស់ ទើបហាក់ឈុនវាកើតគំនិតផ្ដេសផ្ដាស់ ណាភ្លៀងធំដូច្នោះ គ្មានអ្នកណាដើរទៅណាទេ ជាឱកាសល្អសំរាប់វាហើយ ។ គ្រាន់តែអ្នកម្តាយចូលដល់ក្នុងផ្ទះ ឃើញនាំកូនមកជាមួយ ហាក់ឈុនបើកភ្នែកធំៗ ÷

-« ឆែ ! អ្នកណាឱ្យមិត្តឯងនាំកូនមកជាមួយ ? ឆ្គួតមែន ! ចាប់ឱ្យវាទៅវិញភ្លាមទៅ !...»

-« ភ្លៀងធំណាស់ មិត្តបង ! សុំឱ្យកូនខ្ញុំចាំខាងក្រៅចុះ !...»

-« ណឺយ... បានៗ នៅចាំខាងក្រៅក៏ទៅៗ !...»

អ្នកម្តាយនាំសិលាមកអង្គុយយំខាងក្រៅ រួចខ្សឹបប្រាប់កូនតិចៗ ÷

-« នៅចាំម៉ែទីនេះហើយ កុំដើរទៅណាឱ្យសោះណាវាវា !...»

-« បាន !...»

គ្រាន់តែសយចូលទៅដល់ក្នុងផ្ទះ ស្រាប់តែហាក់ឈុនបិទទ្វារត្រឹមខ្ពស់តន្តិះ ចាប់ ចាប់ប្រទាញនាងឡើងលើគ្រែ បំរុងចាប់បង្ខំនាងទាំងបំពាន ដោយគ្មាននិយាយស្តីអ្វីទាំងអស់

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บ้านของหักฉุน อยู่ท้ายทำนบห่างจากเขา เวลานั้น หักฉุนยังโสด ยังไม่มีภรรยาเลย ส่วนสาวในกลุ่มแม่หม้ายภายใต้การปกครองของเขา ไม่มีใครสวยเหมือนสอยเลย และบ้านนี้พวกองค์กรักซ์เขมรแดง ยังมานอนชุมนุมกัน 4-5 คนที่นั่น แต่คืนนี้ไม่รู้ว่พวกมันไปไหนหมด หักฉุนมันเกิดความคิดฟุ้งซ่าน ไหนฝนจะตกหนักอย่างนั้น ไม่มีใครเดินไปไหน เป็นโอกาสที่ดีสำหรับมันแล้ว พอแม่เข้ามาถึงบ้านเห็นพาลูกมาด้วย หักฉุนเบิกตาโตๆ

“แน่ ! ใครให้แกพาลูกมาด้วย? บ้าจริง รีบให้มันกลับไปทันทีไป”

“ฝนตกหนัก พี่ ขอให้ลูกฉันรออยู่ข้างนอกเถอะ”

“เออ ! ใ้ๆ อยู่รอข้างนอกก็ไป”

แม่พาสีลามา นั่งยองๆ ข้างนอก แล้วกระซิบบอกลูกเบาๆ

“อยู่รอแม่ที่นี่ แล้วอย่าเที่ยวไปไหนให้ไกลนะลูก”

เวลาที่เด็กชายผู้อาภัพรู้สึกตัวนั้น คือตัวเขาอยู่กลางป่า ไม่รู้ว่าเป็นสถานที่ใดอย่างแน่ชัด ข้างๆคือศพแม่ที่ตายแล้ว ความจริงเขาเพียงแต่สลบเพราะพิษบาดแผล แต่หักฉันทึกคิดว่า สิลาตายไปแล้วด้วย จึงอุ้มมาทิ้งกลางป่า แล้วเขาก็รายงานว่า ศพเป็นภรรยาพันเอก ไม่ยอมยกเลิคนายทุนสักดินา เพียงไม่กี่คำ ก็สามารถทำให้สอยตายเหมือนหมาตัวหนึ่ง โดยไม่มีใครสงสัยเลย เพราะชีวิตของคนในระบบพอลิต อันโหดเหี้ยม ยังมีค่าไม่เท่าข้าวสารหนึ่งกระป๋องด้วย สิลากอดศพแม่ร้องไห้ จนกระทั่งไม่มีน้ำตาให้ไหล

(หน้า 74)

จากตัวอย่างฉากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่า ฉากของนวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” ใช้ชื่อสถานที่จริง ทำให้เกิดความสมจริง มีความชัดเจน และมีส่วนช่วยให้เกิดอารมณ์สะเทือนใจให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการตามไปได้และมีความรู้สึกอยากติดตามในเรื่องต่อไป

4. ตัวละคร

ตัวละครเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการดำเนินเรื่อง เพื่อให้เนื้อเรื่องมีความสนุกสนาน เกิดเป็นเรื่องราวที่สมบูรณ โดยพฤติกรรมของตัวละครต้องมีความสมจริงทั้งในด้านบทบาทและความคิดเหมือนกับคนทั่วไปในสังคม

ทั้งนี้เมมา สำนาง ได้ศึกษาข้อมูลอาชีพต่างๆ เพื่อให้ตัวละครมีความสมจริง ดังบทสัมภาษณ์ที่ว่า “ตัวละครเป็นตัวละครสมมุติทั้งสิ้น ข้อมูลเกี่ยวกับตัวละครจะสอบถามจากบุคคลอาชีพนั้นๆ เช่น ตัวละครที่เป็นตำรวจ (วาสนา, สิลา) ผู้เขียนจะสอบถามข้อมูลที่ไม่ทราบจากเพื่อนตำรวจ เช่น วิธีปฏิบัติงาน เป็นต้น เพื่อให้ตัวละครมีความสมจริงมากที่สุด”⁵

ผู้วิจัยสามารถจำแนกลักษณะของตัวละคร เป็น 2 ประเภท ดังนี้

4.1 ตัวละครเอก ได้แก่ สิลา และ อมรา

4.2 ตัวละครประกอบ ได้แก่ ฉาริน วาสนา บูรมี และหักฉันท

ส่วนตัวละครอื่นๆ ในเรื่องไม่ได้นำมาวิเคราะห์ เพราะเป็นตัวละครประกอบที่ช่วยเสริมเนื้อเรื่องและเสริมตัวละครสำคัญในเรื่องให้เด่นชัดเท่านั้น

4.1 ตัวละครเอก

สิลา (sila) ชายหนุ่มรูปงามเป็นลูกคนที่สอง ของนายฉิมและนางสอย ครอบครัวยู่ในฐานะปานกลาง ผู้แต่งได้สร้างให้สิลามีภาระหน้าที่ดังนี้ ภาระที่หนึ่งมีอาชีพเป็น

⁵สัมภาษณ์เมมา สำนาง, กรุงเทพมหานคร ราชอาณาจักรกัมพูชา, 24 กุมภาพันธ์ 2549.

คำรวลั้บ ทำให้เขาต้องแกล้งทำตัวเป็นนักเลง ทำตัวเป็นคนเสเพล สีลาีความสามารถในการ ขับรถและยิงปืน ทำให้ได้เข้าไปเป็นลูกน้องของห้กฉุน ภาระที่สอง สีลาต้องมึหน้าทีคูแถมรา แทนพี่ชาย ที่ไปเรียนต่อที่ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งต่อมาได้ประสบอุบัติเหตุเสียชีวิต ทำให้เขาต้องดูแล อมราต่อจนเกิดความรักและได้แต่งงานกัน ซึ่งเป็นภาระสุดท้ายของสีลา

ลักษณะรูปร่างของสีลาที่ผู้แต่งได้บรรยายไว้ ทำให้ผู้อ่านจินตนาการได้ว่าสีลา เป็นชายหนุ่มที่หล่อมาก รูปร่างสง่างาม ดวงตาคำกริบ ริมฝีปากได้รูปสวย ดังนี้

ตัวอย่างจากการบรรยายรูปร่างของสีลาโดยผู้แต่งได้บรรยายไว้ว่า

**หมู่ขุอเตสรุสส์สฎคณาสั ฎุ้กฐุเอฎูฎูฎุฎุ ฎูฎุฎุฎุฎุฎุฎุ ฎูฎุฎุฎุฎุฎุฎุ
ฎูฎุฎุฎุฎุฎุฎุ ฎูฎุฎุฎุฎุฎุฎุ ฎูฎุฎุฎุฎุฎุฎุ ฎูฎุฎุฎุฎุฎุฎุ ฎูฎุฎุฎุฎุฎุฎุ
ฎูฎุฎุฎุฎุฎุฎุ ฎูฎุฎุฎุฎุฎุฎุ ฎูฎุฎุฎุฎุฎุฎุ ฎูฎุฎุฎุฎุฎุฎุ ฎูฎุฎุฎุฎุฎุฎุ ฎูฎุฎุฎุฎุฎุฎุ
ฎูฎุฎุฎุฎุฎุฎุ ฎูฎุฎุฎุฎุฎุฎุ ฎูฎุฎุฎุฎุฎุฎุ ฎูฎุฎุฎุฎุฎุฎุ ฎูฎุฎุฎุฎุฎุฎุ ฎูฎุฎุฎุฎุฎุฎุ**

ใบหน้าของชายหนุ่มหล่อเหลามาก ดวงตาคำกริบ กลม คิ้วหนาคลุมคายน อ่อนข้างดู จมูกโด่ง ริมฝีปากสวยได้รูปดูสมส่วนทั้งหมด อีกทั้งรูปร่างก็สูงสง่า เนื้อแน่นเกลี้ยงเกลา เหมือนพระเอกหนังไม่ผิด แต่น่าเสียดายที่ไว้ผมยาวเหมือนนั้กเลง

(หน้า 3)

สีลาีภาพลักษณะสามลักษณะคือ ภาพลักษณะในช่วงแรกสะท้อนภาพ การเป็นนักเลง ภาพลักษณะที่สอง เป็นลักษณะนิสัยบางอย่างที่ยังคงมีอยู่ตลอดทั้งเรื่อง ภาพลักษณะที่สาม เป็นภาพ ของคนดี ทั้งสามภาพลักษณะ อาจกำหนดโดยช่วงของนวนิยายคือ ช่วงต้น ช่วงกลางเรื่อง และ ช่วงท้ายของเรื่อง

ภาพลักษณะแรก

เป็นภาพในด้านลบที่ผู้แต่งพยายามอำพรางให้ผู้อ่านเข้าใจผิด โดยมีความประพฤดิเป็น นักเลงเสเพล เห็นแก่เงิน ตั้อรึ้น ซึ่งปรากฏตั้งแต่เริ่มเรื่องถึงตอนที่ความจริงเปิดเผยว่าเป็นคำรวลั้บ

นักเลงเสเพล

สีลาประพฤดิตนเป็นนักเลงเสเพล ผู้แต่งแสดงภาพว่าสีลาชอบเที่ยวเตร่สนุกสนานใช้ จ่ายเงินอย่างฟุ่มเฟือย ตามนิสัยของพวกนักเลงที่หาเงินมาได้โดยง่าย จากบทสนทนาระหว่างเพื่อน นักเลงกับสีลา ดังนี้

ตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้อ่านเห็นลักษณะนิสัยของสิลาได้อย่างชัดเจน และมีความคิดคล้อยตามภาพที่ผู้แต่งต้องการสื่อว่าสิลา เป็นชายหนุ่มเสเพล ชอบความสนุกสนาน

เห็นแก่เงิน

สิลาทำเป็นคนเห็นแก่เงิน เขาทำทุกอย่างได้เพื่อเงิน ให้สมบทบาทของการเป็นนักแสดง นิสัยนี้จะปรากฏให้เห็นในช่วงเริ่มเรื่อง

ตัวอย่าง จากการบรรยายของผู้แต่งที่ถึงนิสัยของสิลาในด้านนี้ ดังนี้

“สิลา คาก็ถูกมเหสีชกต่อยด้วยมือของเธอ ใต้อุ้งเท้าของเธอ ๑
 เตะเบ้าตาของเธอด้วยเท้าของเธอ ๑ เตะตูดของเธอด้วยเท้าของเธอ ๑ เตะ
 คางของเธอด้วยเท้าของเธอ ๑ เตะหน้าของเธอด้วยเท้าของเธอ ๑”

สิลาเป็นนักกีฬาที่เก่ง เมื่อเร็ว ๆ นี้ ได้รับรางวัลที่หนึ่งจากประเภทแข่งรถ แม้สิลาจะหัดขับ รถมอเตอร์ไซด์เหมือนพาย และไม่เคยหวาดกลัวกับอันตราย เขาเป็นชายหนุ่มเลือดร้อนที่ต้องการเงินที่สุด สำหรับวัยที่สนุกสนานของเขา

(หน้า 5)

ตัวอย่าง คำพูดของสิลาที่พูดกับซาร์ก เรื่องที่จะปราบวาสนาซึ่งเป็นตำรวจ โดยให้ซาร์กเพิ่มเงินให้ แสดงถึงความเป็นคนเห็นแก่เงิน ดังนี้

“«ผู้ ภาสณาเอะดาบเรธาอู๋กัฏฐกัฏฐกัฏฐกัฏฐ ? อู๋กัฏฐกัฏฐกัฏฐกัฏฐ
 ใส่เตสฺราบ ! สลฺวเรธาอู๋กัฏฐกัฏฐกัฏฐ ๑๐๐๐ \$ เอ็ฏฐกัฏฐ อู๋กัฏฐกัฏฐ
 เระ»”

“โอ้โฮ! วาสนานี้เป็นหัวหน้ากองปราบด้วยหรือ? ผมกำลังอยากจะประลองฝีมือกับเขาแล้วสิ! ถ้าท่านรักษาราคาให้ผมอีก 1,000 ดอลลาร์ ผมจะจัดการให้”

(หน้า 51)

ตัวอย่าง บทสนทนาระหว่างวาสนากับสิลาที่ วาสนาขอร้องให้สิลาเลิกคบกับพวกนักแสดง ดังนี้

“เอ๊ะ อมรอยากจะสั่งสอนฉันในฐานะพี่สะใภ้หรือไง? ยังไม่ถึงเวลาเลย
 อย่าเวอร์ ! ไอ้สิลาคนนี้นั้นไม่ชอบให้ใครมาสั่งสอน โตๆกันแล้ว ไม่ต้องมีครูอาจารย์คนไหน
 มาสอนแล้ว เพียงแต่เอาวิชาความรู้ไปใช้ทำงานแลกเงิน ไม่มีอะไรแปลก คิดแต่เรื่องเธอกับ
 พี่จารินได้แล้ว ให้รู้จักหาเลี้ยงกันเถอะ ให้ได้เงินเยอะๆก็แล้วกัน อย่าทำเป็นรู้ดีมาสอนฉัน
 ไว้หน้ากันบ้าง ถึงทำตัวเป็นผู้ใหญ่ ฉันไม่ชอบ”

(หน้า 18)

ตัวอย่าง ตอนที่สิลาพูดกับจาริน ก่อนที่จะเดินทางไปต่างประเทศ จารินได้
 สอนให้สิลารู้จักบุญคุณของประเทศ โดยทำอาชีพที่สุจริต แต่สิลาไม่เชื่อฟังกับยึดมั่นในความคิด
 ของตนเองที่ว่า ทุกคนต่างก็เคารพนับถือเงิน คนร่ำรวยมีชีวิตอย่างสุขสบาย ส่วนคนจนต้องอยู่
 อย่างยากลำบาก ดังนี้

«-« បងកុំទៅខ្វល់ សុចរិត ទុច្ចរិតស្តី ឱ្យតែមានលុយចាយ គឺថ្លៃថ្នូរទាំង
 អស់ ទៅទីណាក៏មានគេគោរពដែរ ទោះយ៉ាងណាក៏យើងមិនអាចចូលផែនដី
 ម្នាក់ឯងបានដែរ សូម្បីទៅកែណា អស់លោកណាក៏គេមិនគិតដូចបងដែរ គេ
 ដឹងតែធ្វើម្តេចឱ្យតែមានលុយច្រើន គេប្រាកដជាខ្វងខ្វស់ អ្នកណាក៏ខ្លាចគោរព
 ត្រឹមត្រូវពេកដូចបង តើលទ្ធផលរាល់ថ្ងៃយ៉ាងម៉េចដែរ ? គ្រងាបគ្រងាប
 ព្រឹកខ្វះល្ងាច មានអ្នកណាគេជួយលំបាកបងខ្លះ ?...»

“พี่อย่าคิดมาก สุจริต ทุจริต คือ อะไร เพียงมีเงินใช้จ่ายเป็นสิ่งที่น่า
 สรรเสริญทั้งสิ้น ไปไหนก็มีคนเคารพ ถึงอย่างไรเราคนเดียวก็ไม่สามารถยกแผ่นดินได้ อย่าวัวแต่
 เฝ้าแก่คนไหนเลย หรือ คนหมดทั้งโลกนี้ เขาก็ไม่คิดเหมือนพี่ เขารู้แต่ว่าจะทำอย่างไรให้มีเงินมาก
 เป็นคนร่ำรวย ใครก็กลัวเกรงเคารพ คนคืออย่างที่ได้อะไรตอบแทนบ้าง? ต้องดิ้นรนหาเช้ากินค่ำ
 มีใครมาช่วยพี่บ้างล่ะ?”

(หน้า 39)

จากตัวอย่างที่กล่าวมา ทำให้ผู้อ่านคิดว่าสิลา เป็นคนมีนิสัยดีอรัน แต่เป็น
 เพราะเขาไม่ต้องการให้ผู้อื่นมายุ่งเกี่ยวกับการเลี้ยงชีพของเขา

สรุปภาพลักษณ์ที่หนึ่งของสิลา พบในช่วงต้นจนถึงตอนความลับเปิดเผยว่า
 สิลาเป็นตำรวจ ผู้แต่งต้องการแสดงนิสัยที่เป็นนักเลงของสิลา เพื่อให้ผู้อ่านเชื่อในสิ่งที่ผู้แต่งเขียน
 โดยยังไม่เปิดเผยความจริงว่าสิลาเป็นใคร

ภาพลักษณ์ที่สอง

เป็นภาพลักษณ์โดยรวมของสิลา ที่ปรากฏตั้งแต่ช่วงกลางเรื่อง จนกระทั่งจบเรื่อง
ดังนี้

มีไหวพริบ

สิลาเป็นคนมีไหวพริบ ตัวอย่างการบรรยายเหตุการณ์ที่สิลาหนีรอดจากการจับกุมของ
ตำรวจโดยการเปลี่ยนรถชนปั่นผิดกฎหมาย แสดงให้เห็นความฉลาด มีไหวพริบในการวางแผน
ของสิลา ดังนี้

ฮุสหาตุตเตรุ์เบ็ชฎายตุลคสุยฎุค ภูณิสลาหโเบฆฮาส
เฮาเบ็ย เระดาณฏิตตุาสฮูฮุสไฮลเว็ชฆายคัธสิลสโณฐาเน่ ทัฆถึ
ยบ่ฒายยสญูธิษเษ ฎะทะฆาณณสขุยฮายอธิตุฎคญูรติณคฮ่าเจฏ
ณาส ๑ เบ็ชฎิยอหุระฮฎาสฒาเษยอิษฏเจ คุญูรคิตูคาเรคเษเฒะค
ฒึยเบ็ย ฎุคเษอฆบึะโฮเภาเตฏฮุส ฎะทะเข็ฏฮุสฎุคฆาสฮาเษฏ
โณฆฮาส ๑

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

รถชนอาวูชขับไปไกลสุดสายตา ตำรวจตามจับไม่ทันแล้ว เพราะเป็น
อุบายแลกเปลี่ยนรถ ด้วยความคิดของสิลา ตั้งแต่ตอนกลางค้ำกับอาสัญและอาเณน เพราะชายหนุ่ม
คิดว่าเป็นสินค้าที่ส่งออกได้ยาก ถ้าทำเหมือนครั้งก่อนๆคงจะหนีไม่พ้น ตอนนี้งานเขาประสบความสำเร็จ
พวกเขาทั้ง 3 คนปรบมือโห่ร้องกันอยู่ในรถ เพราะเห็นว่ารถของวาสนาตามาไม่ทัน
(หน้า 52-53)

ตัวอย่างตอนที่สิลาใช้ความฉลาดและไหวพริบ จนงานสำเร็จจุล่งเป็นที่พอใจ
แก่หักฉุน จนอยากพบและต้องการให้สิลามາเป็นผู้คุ้มกันคนสนิท ตัวอย่างจากการบรรยาย ดังนี้

สิลาตาสบฏูธคั้เก็ชอฆเระเฮาเผลอเฆาเบ็ย ๑ เฮาโฆเกาคั
ณูธตาสเษทีสุาไฮตญูคั้เก็ชเษ ฎะยอฆฎะฎาฆไรวบสสิลา คุ
เตฏอิฎุยฆอฆ เบ็ยฮาสบโณฆชฆฎุบธิษยคสิลาชคเฎ็ฒาหุคการณาร
ณิสทรบสเษเจ็ช ๑

สิดาชนปิ่นเหล่านั้นไปถึงที่หมายแล้ว เจ้าแก้วหักฉุนได้รู้ถึงฝีมือการยิงปืน
แม่นยำ พร้อมทั้งปัญญาอันเฉียบแหลมของสิดา ก็พอใจอย่างมาก มีความประสงค์อยากพบและ
ต้องการสิดามาเป็นผู้คุ้มกันคนสนิทของเขาอีกด้วย

(หน้า 58)

ตัวอย่างคำพูดหักฉุนที่พูดกับสิดา โดยกล่าวชื่นชมสิดาแสดงถึงความฉลาด
ดังนี้

-« ដែលខ្ញុំហៅឱ្យឯងមកជួបនេះ គ្រោះខ្ញុំបានដឹងអស់ហើយ ថាឯងក្លា
ហាន ហើយឆ្លាត បើកឱ្យនក៏ត្រូវ ចាញ់កាំភ្លើងក៏គ្រប់ ខ្ញុំចង់យកឯងមកធ្វើ
ជាអ្នកការពារខ្ញុំផ្ទាល់ ពេលចេញទៅជួបថៅកែជាំមកពីប្រទេសគេ ទំនាក់ទំនង
គ្នាបុណ្យរាប់លាន ខ្ញុំបារម្ភខ្លាចពួកវាមិនគ្រប់នឹងយើង គ្រោះថ្នាក់អាចមានគ្រប់
ជំហាន ចំណែកពួកសហការីខ្ញុំសព្វថ្ងៃបួននាក់ហើយ តែមើលទៅភាពឆ្លាតវាង
វៃ ពួកវាមិនអាចប្រៀបនឹងឯងបានទេ ! ខ្ញុំចង់បានឱ្យមកម្នាក់ទៀត !...»

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

“ที่ฉันเรียกสิดามาพบนี้ เพราะฉันรู้หมดแล้วว่าเจ้าแก้วห่าหยา และฉลาด
จับรถก็เก่งยิงปืนก็แม่นยำ ฉันอยากเอาเจ้าแก้วมาเป็นคนคุ้มครองส่วนตัวฉัน เวลาออกไปพบเจ้าแก้ว
ใหญ่ๆ ที่มาจากต่างประเทศ ติดต่อกันเป็นเงินนับล้าน ฉันกลัวพวกมันจะไม่ซื้อตรงกับเรา
อันตรายอาจจะมีทุกอย่างก้าว ส่วนลูกน้องฉันทุกวันนี้มี 4 คน แต่ความฉลาด ความคล่องแคล่วของ
พวกมันไม่สามารถเทียบเคียงได้ ฉันอยากได้ลาอีกคน”

(หน้า 77)

การบรรยายเหตุการณ์ ตอนที่สิดาวางแผนการ ช่วยบรูมีซึ่งถูกหักฉุนจับตัว
ไปกักขังไว้ แสดงให้เห็นความฉลาดในการวางแผนของสิดาดังนี้

ពេលយប់មកដល់ សិលានៅឃាមបូរីដាំមួយអ្នកលេងបួននាក់ ។ មាណា
រៀបល្អិតបួនពួកវាដឹកស្រាទាល់តែស្រវឹង ដេកដួលអស់ ឯអ្នកក៏ធ្វើជាស្រវឹង
នឹងគេដែរ ។ ពេលពួកវាដេកណ្តូកណ្តែល អ្នកលោះបើកទ្វារបន្ទប់ប៉ុន្មានបូរី

“หักฉุน เรารอโอกาสนี้มานานแล้ว กล้าทำอะไรบ้างขอ มาเป็นนักแสดงก็
เพื่อวันนี้”

ความโกรธปะทุขึ้นข้างในจิตใจ อดีตกาลเป็นหยดเลือด คราบน้ำตา
และหนึ่งชีวิตนี้ที่สิลาไม่สามารถลืมได้เลย เขามีจิตใจเข้มแข็งเหมือนชื่อ สิ่งที่ชายหนุ่มตั้งใจทำต้อง
ทำให้สำเร็จแล้วเขาคัดสินใจว่าจะให้ศัตรูตายทั้งเป็น ชดใช้ด้วยชีวิต จึงเลิกแล้วต่อกัน ขณะขับรถ
สิลานึกถึงความเจ็บปวดในสมัยพอลพตที่ตนได้รับ

(หน้า 70)

ตัวอย่าง ความโกรธแค้นของสิลาต้องการล้างแค้นหักฉุน ด้วยการฆ่าให้ตาย
ดังคำพูดของสิลาที่พูดกับवासना ในตอนที่บอกความจริงแก่वासनाว่า เขาเป็นตำรวจและเป็น
นักแสดงลูกน้องหักฉุนเพื่อที่จะฆ่าหักฉุน ดังนี้

សិលាខាំមាត់ ភ្នែកឡើងក្រហម ÷

-«ខ្ញុំមិនគ្រឿងតែចង់ចាប់ពួកហាក់ឈុនទេ គឺខ្ញុំចង់សំលាប់វាដោយផ្ទាល់ដៃ

តែម្តង !...»

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สิลาก็คดริมฝีปาก ดวงตาแดงกร่ำ

“ฉันไม่ได้แค่อยากจะจับหักฉุนหรือก แต่ฉันอยากจะฆ่ามันด้วยมือ
ของฉันเองทีเดียว”

(หน้า 103)

มีความสุข รอบคอบ

สิลามีความสุข รอบคอบ นิสัยนี้ปรากฏให้เห็นในช่วงท้ายเรื่อง เช่น ตอนที่หักฉุน
โทรศัพท์ให้ไปพบ สิลาได้แอบกดเครื่องเล่นเทปบันทึกการสนทนาไว้เป็นหลักฐาน ผู้แต่งได้
บรรยาย ดังนี้

ស្រាប់តែថ្ងៃនេះ អ្នកក៏លោះសង្ហាបានទទួលទូរស័ព្ទឱ្យទៅជួបហាក់ឈុន
ជាប្រញាប់ ។ គេប្រញាប់លូតចុះម៉ាញ៉េតូចថតសំលេង ថតការសន្ទនារបស់
គេនឹងហាក់ឈុនទុកភ្លាម ។

วันนี้ชายหนุ่มรูปงามได้รับโทรศัพท์ให้ไปพบหักฉุนเป็นการด่วน สิลลา
แอบกดเครื่องเล่นเทปเล็กๆ อัดเสียงการสนทนาระหว่างตนกับหักฉุน เก็บไว้(เป็นหลักฐาน)ทันที
(หน้า 88)

ตอนที่ซิลลาได้รับจดหมายราชการ ให้ไปปฏิบัติหน้าที่ชายแดน ได้โทรศัพท์
บอกวาสนาให้ช่วยดูแลอมราแทนเพราะกลัวอมราหนีออกจากบ้าน ดังนี้

-«ผาฮู... ภาสธา !...»

-«สิลาไซธเอ ? ฆ่ามเยอไผรยอ์ฮักฉุนสุอสุลไผรเอ ?..»

-«ฮิสสุรไผสุอฮักฉุนเอ ? ฮักฉุนไผรยอ์ฮักฉุน ! ฮัก
ฉุนไผรยอ์ฮักฉุนเอ : ไผรยอ์ฮักฉุนไผรยอ์ฮักฉุนไผรยอ์ฮักฉุน
ไผรยอ์ฮักฉุนไผรยอ์ฮักฉุนไผรยอ์ฮักฉุนไผรยอ์ฮักฉุน ! »

“ฮัลโหล วาสนา”

“สิลาไซไหม? เป็นอย่างไรบ้างเมื่อคืน มีความสุขดีไหม?”

“ไม่ค่อยสุขเท่าไร? ฉันอยากจะวานเอ็งสักหน่อย ฉันต้องออกไป
ปอยเปตเดี๋ยวนี้ ไปตามจับพวกโจรที่ปล้นรถ ไล่ตามไปถึงชายแดนไทย ฝากเอ็งดูแลอมราด้วย
อย่าให้นางหนีออกจากบ้านไปได้”

(หน้า 115)

ภาพลักษณ์ที่สาม

เป็นลักษณะนิสัยในด้านดีของซิลลา ที่ผู้แต่งต้องการให้ผู้อ่านลิ้มภาพลักษณ์ที่เป็นนักเลง
ของซิลลา เกิดความรู้สึกชื่นชมและเห็นใจซิลลา ลักษณะนิสัยที่สะท้อนให้เห็นจากนวนิยาย ดังนี้

มุ่งมั่นตั้งใจจริง

ความมุ่งมั่นตั้งใจจริงเป็นนิสัยของซิลลาที่ปรากฏอยู่ตลอด โดยแสดงความมุ่งมั่นอย่าง
ยิ่งต่อความต้องการยึดถือในหน้าที่ คำสัญญาที่รับปากกับพี่ชายว่าจะดูแลอมรา เมื่ออมราจะแสดง
ความรังเกียจ เขาก็ยังรักษาคำพูด และความมุ่งมั่นตั้งใจจริงในการปฏิบัติหน้าที่ตำรวจ เช่น

จากการบรรยายของผู้แต่ง ที่แสดงถึงการปฏิบัติดูแลอมราตามที่ได้รับปากไว้กับพี่ชาย
ดังนี้

សិលាបើកឡានចូលជួរទិញគុ ទូស្កតា ទិញសំលៀកបំពាក់សំរាប់ស្រីជា
ច្រើនកំប្លៃ ទិញរូបកំនូរទេសភាពមាត់សមុទ្រនាពេលអស្ចត ទិញអង្ករពីរបីបាវ។
នររូបស្រស់គិតថា ពេលអ្នកមិននៅត្រូវតែមានសព្វគ្រប់ក្នុងផ្ទះ កុំឱ្យអមក
ពិបាក ព្រោះការងារកល្បមិនងាយរកទេ ។ មិនស្គាល់គេ ហើយគ្មានប្រាក់
ទាក់ទងដូចអមក ពិបាករកការធ្វើណាស់ ។ បើនាងមានចិត្តមានៈ ដល់មិន
យកអង្ករអ្នកទៅដាំបាយ ក៏ល្អមើលដែរ ! ។

សិលាបើកឡានចូលជួរទិញគុ ទូស្កតា ទិញសំលៀកបំពាក់សំរាប់ស្រីជា
ច្រើនកំប្លៃ ទិញរូបកំនូរទេសភាពមាត់សមុទ្រនាពេលអស្ចត ទិញអង្ករពីរបីបាវ។
នររូបស្រស់គិតថា ពេលអ្នកមិននៅត្រូវតែមានសព្វគ្រប់ក្នុងផ្ទះ កុំឱ្យអមក
ពិបាក ព្រោះការងារកល្បមិនងាយរកទេ ។ មិនស្គាល់គេ ហើយគ្មានប្រាក់
ទាក់ទងដូចអមក ពិបាករកការធ្វើណាស់ ។ បើនាងមានចិត្តមានៈ ដល់មិន
យកអង្ករអ្នកទៅដាំបាយ ក៏ល្អមើលដែរ ! ។

(អំពី ៤៨)

បុគ្គលិករវាងសិលាភិក្ខុវាសនាដែលបានឃើញនូវការប្រតិបត្តិការប្រតិបត្តិការ
បុគ្គលិករវាងសិលាភិក្ខុវាសនាដែលបានឃើញនូវការប្រតិបត្តិការប្រតិបត្តិការ

-« តាមពិតខ្ញុំមិនចង់ប្រាប់ទេ ខ្ញុំត្រូវលាក់មុខរហូត ទាល់តែបំបែកសំបុក
ពួកទុច្ចរិតដ៏ធំនេះបាន ! តែចង្រៃមកជាប់ខ្លោះរបស់លោកមុនសំរេចផែនការណ៍
ទេវិញ !...»

វាសនា ចាប់ដៃសិលាយ៉ាងណែន សើចូរចាតា ៖

-« គេថាបើមិនវិញ្ញាណ ធ្វើមើមអាចស្គាល់គ្នាបាន កល្បទាល់តែខ្ញុំសំរួល
ឱ្យលោកចេញទេវិញទើបបាន យើងត្រូវរួមដៃគ្នាកំចាត់ក្រុមពួកចាប់ជីវិតមនុស្ស
និងរត់ពន្ធអារុណ្ឌសាហាវនេះឱ្យបាន !...»

“ ពិតជា អ្នកក៏មិនចង់ប្រាប់ទេ អ្នកត្រូវលាក់មុខរហូត ទាល់តែបំបែកសំបុក
ពួកទុច្ចរិតដ៏ធំនេះបាន ! តែចង្រៃមកជាប់ខ្លោះរបស់លោកមុនសំរេចផែនការណ៍
ទេវិញ !...»

វាសនា ចាប់ដៃសិលាយ៉ាងណែន សើចូរចាតា ៖

จากคำพูดของสิลาแสดงให้เห็นความรักที่มีต่อพี่ชาย โดยพยายามช่วยเหลือพี่ชายเพื่อไปญี่ปุ่นจะได้ ไม่ต้องลำบาก ดังนี้

-« ខ្ញុំដឹងថា បងមិនដែលព្រមទទួលការឧបត្ថម្ភលុយកាក់ពីខ្ញុំទេ សព្វថ្ងៃនេះ ! តែពេលនេះ បងត្រូវទៅនៅស្រុកភ្នំក្រវាញ ខ្ញុំចង់ឱ្យបងព្រមទទួលការជួយដោយស្មោះពីខ្ញុំម្តងទៅ បានទេ ?...»

“ฉันรู้ว่าทุกวันนี้ พี่ไม่ยอมรับความช่วยเหลือเรื่องเงินจากฉัน แต่ตอนนี้ พี่ต้องไปอยู่ต่างประเทศคนเดียว ฉันอยากให้พี่ยอมรับความช่วยเหลือด้วยความจริงใจจากฉันสักครั้งได้ไหม?”

(หน้า 41)

หรือ ตอนที่ฉารินพี่ชายไปเรียนต่อต่างประเทศ สิลา ก็ดูแลมรดกคุ้มกันของพี่ชายอย่างดี ตัวอย่าง

សិលាអង្គុយផ្នែកកៅអីសាមញ្ញ ពោះគ្មានពាក្យល្អដល់មាមា... ។
សិលាចាប់ដៃដើរគេមាមាពេល ឥលូវមានបង្អកមួយ ដែលពុំអាចបោះបង់បាន
តេត្រូវតែចូលផ្ទះ ។

สิลานั่งฟังแก้อีโซฟา เพราะไม่มีคำพูดจะปลอบโยนอมรา... สิลาเคยแต่เที่ยวไม่เป็นเวลา ตอนนี้ก็มีหน้าที่หนึ่งอย่างที่ไม่สามารถละทิ้งได้ เขาต้องกลับบ้าน

(หน้า 45)

มีเหตุผล

สิลาเป็นคนมีเหตุผล จากตอนที่สิลาต้องการฆ่าหักฉุนแต่वासनाเตือนให้ใช้วิธีการทางกฎหมายล้างแค้น สิลา ก็เชื่อและปฏิบัติตาม โดยการจับหักฉุนเข้าคุกแทนการฆ่าให้ตาย ดังนี้

ตัวอย่าง จากคำพูดของสิลาที่พูดกับवासनाหลังจากที่वासนาพูดให้สติไว้ดังนี้

-« អរគុណចំពោះការដាស់តឿនរបស់លោក ! ខ្ញុំដឹងថា ខ្ញុំត្រូវធ្វើយ៉ាងម៉េចហើយ !...»

“ขอบคุณสำหรับคำตักเตือนของท่าน ผมรู้แล้วว่าผมจะต้องทำอะไร...”

(หน้า 104)

รับผิดชอบต่อประเทศชาติ

สิลาเป็นคนรับผิดชอบต่อประเทศชาติ ต้องการที่จะพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรือง มีความภาคภูมิใจในการเรียนตำรวจ เป็นตำรวจมีหน้าที่ทำลายล้างปราบปรามพวกทุจริต ซึ่งเป็นภัยต่อประเทศชาติ ตัวอย่างจากการบรรยายความคิดของสิลา ที่เขามีความภาคภูมิใจในการรับราชการตำรวจ เพื่อที่จะปราบปรามพวกที่ทำผิดกฎหมาย ดังนี้

ผูกฉาบฆ่าเอาอสรภตต์เอะอูรณฆ สุอธิลลู่แถม
บูนิส ยีรบุรุษเรยหาวิญญ์พ เฏาะคีตฮ่าฮ่งบ่ตักม้เถิดูตริต
ดูญุยกการตารสขุยชาติ

สิลาเคยภูมิใจกับตัวเอง มีความสุขที่ได้เป็นตำรวจ ไม่เรียนต่อ
 ที่มหาวิทยาลัย เพราะตั้งใจว่าจะอยากจะทำลายล้างเรื่องทุจริต ร่วมป้องกันสังคม ป้องกันภัยชาติ
(หน้า 104)

มีระเบียบและรักความสะอาด

สิลาเป็นคนมีระเบียบและรักความสะอาด จากเหตุการณ์ตอนที่อมราเข้าไปหยิบเสื้อผ้าของสิลาเพื่อที่จะนำมาซัก อมราได้คิดเปรียบเทียบระหว่างห้องนอนของสิลา กับฉาริน แสดงให้เห็นลักษณะนิสัยที่แท้จริงของสิลาที่สะอาดเรียบร้อยซึ่งไม่ใช่ลักษณะนักเลง ดังนี้

บรูบ่เตเว็บสุกต
หสุญู ยีรบุรุษเรยหาวิญญ์พ เฏาะคีตฮ่าฮ่งบ่ตักม้เถิดูตริต
ลาญูชอ์เอิบ

ห้องสิลาจัดอย่างสะอาดหมดจดไม่เหมือนห้องฉาริน มีทั้งตู้เย็น พรม เครื่องเล่นเทป โซฟาตัวใหม่

(หน้า 20)

ภาพลักษณ์ที่สามของลีลา เป็นลักษณะนิสัยแบบคงที่คือ ไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใด ลีลา ยังคงมีลักษณะนิสัยเช่นนี้เสมอต้นเสมอปลาย ถึงแม้ว่าผู้แต่งได้สร้างให้ลีลาเป็นบุคคล สองภาพลักษณ์ ภาพลักษณ์ที่เป็นนักแสดง จะมีลักษณะนิสัยไปในทางที่ชอบเที่ยวเตร่ สนุกสนาน เห็นแก่เงิน คือ รัน ก็เพื่อให้สมบทบาทของนักแสดง เป็นที่ไว้วางใจของหัทธมน ลีลาปิดบังลักษณะ นิสัยที่แท้จริงของตนเองได้อย่างแนบเนียน โดยไม่มีใครรู้ แม้แต่คนในครอบครัว เพราะ ไม่ต้องการให้ครอบครัวเดือดร้อนกับการล้างแค้นที่ผิดกฎหมายของเขา ภาพลักษณ์ที่แท้จริงของ ลีลา คือ เป็นคนสุภาพเรียบร้อย มีความรับผิดชอบต่อครอบครัวและต่อประเทศชาติ จะเห็นได้จากการ เลือกรับเรียนตำรวจ และการมีอาชีพเป็นตำรวจลับ เพื่อที่จะช่วยกวาดล้าง ปราบปรามพวกทุจริต ทำผิดกฎหมาย ซึ่งเขาทำหน้าที่ได้อย่างดี โดยไม่ละเมิดกฎหมายวิสามัญฆาตกรรมหัทธมนให้ หายแค้น ทั้งๆที่หน้าที่การงานของเขาเอื้อให้ทำได้

ลีลาเป็นตัวละครที่สมจริง คือมีทั้งนิสัยด้านที่ดีและด้านไม่ดี เหมือนคนทั่วไป ลีลาเป็น ตัวเอกของเรื่อง แต่ผู้แต่งไม่ได้แต่งให้ลีลาเป็นเทพบุตรมีความดีเพียงด้านเดียว แต่ให้ลีลาเป็น ชายหนุ่มที่มีความไม่ดีหลายประการ เช่น มีอารมณ์โกรธรุนแรง เลือดร้อน คือ รัน มีความอาฆาต แค้นไม่รู้จักการให้อภัย ทำให้ผู้อ่านความรู้สึกว่าลีลาคือมนุษย์คนหนึ่งที่มีชีวิตอยู่ในโลกนี้

บทนำวิทยาลัยศิลปะการ สงวนลิขสิทธิ์

อมรา (Gmra) บุตรสาวของอักษเรศ คู่หมั้นของฉาริน อมราเป็นหญิงสาวสวย ดวงตา ดำใส ริมฝีปากเป็นสีกุหลาบ จมูกโด่ง แก้มแดงระเรื่อ มีลัทธิบนแก้มซ้ายช่วยให้อมราเป็น หญิงสาวที่มีความงดงามมากคนหนึ่ง มีความสุภาพเรียบร้อย เป็นกุลสตรีแม่บ้านแม่เรือน มานะอดทน มีความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ แต่มีการศึกษาน้อย จบเพียงมัธยมต้น เพราะประเทศ เกิดสงคราม เมื่อพ่อตายจึงเดินทางมาพนมเปญอาศัยอยู่กับฉารินและลีลา ต่อมาฉารินเดินทางไป ศึกษาต่อที่ประเทศญี่ปุ่น อมราอยู่ในความดูแลของลีลา เมื่อฉารินเสียชีวิตจึงใกล้ชิดกับลีลามากขึ้น จนเกิดเป็นความรักอย่างไม่รู้ตัว ในที่สุดก็ได้แต่งงานกับลีลา

ตัวอย่าง ลักษณะของรูปร่างอมราที่บรรยายผ่านทางความคิดของวาสนา เมื่อได้พบกับ อมรา ว่าเป็นหญิงสาวที่มีความสวยงาม ดังนี้

នរៈ

សង្ហាស្រាប់តែឈរភ្លឺកន្តឹងសំរស់ដ៏បំពេញរបស់នាងគ្រូម៉ុ ភ្នែកមុតថ្នាំខ្មៅក្រិបតូរ
រង្វេងចិត្ត បបួរមាត់ពណ៌កូម្យាប ច្រមុះស្រួច ផ្ទាល់ទាំងគួរលោងស្រីលក្រហម
ព្រៀងវាដោយធម្មជាតិ លំអដោយប្រជ្រុយញញឹមមួយតូចលើផ្ទាល់រង្វេង ។
នាងស្អាតអស្ចារ្យ ទំរាំស្លៀកពាក់តុបតែងត្រើមត្រូវទៀត មេអំពៅភ្នំពេញច្បាស់
ពាក្យច្រណែនមិនខានទេ ។

ខាងមុខយំកកត់ចិត្តរីករាយរស់រវើកក្នុងភ្នែកនារី ចង់ចាំនារីដទៃទៀត ជួយទឹកដោះដាយ
ខឹងចិត្ត រីករាយល្អិតល្អន់ ក្នុងភ្នែកគ្រូម៉ុ ភ្នែកមុតថ្នាំខ្មៅក្រិបតូរ ភ្នែកមុតថ្នាំខ្មៅក្រិបតូរ
រង្វេងចិត្ត បបួរមាត់ពណ៌កូម្យាប ច្រមុះស្រួច ផ្ទាល់ទាំងគួរលោងស្រីលក្រហម
ព្រៀងវាដោយធម្មជាតិ លំអដោយប្រជ្រុយញញឹមមួយតូចលើផ្ទាល់រង្វេង ។
នាងស្អាតអស្ចារ្យ ទំរាំស្លៀកពាក់តុបតែងត្រើមត្រូវទៀត មេអំពៅភ្នំពេញច្បាស់
ពាក្យច្រណែនមិនខានទេ ។

(បទល្ខណៈ)

លក្ខណៈនិមិត្តនៃមរា

អ្នកយល់ឃើញពីភាពស្រស់ស្អាត និងស្នេហាដ៏ស្រស់ស្អាតនៃមរា
អ្នកយល់ឃើញពីភាពស្រស់ស្អាត និងស្នេហាដ៏ស្រស់ស្អាតនៃមរា
អ្នកយល់ឃើញពីភាពស្រស់ស្អាត និងស្នេហាដ៏ស្រស់ស្អាតនៃមរា

មរាជាប់ដៃជាមួយមរាដែលមានភាពស្រស់ស្អាត និងស្នេហាដ៏ស្រស់ស្អាតនៃមរា
មរាជាប់ដៃជាមួយមរាដែលមានភាពស្រស់ស្អាត និងស្នេហាដ៏ស្រស់ស្អាតនៃមរា
មរាជាប់ដៃជាមួយមរាដែលមានភាពស្រស់ស្អាត និងស្នេហាដ៏ស្រស់ស្អាតនៃមរា

-« ខ្ញុំចៀបខ្មែរថា អ្នកបងអមណស្ថានណាស់ ហើយសុភាពលក្ខណៈស្រស់ស្អាត
ស្រស់ស្អាត មី មិនបានមួយចំណិតគាត់ទេ !...»
-« បើដឹងអញ្ចឹងហើយ អូនត្រូវតែរៀបចំបូកពារឱ្យបានដូចបងអមណទៅ !..
ព្រោះអូនកាន់តែធំ ហើយត្រូវតែរៀបចំបូកពារឱ្យបានដូចបងអមណទៅ !..
ព្រោះអូនកាន់តែធំ ហើយត្រូវតែរៀបចំបូកពារឱ្យបានដូចបងអមណទៅ !.. »

“គិតបានហើយ មរាស្រស់ស្អាត និងស្នេហាដ៏ស្រស់ស្អាតនៃមរា អ្នកយល់ឃើញពីភាពស្រស់ស្អាត
និងស្នេហាដ៏ស្រស់ស្អាតនៃមរា អ្នកយល់ឃើញពីភាពស្រស់ស្អាត និងស្នេហាដ៏ស្រស់ស្អាតនៃមរា

“នេះហើយនឹងប្រើប្រាស់ មរាស្រស់ស្អាត និងស្នេហាដ៏ស្រស់ស្អាតនៃមរា អ្នកយល់ឃើញពីភាពស្រស់ស្អាត
និងស្នេហាដ៏ស្រស់ស្អាតនៃមរា អ្នកយល់ឃើញពីភាពស្រស់ស្អាត និងស្នេហាដ៏ស្រស់ស្អាតនៃមរា

(បទល្ខណៈ 65)

ตัวอย่างตอนที่ที่สิลาพอมราไปกินข้าวที่ร้านอาหาร นางก็ปฏิบัติตนได้เรียบร้อย ไม่มีจริต ทำให้ดูงดงาม

ธากัฏฐสตาปัตตุมหิทธิกา สุตตมปิณฑิตต
 ธากัฏฐสตาปัตตุมหิทธิกา สุตตมปิณฑิตต
 ใญ่ก ๖

นางตักข้าวกินตามปกติ นางกินพอเป็นพิธีเท่านั้น ทั้งสีหน้าและท่าทางที่ไม่มีจริตของอมรา ดูสภาพเรียบร้อยไม่ขัดสายตา

(หน้า 57)

หรือจากการที่ผู้แต่งบรรยายผ่านความคิดของสิลา ที่รักอมราเพราะเป็นคนสุภาพเรียบร้อย ดังนี้

สุกคัมภะโรลลภสฺสธากั
 บัสมุสฺสธากั ธากัฏฐสตาปัตตุมหิทธิกา สุตตมปิณฑิตต
 สุตตมปิณฑิตต... สุตตมปิณฑิตต
 สุตตมปิณฑิตต สุตตมปิณฑิตต สุตตมปิณฑิตต
 สุตตมปิณฑิตต สุตตมปิณฑิตต สุตตมปิณฑิตต

ชายหนุ่มแอบฟังนางสนทนากับนางนันทาด้วยความตื่นตัวใจ เขาเกิดหวั่นไหวกับความรู้สึกที่แอบแฝงรูมเร้าของหัวใจที่เจียบเหงา ให้สารภาพกับตัวเองว่า หัวใจที่เต็มไปด้วยอิสระของเขานั้น แพ้ให้กับกิริยามารยาทอันอ่อนช้อย ความสุภาพเรียบร้อย และความน่ารักสวยงามของอมราแล้ว

(หน้า 104)

เป็นแม่ศรีเรือน

นอกจากอมราจะเป็นหญิงสาวที่รูปร่างสวยงาม มีความสุภาพเรียบร้อยแล้ว อมรายังรู้จักดูแลทำความสะอาดบ้านเรือน ทำอาหารเก่งซึ่งอาจจะเรียกได้ว่าเป็น “แม่ศรีเรือน” ดังตัวอย่างเหตุการณ์หลายตอน ที่ผู้แต่งบรรยายการกระทำของอมรา เช่น ตอนที่อมรามายู่ที่บ้านฉริน นางก็ทำความสะอาดบ้าน ซักผ้า เตรียมอาหารไว้ให้ฉรินและสิลาทุกวัน

ผู้แต่งได้บรรยาย ตอนที่อมร่าอยู่บ้านฉริน ก็กวาดลานบ้าน ตักน้ำ ทำความสะอาด
บ้าน ไว้ดังนี้

มยภเห็บเตาส
ผิอิฐา ฐูชยฺวเอ็กเย็ชเเว็ฐะ ฐูตศุสสุต เห็บเย็บศุสาชฺชุชฉาฐี ฆาก์อู
ฐูเวเอ็ไหยฉณฺฑาฆ ฆาก์เตกธากษฺรุมฺณะอิศสุญฺญู ฐูชหฺนุชยชฺชกษฺรณาก์ฐูต
ฐู ฐูตสิญฺญู ฐูชสํภกบสิฐชฺชิตาต์ฆาก์สิธ ! ๗

อมร่าหันไปกวาดลานบ้าน แล้วตักน้ำขึ้นมานบ้าน เช็ดถูให้สะอาด
จัดโซฟา จัดตู้ไปแอบข้างฝา ด้วยท่าทีที่เหนื่อยล้า หญิงสาวล้างน้ำสบู่แล้วซักผ้าจีวรตู้บ้าน บิด
ให้แห้งจึงพักผ่อนสักครู่ให้หายเหนื่อยก่อน

(หน้า 19)

เป็นคนสมณะ ใช้ชีวิตเรียบง่าย

ลักษณะนิสัยที่ดีของอมร่าอีกประการหนึ่งคือ อมร่าเป็นคนสมณะ ใช้ชีวิตอย่าง
เรียบง่าย ซึ่งพิจารณาได้จากการที่อมร่าไม่ชอบออกไปรับประทานอาหารตามภัตตาคาร ซึ่งมีราคา
แพง และแต่งกายด้วยเสื้อนักเรียน ถึงแม้ว่าสีลาจะซื้อเสื้อผ้ามาให้มากมาย แต่อมร่าก็ไม่สนใจที่จะ
นำมาใช้ ตัวอย่างการแต่งกายที่แสดงให้เห็นว่าอมร่าเป็นคนสมณะ

เส็ฐูต
อิชฺฐูธฐฺฐาส์เอาหฺมวเตาส์ตภูัก์สํภกัเว็ญฺญูเอ็ณฺธิเจ็ตฺต ฐฺฐูตกัฆฺรลสัฆเเต็ช
ทาลถิเธาสิญฺญูสาธล ฐฺฐูญฺญูกสาชฺชฐฺฐูตยฺฐูตาสะ ฐฺฐูสยสฺรลสัฆบัฎช

หญิงสาวอาบน้ำและเปลี่ยนเสื้อผ้าเดินทางที่สกปรกออก แล้วสวมเสื้อ
นักเรียนสีขาวแขนพอง นุ่งโจรงลายดอกไม้ธรรมชาติแต่สีดำเหมาะสมกับวัย

(หน้า 17)

หรือจากบทสนทนาของสีลาและอมร่า ตอนที่สีลาต้องการพาอมร่า ไปรับประทาน
อาหารที่ภัตตาคาร แต่อมร่าปฏิเสธแสดงให้เห็นการใช้ชีวิตที่เรียบง่าย ดังนี้

នរៈសង្ហាបើកឡានមកឈប់នៅភោជនីយដ្ឋាន ។ អមក
បើកភ្នែកធំៗ អ្នកក៏លោះនិយាយធ្វើហី ÷

-« យប់ហើយ ហើយខ្ញុំមិនចង់ឱ្យអ្នកបងពិបាកដាំបាយទេ ! យើងចាំបាយឱ្យហើយតែអ្នកទេ !...»

-« ទេ ! ខ្ញុំអត់ចាប់ចូលហាងចូលអីទេ !... ឡាចូលម្នាក់ឯងចុះ ! ខ្ញុំចាំលើឡាន !...»

ชายหนุ่มมาจอดรถที่ภัตตาคารอาหาร อมราเบิกตาโต ชายหนุ่มพูดเฉยๆ
 “เย็นแล้ว และฉันไม่อยากให้พี่ลำบากงุงข้าว เรากินข้าวกันให้เรียบร้อยไปเลย”
 “ไม่ ฉันไม่เคยเข้าร้าน เข้าอะไรหอก ลาเข้าไปคนเดียวเถอะ ฉันจะรออยู่ที่รถ”
 (หน้า 56-57)

ខ្លឹមស្នាដៃនៃការស្នេហា

ในด้านจิตใจ อมราเป็นหญิงสาวที่มีความซื่อสัตย์ต่อจารีนคุ้มหมั้น โดยไม่ยุ่งเกี่ยวกับผู้ชายคนไหนที่เข้ามาในชีวิต ถึงแม้ว่าจารีนจะไปเรียนต่อต่างประเทศ หรือตายจากไป นางก็ยังคงมีความรักและซื่อสัตย์ต่อคุ้มหมั้นไม่เปลี่ยนแปลง เช่น

ตัวอย่างคำพูดของอมราที่บอกกับจารีนให้คลายความกังวลว่านางจะรอจารีนกลับมา ซึ่งแสดงให้เห็นความซื่อสัตย์ต่อความรักโดยกล่าวว่า

-« សុំបងកុំបារម្ភពីចិត្តអូន ោះយើងទើបជួបគ្នារយៈទឹកដោយ ចិត្តអមក
មានតែអូនទេ អូនពុំចាប់ស្គាល់ជីវិតរបស់នារីទីក្រុងឡើយ ្រីធនបទម្នាក់បាន
រូបសម្បត្តិឆើតឆាយសំរាប់បងឡើយ តែមានបេះដូងបរិសុទ្ធពាស់ !...»

“พี่อย่ากังวลใจกับหัวใจของน้องเลย แม้เราจะเพิ่งพบกันในระยะเวลาอันสั้น ก็ตาม แต่ใจน้องมีเพียงหนึ่งเดียว น้องไม่รู้จักการใช้ชีวิตของผู้หญิงในเมืองหอก ผู้หญิงบ้านนอกคนหนึ่ง ไม่มีรูปสมบัติที่สวยงาม เฉลียวฉลาดสำหรับพี่เลย แต่มีเพียงหัวใจที่บริสุทธิ์”
 (หน้า 22)

หรือ คำพูดของอมราพูดกับวาสนาในตอนที่ยอมราเห็นว่าวาสนาให้ความสนใจในตัวอมราอย่างซื่อๆ และนางก็รับปฏิเสธ ดังนี้

-« ខ្ញុំយល់ហើយ ចាអ្នកប្រុសនឹកបងស្រី ហើយចង់មើលមុខខ្ញុំជំនួសមែន ទេ ? ខ្ញុំមិនកំណាញ់ទេ ក្នុងនាមមិត្តភាព ! តែបើក្នុងនាមជំនួសអ្នកបងនីនី មិនអាចទេរូចទេ !...»

“ฉันรู้เรื่องของคุณผู้ชายกับพี่สาวแล้ว และอยากคบหาฉันแทนใช่ไหม? ฉันไม่รังเกียจในฐานะเพื่อน แต่ถ้าในฐานะตัวแทนของพี่นี่นี่ มันเป็นไปได้”

(หน้า 35)

หรือ คำพูดของอมราตอนที่กอดเจ้ากระดูกของฉาริน ซึ่งแสดงถึงความรัก ความซื่อสัตย์ที่นางมีต่อคู่หมั้นถึงจะตายจากกันในชาตินี้ แต่ขอให้ได้พบกันอีกในชาติหน้า ดังนี้

-« បងវិទូ... អមរាបស់បងមិនភ្លេចពាក្យសន្យាឡើយ... អូរង់ចាំ... បងជានិច្ច អូរង់ចាំជួបបងជាតិក្រោយទៀត អូរង់ពិតជារង់ចាំបង...! »

“พี่ริน อมราของพี่ไม่มีวันลืมคำสัญญาเลย น้องรอพี่เสมอ น้องจะรอพบพี่ใน ชาติหน้าอีก น้องจะรอพี่”

บทกวีภาษาไทยศิลปะปากกร สงวนลิขสิทธิ์

(หน้า 86)

มีความอดทน อดกลั้น

อมราเป็นหญิงสาวที่รู้จักอดทนอดกลั้น เมื่อมีอาการไมเกรน หรือไม่พอใจ อมราจะไม่แสดงออกมาให้ผู้อื่นเห็น จะพยายามอดกลั้นไว้

ตัวอย่าง ผู้แต่งได้บรรยายผ่านความคิดของสิลา ที่แสดงให้เห็นว่าอมราเป็นผู้หญิงที่มีความอดทน รู้จักเก็บอารมณ์ความรู้สึก ดังนี้

នាងសួត នាងចេះអត់ចូត់ អ្វីៗ ស្លូណាក់ក្នុងចិត្ត កម្រនិយាយចេញណាស់ បើនាងជ្រុលនិយាយចេញមកហើយ បានន័យថានាងទប់ចិត្តលែងបានហើយ ។

นางแสนดี รู้จักอดทน มีอะไรเก็บซ่อนไว้ในใจ ยากที่จะพูดออกมา แต่ถ้านาง หลุดปากพูดออกมาแล้ว นั่นหมายความว่านางระงับความโกรธไม่อยู่แล้ว

(หน้า 70)

รักศักดิ์ศรีความเป็นคน

อมราเป็นหญิงสาวที่มีความรักศักดิ์ศรีความเป็นคน ไม่เห็นแก่เงิน หรือสิ่งของที่หามาได้จากเงินที่ไม่สุจริต จากเหตุการณ์ตอนที่สิลาซื้อเครื่องประดับ เสื้อผ้ามาให้อมรามากมาย แต่อมราไม่สนใจที่จะรับสิ่งของเหล่านั้นไว้ เพราะนางคิดว่าเป็นเงินที่สิลาหามาได้ด้วยการทุจริต

ดังตัวอย่าง สองตัวอย่าง จากบทสนทนาของสิลา กับอมรา ที่แสดงให้เห็นว่านางไม่ต้องการใช้เงินทุจริต จึงยอมเหนื่อยงานทำเอง ดังนี้

สิลาอำลาล์ សំលឹមមុខស្រីស្រស់យ៉ាងយូរ ÷
-« បានន័យថា អ្នកបងមិនត្រូវការឧបត្ថម្ភពីខ្ញុំមែនទេ ?...»
-« ប្រាកដណាស់ ! ខ្ញុំជាស្រីខ្សែមួយរូប ខ្ញុំមិនត្រូវការប្រាក់ដែលបានមកពីការលក់កិត្តិយសស្រីដូចគ្នា ចាយវាយទេ !...»

สิลากัดปากมองหน้าหญิงสาวเนิ่นนาน

“หมายความว่า พี่ไม่ต้องการความช่วยเหลือจากฉันใช่ไหม?”

บทกวีบทยาว... “แน่นอนที่สุด ฉันเป็นผู้หญิงเขมรคนหนึ่ง ฉันไม่ต้องการเงินที่ได้มาจากการขายเกียรติยศจากผู้หญิงเหมือนกัน ใช้จ่ายหรือ”

(หน้า 47)

หรือ บทสนทนายาระหว่างสิลา กับอมรา ที่แสดงให้เห็นนิสัยในด้านนี้ของอมรา

-« អ្នកបងពិតជាមិនត្រូវការបស់ដែលខ្ញុំទិញឱ្យមែនអី ? បានជាមិនព្រមស្លៀកពាក់ខោអាវ ដែលខ្ញុំទិញឱ្យដាក់ពេញទូ !...»
អមរា ងើបមុខមើលអ្នកកំលោះ រួចគបដោយម៉ឹងម៉ាក់ ÷
-« សិលា ! បើលុយដែលប្អូនរកបានដោយអំពើក្តៅក្រហាយ បងមិនត្រូវការទេ ដល់ថ្ងៃដែលបងក្លាយជាបងថ្លៃឡាពេញច្បាប់ ឡានឹងដឹងថាបងស្រលាញ់ប្អូនរបៀបណា ! បើលុយដែលប្អូនរកដោយសុចរិត ទោះទិញត្រឹមតេធម្មដាក់សក់មួយ តិលៃយ៉ាងចោកមកឱ្យបង ក៏បងពេញចិត្តនឹងទទួលដែរ! »

“พี่คงไม่ต้องการของที่ฉันซื้อมาให้ไหม? ถึงได้ไม่ยอมใส่เสื้อผ้าที่ฉันซื้อให้ไว้เต็มตู้”

อมราเงยหน้ามองชายหนุ่ม แล้วตอบอย่างจริงจัง

“สิลา ถ้าเงินที่น้องหามาได้จากความกระหายเร่าร้อน พี่ไม่ต้องการหรอก ถึงวันที่พี่กลายเป็นพี่สะใภ้ของลาอย่างถูกต้อง ลาก็รู้ว่าพี่รักน้องมาก ถ้าเงินที่น้องพยายามหาด้วยความสุจริต แม้ซื้อเพียงแค่โบริดผมอันเดียว ราคาถูกมาให้พี่ พี่ก็พอใจที่จะรับแล้ว”

(หน้า 57-58)

เป็นคนรอบคอบ

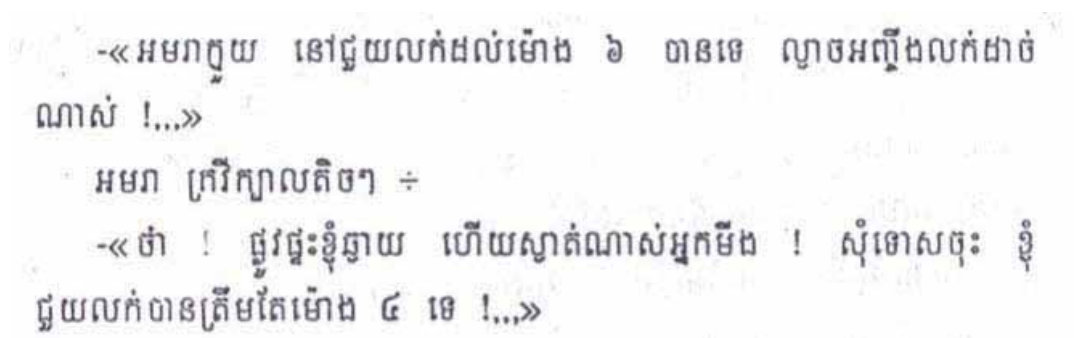
อมราเป็นคนรอบคอบและรู้จักระมัดระวังตนเอง ขณะที่อมราต้องอยู่กับสิลาสองคน นางก็ไม่ไว้ใจสิลา และพยายามที่จะป้องกันตัวเองให้พ้นจากอันตราย เช่น ในเวลากลางคืนจะสวมกางเกงหลายๆ ชั้นปิดประตูอย่างแน่นหนา มีมิดชั่นไว้ได้หมอนอยู่ตลอด ดังเช่น

อมราไม่ไว้ใจ สวมกางเกงสองสามชั้น ปิดประตูอย่างแน่นหนาและมีดสั้นซ่อนไว้ใต้หมอนเป็นประจำ เพราะนางรู้สึกที่สิลาไม่เหมือนฉาริน ถ้ามีสิลาอยู่ในบ้าน นางต้องระมัดระวังอยู่เสมอ

(หน้า 49)

ตัวอย่าง บทสนทนาของอมราและเจ้าของร้านขายเทป แสดงถึงการป้องกันตัวเองของอมรา โดยปฏิเสธเจ้าของร้านเทปที่จะให้ทำงานถึงตอนเย็น เพราะเกรงจะเกิดอันตรายแก่ตัวเองได้ ดังนี้

“หลานอมราอยู่ช่วยขายถึง 6 โมงเย็นได้ไหม? ตอนเย็นแบบนี้ขายดีมาก”

อมราสายหัวซ้ำๆ

“ค่ะ บ้านฉันอยู่ไกลและเปลี่ยวมากคุณน้า ขอโทษเถอะ ฉันช่วยขายได้แค่ 4 โมงเย็น”

(หน้า 55)

อมราเป็นหญิงสาวสวยที่มีลักษณะนิสัยที่เรียบร้อย ประหยัด เป็นแม่ศรีเรือน ถึงแม้สถานการณ์จะทำให้นางต้องออกไปทำงานรับจ้างขายเทพ เพื่อหาเงินมาช่วยครอบครัว นางก็ยังคงทำหน้าที่แม่ศรีเรือนอย่างไม่บกพร่อง

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่า อมราเป็นตัวละครที่เป็นคนดีในอุดมคติ ผู้แต่งไม่ได้ให้อมราสวยเลิศเลอ แต่เป็นหญิงสาวที่มีรูปร่างสวยงาม สุภาพเรียบร้อย มีนิสัย จี๋อาย มีความอดทนอดกลั้น เป็นกุลสตรีที่เพียบพร้อม ประหยัด มีความซื่อสัตย์เป็นผู้หญิงที่มีความรอบคอบ มีความกตัญญูรู้คุณผู้ที่มีพระคุณ

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนวนลิขสิทธิ์

4.2 ตัวละครประกอบ

จาริน (qarin) ชายหนุ่มอายุประมาณ 26 ปี ผิวสีน้ำตาล พี่ชายของลีลาและเป็นคู่หมั้นของอมรา จิตใจดี มีความรับผิดชอบ เป็นผู้ที่ชอบใฝ่เรียนใฝ่รู้ เรียนมหาวิทยาลัย และสามารถสอบชิงทุนไปเรียนวิศวกรรมศาสตร์ที่ประเทศญี่ปุ่นได้ เนื่องจากฐานะไม่ค่อยดี จึงพยายามหางานพิเศษทำเพื่อจะมีเงินเรียนหนังสือ เพื่อนำความรู้มาพัฒนาประเทศชาติ แต่น่าเสียดายที่ต้องมาเสียชีวิตด้วยอุบัติเหตุก่อนวัยอันควร

ตัวอย่าง ผู้แต่งได้บรรยายลักษณะรูปร่างของจาริน เป็นคนรูปร่างไม่หล่อเหมือนลีลา แต่มีน้ำใจงามผ่านความคิดของอมรา ดังนี้

ஸ்ரஸ்வீஹாஸ்ஸுத்ரத்ச் ர்ணீஹ்லாஹீக்ஷீக்ஷூக்ஷத்ச ។ பஹீரூபக்ஷ
யீஸஸூத் யீஸஸஹூயூத்ஸீலாஸீஸ டீஹேயூஹப்பஸீஸுணாஸ்சீதேஹேஹூஸ...

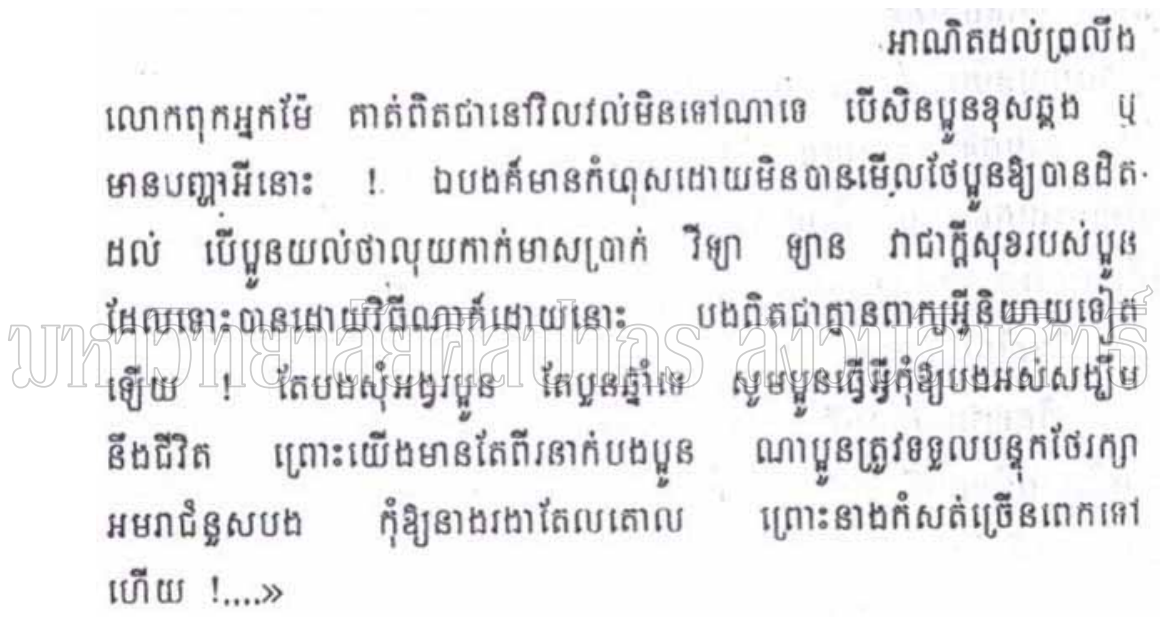
หญิงสาวอ่านจดหมายจบ น้ำตาลคลอเข้าคนเดียว พี่รินรูปร่างไม่หล่อ ไม่สง่าเหมือนลีลา แต่จิตใจของพี่รินบริสุทธิ์ดีงามต่อน้องมาก

(หน้า 68)

ลักษณะนิสัยของฉาริน

มีจิตใจดีงาม โอบอ้อมอารี

ฉารินเป็นตัวอย่างของคนที่มีจิตใจดีงาม คอยห่วงใยและให้อภัยสิดาเสมอมา ไม่เคยว่ากล่าวด้วยคำพูดที่รุนแรง หรือใช้อารมณ์กับน้อง นอกจากนั้นยังมีความรักและห่วงใยต่ออมรา คู่หมั้น ที่พบกกันในวันหนึ่งสาว ด้วยการดูแลนางเป็นอย่างดี เมื่อตัวฉารินจะต้องไปเรียนที่ญี่ปุ่น ก็ฝากให้สิดาคูแลอมราแทน ตัวอย่างคำพูดของฉารินที่พูดกับสิดาโดยกล่าวตักเตือนด้วยความห่วงใยและยังฝากอมราให้สิดาคูแล เพราะนางเจอความทุกข์มาเยอะแล้ว แสดงให้เห็นถึงความห่วงใยที่ฉารินมีต่อครอบครัว ดังนี้

“สงสารก็แต่ดวงวิญญาณของพ่อกับแม่ พวกท่านยังคงไม่ไปไหน วนเวียนอยู่คู่น้องทำแต่ความชั่วหรือก่อแต่ปัญหา พี่ก็มีส่วนผิดที่ไม่ดูแลน้องอย่างใกล้ชิด ถ้าน้องคิดว่าเงินตราทอง บ้าน รถ เป็นความสุขของน้องที่ได้มาโดยวิธีใดก็ตาม พี่คงจะไม่มีอะไรพูดอีกแล้ว แต่พี่ขอร้องน้อง 4 ปีนี้ น้องอย่าทำอะไรให้พี่หมดหวังในชีวิต เพราะเรามีกันแค่สองคนพี่น้อง และอีกอย่างน้องต้องดูแลอมราแทนพี่ อย่านางต้องเคืองกว้าง ขาดที่พึ่ง เพราะนางทุกข์มาเยอะแล้ว”

(หน้า 40)

หรือ ตัวอย่างคำพูดของฉารินที่แสดงให้เห็นความห่วงใย เอาใจใส่ ดูแลอมรา ดังนี้

-« អមរា ! ចាំបងផ្តាំធ្វើសិលាឱ្យឆ្ងាយមើលរក្សាអូសជំនួសបង ! ចំពោះ
បងជាប្រុសមិនត្រូវការប្រាក់របស់វាមែន តែចំពោះអូសមិនចោទជាបញ្ហាទេ
គ្រាន់តែឆ្ងាយផ្តង់ផ្តង់នោះ វាពិតជាមិនយល់ទាស់ឡើយ ! ចំពោះសិលា ថ្វីត្បិត
តែវាវិចចេសនិយាយស្តាប់គ្នាមិនបាន តែវាក៏មានចំណុចល្អខ្លះដែរ ពេលរស់
នៅជាមួយគ្នាយូរទៅ អូសពិតជាយល់បាន ដូច្នោះសូមអូសកុំប្រកាន់អី !...»

“អូរា បងផ្តាំផ្តឹមឲ្យឆ្ងាយមើលរក្សាអូសជំនួសបង ! អូសមិនចោទជាបញ្ហាទេ គ្រាន់តែឆ្ងាយផ្តង់ផ្តង់នោះ វាពិតជាមិនយល់ទាស់ឡើយ ! ចំពោះសិលា ថ្វីត្បិតតែវាវិចចេសនិយាយស្តាប់គ្នាមិនបាន តែវាក៏មានចំណុចល្អខ្លះដែរ ពេលរស់នៅជាមួយគ្នាយូរទៅ អូសពិតជាយល់បាន ដូច្នោះសូមអូសកុំប្រកាន់អី !...»

(ប្រាំ 21)

ខ្លឹមសារនៃម៉ែនកងក្នុងការស្នាក់

អូសពិតជាយល់បាន ដូច្នោះសូមអូសកុំប្រកាន់អី !...»

ពួកបង

អូសនឹងស្តាប់ប្រាប់បងនឹងអាម្មាអស់ហើយ ថាមិនឱ្យបងជំពាក់ភាវូទ្ធិវិញនឹង
នរណាទេ ! ត្រូវចាំស្តាប់ដំណឹងអូសឱ្យអស់ពិតសិន ! អូសក៏ប្រហែលជាដឹង
ដែរ មែនទេ ? រឿងចាស់ទុំទុកដាក់ ! អមរា... បងរក្សាវិញបានល្អណាស់
ព្រោះបងជាកូនកំព្រា ទំនៀមដើម្បីអនាគត ក្នុងនោះអាសូបអូសផងដែរ ដើម
ចំពាក់ចាំអូសស្រោចទឹកថៃ្ងធូន អូសនៅចាំមេ អនុស្សាវរីយ៍ដល់ឆ្មាំមុន ?...»

“ អូរា បងផ្តាំផ្តឹមឲ្យឆ្ងាយមើលរក្សាអូសជំនួសបង ! អូសមិនចោទជាបញ្ហាទេ គ្រាន់តែឆ្ងាយផ្តង់ផ្តង់នោះ វាពិតជាមិនយល់ទាស់ឡើយ ! ចំពោះសិលា ថ្វីត្បិតតែវាវិចចេសនិយាយស្តាប់គ្នាមិនបាន តែវាក៏មានចំណុចល្អខ្លះដែរ ពេលរស់នៅជាមួយគ្នាយូរទៅ អូសពិតជាយល់បាន ដូច្នោះសូមអូសកុំប្រកាន់អី !...»

ตัวอย่าง จากบทสนทนาระหว่างฉารินและอมรา ที่ฉารินเล่าให้อมราฟังเกี่ยวกับชีวิตของเขาคที่ต้องพบกับความยากลำบาก และต่อสู้ชีวิตด้วยความอดทน จนสามารถสอบชิงทุนไปเรียนที่ประเทศญี่ปุ่นได้ ดังนี้

សព្វថ្ងៃអត់ពីពុកទៅ បងជាប់ រៀនត្រូវថាយាយទ្រព្យសម្បត្តិសេសសល់អស់រលីង នៅសល់តែសំបកផ្ទះនិង ម៉ូតូកញ្ចាស់នេះ បងតស៊ូទាល់តែជាប់វិស្វកម្មទាល់តែបាន !... សព្វថ្ងៃបងដាក់ ពួកទៅប្រទេសជប៉ុន មិនទាន់ដឹងបានអ្នកណាខ្លះទេ ហើយបងធ្វើការយប់ ឱ្យពួកខាងប្លង់ សន្សំលុយខ្លះដើម្បីទៅស្នាក់នៅជប៉ុនប្អូនឆ្នាំនឹងគេ

“ทุกวันนี้ไม่มีพ่อ พี่ก็ยิ่งเรียนต้องใช้จ่ายเงินเยอะ เหลือเพียงบ้านและมอเตอร์ไซค์เก่าๆกันนี้ พี่ต่อสู้จนกระทั่งติววิศวกรรม วันนี้พี่ก็ลองไปสอบแข่งขันชิงทุนไปประเทศญี่ปุ่น ไม่รู้ว่าใครจะได้บ้าง และพี่ยังแบ่งเวลาทำงานช่วงกลางคืนให้ฝ่ายเขียนแบบ เพื่อเก็บเงินบางส่วนไปเรียนอยู่ที่ประเทศญี่ปุ่น 4 ปีกับเขาบ้าง”

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์ (หน้า 15)

ตัวอย่าง ตอนที่ฉารินเขียนจดหมายมาหาอมรา เล่าถึงเหตุการณ์ที่เขาอยู่ในประเทศญี่ปุ่น โดยที่เขาทำงานหาเงินขณะที่ยังเรียน ดังนี้

ទោះបងលំបាកខ្លះអាចយ៉ាងណា ក៏ អាចតស៊ូបានដើម្បីអ្នក ដើម្បីអនាគតរបស់យើង ។ ពេលយប់បងធ្វើតប្រឹក្សាអាហារឱ្យគេ ដើម្បីរកប្រាក់ចំណូលការខ្វះខាត

แม้จะลำบากขัดสนอย่างไร ก็สามารถสู้ได้เพื่อน้องเพื่อนาคของเรา ตอนเย็น พี่จะแบ่งเวลาไปทำงานร้านอาหารให้เขา เพื่อหาเงินมาบรรเทาความยากจน

(หน้า 68)

ตัวอย่างบทสนทนาของฉารินกับอมรา เมื่ออมราถามถึงความรับผิดชอบที่ฉารินควรมีส่วนช่วยเหลือครอบครัวบ้าง คำตอบของฉารินทำให้วิเคราะห์ได้ว่า เขาเป็นคนที่อดทน ต่อสู้ชีวิตด้วยตนเอง ไม่อยากได้รับความช่วยเหลือจากใคร ดังนี้

-« ตะยีสถูยสภลนดีรภากบชขุะเยบู ?...»
 ฆาริน เบิกใคก์ดำ ÷
 -« ผู้ ! บชยีสฆาตญูกไซ่ตญลห้เมภพคสมแลกัภเอะ บชชูลชิตูล
 ศสูริชฉีโรตเศพยขุณบชฉณภาส์ มหมก !...»

“แล้วเขาไม่ช่วยแบ่งเบาภาระความเป็นอยู่ของพี่บ้างหรือ?”
 ฉารินเบิกตาโต

“ไอ้โฮ พี่ไม่สามารถแบมือไปขอรับความช่วยเหลือของมันหรือ ก็ชอบต่อสู้
 ชีวิตด้วยตัวเองมาก...อมรา”

(หน้า 16)

ตัวอย่างคำพูดของฉารินที่ปฏิเสธที่จะรับความช่วยเหลือของสิลา เพราะอยากจะต่อสู้
 ด้วยตัวเอง

-« บชหรมุคณภาส์ ฉึบะเยซิกชิตูบรู ! บชซึชช่าชิตูบรูสฎะ ใต
 ภกุลบคิลลขุยหคิภลลบช ! บรูศซึชไซ่ไรเอธเอ ? บชยีสชจูลญูเอะบช
 ยีสชกุลสช่า ภลลชื้อบรูธษณธาสเศพยสภหมีเยชย

“พี่ขบใจมาก สำหรับน้ำใจของน้อง พี่รู้ว่าน้องหวังดี แต่มันผิดอุดมการณ์
 ของพี่ น้องก็รู้ไม่ใช่หรือ? ที่พี่ไม่รับเพราะพี่ไม่แน่ใจว่า ทุกวันนี้้องได้เงินมาอย่างไร”

(หน้า 41)

เป็นคนช่างคิด มีเหตุผล

ฉารินเป็นคนช่างคิด มีเหตุผล ตัวอย่างเหตุการณ์ที่ฉารินปลอบใจอมรา ให้หาย
 โศกเศร้าจากการตายของพ่อ โดยให้กำลังใจให้อมราต่อสู้กับชีวิต ดังนี้

-« หูธรูธ ! เทลเฟลภไรศจุชฎูเยย กุยภษภคฉ่าชฎูฉ่าบ้บฎาฉ !...
 เวชฆาตคาศัชิตูรล่เธเอ ศสูเสยชิฉีโรตขุณบรเธเอเช่ตธาส หูธลลบ้บฎวยถึ
 เบ็ชตุกเอเอ ฉิลติญบเว็ชไซ่ลเธรล่เว็ชบรูเส็รฉ่าช เบ็หูลสรูชฎาฉฉึช
 เตารตุก กูรไลบ้เบญฎาลษบ้ฉนภฎาฉฎาษค้ฉิลคาส์เช็บบรูเส็ร

ฉารินมีความรับผิดชอบต่อประเทศชาติ ตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่อประเทศชาติ และมีความกตัญญูรู้คุณของประเทศชาติของฉาริน จากคำพูดที่สอนศิลาให้สำนึกถึงบุญคุณของวีรชนที่ยอมเสียสละชีวิต เพื่อประเทศชาติ และให้ข้อคิดที่จะช่วยกันดูแลรักษาประเทศชาติให้รุ่งเรืองต่อไป ดังนี้

บูรไตรภคิตธา เว็ชตารสภณฉีวิตเกิดฉาฐีเผายสภ
ศุณญบุณญโช ฝยภก ฝยลสฆุตฉาสุภ สฆุตเภขสวีส สฆุตภีส
ใสธ อีฆวีระฉธสฎุภาฉฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ
ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ
ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ
ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

มหาวิทยาลัยศรีปทุม กรุงเทพมหานคร คณะนิติศาสตร์

“น้องคิดว่าเรามีชีวิต เหมือนเกิดใหม่เพราะวันที่ 7 มกรา ซึ่งสมเด็จพระสัน สมเด็จพระสังฆราช สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร และวีรชนที่รักชาติจำนวนมาก ที่มีพระคุณได้เสียสละเลือดเนื้อที่ญาติพี่น้อง พี่เมียและลูก เพื่อคนร่วมชาติได้อยู่อย่างมีความสุข แล้วหลังจากวันที่เรามีชีวิตใหม่ เราทำอะไรบ้าง ถึงแม้เราไม่สามารถทำได้ถึงขนาดพวกท่าน แต่เราช่วยกันคนละเล็กคนละน้อย เพื่อประเทศเราจะรุ่งเรืองสถาพร”

(หน้า 39)

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแสดงให้เห็นลักษณะนิสัยของฉารินที่เป็นคนมีจิตใจโอบอ้อมอารี มีความซื่อสัตย์มั่นคงในความรัก ถึงแม้ว่าจะอยู่ห่างไกลอมรา ฉารินก็ยังมีความซื่อสัตย์ต่อคู่หมั้นไม่เปลี่ยนแปลง ถึงแม้ว่าเขาจะยากจน แต่มีความคิดมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองด้วยการศึกษาโดยไปศึกษาต่อต่างประเทศ พยายามหารายได้พิเศษเพื่อการศึกษา ขณะที่ไปอยู่ต่างประเทศ ฉารินก็ยังใช้เวลาว่างหารายได้พิเศษไปด้วย เป็นคนช่างคิด มีเหตุผล มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อครอบครัวและประเทศชาติ

ฉารินเป็นตัวละครที่เป็นคนดีในอุดมคติ เนื่องจากในสภาพที่ฐานะทางบ้านไม่ค่อยดี ต้องดิ้นรน โดยหางานทางสุจริตทำ เพื่อเรียนหนังสือ นิสัยเด่นชัดของฉารินที่เหมือนมนุษย์มากที่สุดคือ การมอบความรักให้กับใครแล้ว ก็จะรักและทำทุกอย่างให้คนรักมีความสุข เมื่อฉารินรัก

ลักษณะนิสัยของวาสนา

มีความกล้าหาญและมีความรับผิดชอบ

ตัวอย่าง ความกล้าหาญและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ จากตอนที่วาสนาเตรียมจับกุมพวกชนป็นหนีภาษี ดังนี้

ថ្ងៃនេះវាសនាចេញដែក
ត្រួតពិនិត្យផ្ទាល់ដៃដៃម្តង ព្រោះស្ថិតិកាំភ្លើងត្មានលេខ ត្មានច្បាប់កាន់តែកើន
ចំនួនច្រើនឡើងសព្វថ្ងៃនេះ ធ្វើឱ្យក្រុមប៉ូលិសល្វីងមុខ ព្រោះហាក់ដូចជាប៉ូលិស
ខ្វះលទ្ធភាពក្នុងការបង្ក្រាបជនខុសច្បាប់ទាំងនោះ ។ ទើបវាសនាលែងបណ្តោយ
សហការី ត្រូវចុះផ្ទាល់គ្រប់ទីកន្លែងទាំងអស់ ។

วันนี้วาสนาออกตรวจด้วยตัวเองทีเดียว เพราะสถิติปีไม่มีทะเบียน
ผิดกฎหมาย ยิ่งเพิ่มจำนวนมากขึ้นในทุกวันนี้ ทำให้กลุ่มตำรวจเสียหน้า เพราะเหมือนกับว่าตำรวจ
ขาดประสิทธิภาพ ในการปราบปรามคนผิดกฎหมายเหล่านั้น วาสนาจึงเลิกใช้ลูกน้องแต่ลงมาด้วย
ตนเองทั้งหมดทุกที่

บทกวีภาษาไทยศิลปะการ สงวนลิขสิทธิ์ (หน้า 51)

ตัวอย่าง ตอนที่วาสนาช่วยอมราให้รอดจากการถูกพวกนักเลงทำร้าย ซึ่งแสดงถึง
ความกล้าหาญ และรับผิดชอบต่อหน้าที่เพราะตำรวจต้องดูแลช่วยเหลือประชาชน ดังนี้

អាសាញ់មិនបង្កប់ ព្រលែងកញ្ចប់ដៃប្រុងបំបិទមាត់បុរសសង្ហានេះ ទាន់
ត្មានមនុស្សអ្វីអរ ។ តែរនៈសង្ហារងជាប់ ដោយកាយវិការប៊ុនប្រសប់ សងវិញ
មួយជង្គង់ ធ្វើឱ្យអាសាញ់ខូចជំហរខ្មាតត្រឡើតតើត អុកតូចទីៈ ។ កំលោះ
ចំលែកហួតកាំភ្លើងចាញ់ផាំង ! ចំដៃអាភេនដៃលលួចចាញ់ឆ្នក់សំដៅគេ ។
អាភេនស្រែកអូយ ! ខ្ទប់ដៃបូសរត់ចូលក្នុងឡាន

อัสถุไม่รีรอ ปรี่เข้าไปหมายจะปิดปากชายรูปงามไม่ให้มีคนมามุงดู แต่
ชายหนุ่มรับหมัดไว้ทันด้วยท่าทางที่คล่องแคล่ว สวนกลับไปด้วยเขา ทำให้อัสถุเสียหลักล้มลงก้น
กระแทก ชายหนุ่มจึงชักปืนยิง ปัง! ตรงมืออาเณนที่ลอบยิงเขา อาเณนร้องโอย! กุมมือที่บาดเจ็บ
หนีเข้ารถ

รู้จักกาลเทศะ

ตัวอย่าง การรู้จักกาลเทศะของวาสนา ตอนที่วาสนามาส่งอมราที่บ้านลุมฉิม และเป็น การไม่ดีที่อ้อมรามีผู้ชายมาส่งถึงบ้าน จากคำพูดของวาสนาดังนี้

–«มนุษย์ ! อู้อ๊ยล่ะហើយ អ្នកនាងទើបនឹងមកនៅ ធ្វើខ្លួនជាមួយគេ បើ មានមិត្តភក្តិប្រុសជាការមិនសមរម្យឡើយ... ណើយ ! ខ្ញុំមិនរំខានអ្នកនាងទេ បើវាសនាមានយើងជួបគ្នាទៀត លាសិនហើយណា អមក !...»

“โอ้อโฮ ฉันเข้าใจ เธอเพิ่งจะมาอยู่ฝากเนื้อฝากตัวกับเขา ถ้ามีเพื่อนผู้ชายมาส่ง มันจะดูไม่ดี เอะ ฉันไม่รับทวนเธอแล้ว ถ้ามีวาสนาเราคงจะได้พบกันอีก ไปละนะอมรา”

(หน้า 11)

ตัวอย่าง ตอนที่วาสนาแสดงความรักกับนี่นี่ ความรู้จักกาลเทศะของวาสนา ทำให้เขา ไม่ได้ล่วงเกินนี่นี่คู่หมั้น เพราะยังไม่ได้แต่งงานกัน ผู้แต่งบรรยายไว้ดังนี้

មាណពយកមាត់ទូច្រូមបើមហូរមាត់ស្រីស្រេច ចំនួនពាក្យឆ្លើយ ។ នឹទី ភូតិម្ហាអស់ហើយ នាងបណ្តោយច្រណែនស្រងូតបណ្តាលចិត្ត អាបរិតយ៉ាង ណែនយូរណាស់... ទើបមាណពលែងដៃទាំងស្រុងខ្លាចចប់អារម្មណ៍មិនបាន នាំគ្រូស្រីសកណ្តាលហូងតម្លាជាតិ ខុសប្រពៃណីវិវរធំហើយ ណាមិនសមនឹង ទំនុកទុកចិត្ត ដែលម្តាយនឹទីមានចំពោះអ្នកឡើយ ។

ชายหนุ่มประทับใจบทรอบจบบริบูรณ์ปากหญิงคนรักแทนคำตอบ นี่นี่ ลืมอะไรๆ ทั้งสิ้น นางปล่อยตัวให้คู่รักโอบกอดอย่างแน่นและเนิ่นนาน ชายหนุ่มจึงหยุดกลางคันทั้งที่เสียดาย เพราะกลัวจะสกัดกั้นอารมณ์ไว้ไม่ได้ เกินเลยไปตามธรรมชาติ ผิดประเพณีร้ายแรง อีกอย่างมันไม่เหมาะสมกับความไว้วางใจที่แม่ของนี่นี่มีต่อตนเลย

(หน้า 28)

ตอนที่ผู้แต่งได้บรรยายความคิดของวาสนา ที่จะรอให้บุรุษเป็นผู้ใหญ่จึงจะขอแต่งงาน ดังนี้

ภัสสราญญีสรส์คชชิตฺถ คិតฺถโย
 ថា ដល់ពេលនាងអាយុច្រើនជាងនេះហើយ ចាស់ចិត្តគំនិតជាងនេះ អ្នកនឹង
 សារភាពសុំរៀបការជាមួយនាង... កល្យាននេះ បូរិយានៅក្មេងណាស់ ។

วาสนาขี้มึนขี้บาน คิดวางแผนไว้ในใจว่า เมื่อนางโตมากกว่านี้ มีความคิดเป็น
 ผู้ใหญ่มากกว่านี้ วาสนาจะสารภาพขอแต่งงานกับนาง... ตอนนี้อยู่ยังมีขี้เด็กมาก

(หน้า 96)

ខ្លឹមស្តីចំពោះ

วาสนาเป็นตำรวจ เขาปฏิบัติหน้าที่อย่างซื่อสัตย์ ไม่คดโกง ตัวอย่างจากคำพูดของ
 หักฉุน ดังนี้

មានអ្នកតាមដានរបស់យើង ឱ្យដំណឹងមកថា អាយុប្រធានភ្នែកចារ
 កម្មណ្តោះវាសនានោះ វាខ្លាំងសំបើមណាស់ វាជាមនុស្សម៉ឺងម៉ាត់ក្នុងការងារ
 ហេតុអ្វីបានជា វាជាមនុស្សម៉ឺងម៉ាត់ក្នុងការងារ
 ហេតុអ្វីបានជា វាជាមនុស្សម៉ឺងម៉ាត់ក្នុងការងារ

“มีสายตามด้านของเรา รายงานมาว่าไอ้หัวหน้ากองปราบ ที่ชื่อวาสนานั้น มัน
 เก่งมาก และเป็นคนซื่อสัตย์ในหน้าที่การงานอีกด้วย

(หน้า 78)

ตัวอย่าง จากบทสนทนาระหว่างอมราและวาสนา ตอนที่สิลาถูกตำรวจจับในการขน
 อวรุชเถื่อน อมราขอร้องให้ปล่อยตัวสิลา ถึงแม้ว่าเขาจะพอใจอมรา แต่เขาก็ไม่สามารถปฏิบัติตาม
 คำขอร้องของอมราได้ แสดงให้เห็นนิสัยขี้มึนของวาสนาอย่างชัดเจน ดังนี้

เมื่อกลับมาประเทศเกิด คู่รักขอดดวงใจเหลือเพียงลมหายใจ วาสนาร้องให้
ร้องอย่างไม่อายใครทั้งสิ้น เขาประคองศพนางในอ้อมแขน ส่วนแม่ของนี่ก็หัวใจวายตาย
เนื่องจากทุกข์เพราะรักลูกมาก วาสนาเล็กยุ่งเกี่ยวกับความรัก ไว้ทุกข์ให้นี่ 3 ปีแล้ว

(หน้า 29)

มีความจริงใจ

เมื่อวาสนารู้ความจริงว่าสิลาเป็นตำรวจ และได้คบกันเป็นเพื่อน เมื่อรู้ว่าสิลาต้องการ
ฆ่าหักฉุนเพื่อเป็นการล้างแค้น วาสนาได้เตือนสติสิลาไม่ให้ทำผิดกฎหมาย ดังต่อไปนี้

លោកកំពុងតែគិតខុសហើយ យើងមិនត្រូវយកភ្លើងតំរូវអតីតកាលមក
ដុតខ្លួនយើង ឱ្យឆេះរោលរលាតាតប់ដងអនាគតនិងបច្ចុប្បន្នឡើយ យើងត្រូវព្យាយាម
រងរបាំងបើងក្នុងចិត្ត កុំយកកំហឹងទល់នឹងកំហល់. ព្រោះវាមិនមែនផលល្អ
សំរាប់ជីវិតទេ !

“ท่านกำลังคิดผิดแล้ว เราไม่ต้องเอาไฟแห่งความแค้นในอดีตมาจุดตัวเรา
ให้เผาทำลายอนาคตกับปัจจุบันให้สูญสิ้นไป เราต้องระงับความโกรธในใจ อย่าเอาความโกรธกับ
ความแค้นเคืองมาคิดเพราะมัน ไม่มีผลดีต่อชีวิต

(หน้า 103)

และ

ហេតុអ្វី
ក៏ចាំចាច់ដោះស្រាយដោយប្រើហិង្សា ហើយសុខចិត្តបំផ្លាញខ្លួនឯងដូច្នោះ ?...
បើលោកសំលាប់ហាក់ឈុន លោកនឹងក្លាយទៅជាអ្នកខុសច្បាប់ ចុះអ្នកនាង
អមរនឹងត្រូវខកចិត្តប៉ុណ្ណា ? យើងជាអ្នកកាន់ច្បាប់ ត្រូវតែយកច្បាប់មកដោះ
ស្រាយបញ្ហាទើបត្រូវ !...

เหตุใดจึงจำเป็นต้องแก้ไขปัญหามาโดยการใช้วิธีรุนแรง มีความสุขกับการทำลาย
ตัวเองอย่างนั้นหรือ? ถ้าท่านฆ่าหักฉุน ท่านก็ต้องติดคุก แล้วอมรจะต้องเสียใจแค่ไหน? เราเป็น

เตียง ด้วยความโกรธทำให้หัวแตกเลือดไหลนองเต็มหน้า

(หน้า 73)

และ ตัวอย่าง ตอนที่ทำร้ายสีลา แสดงให้เห็นลักษณะนิสัยของหักฉุนได้ชัดเจน
ดังนี้

សិលាខំមាត់ សុះទៅចាប់ដៃវាខំក្រើប ! ដាច់ចេញណាមីមីមា វាខឹង
ច្រឡោត ដកកាំបិតពិទ្ធច្រាម្តាយអ្នក ចាក់ស្រោចមកលើសិលាជាច្រើនកាំបិត។
អ្នកនៅតូចយ៉ាងនេះ ត្រូវដួលធ្លាប់មុខលើសាកសពអ្នកម្តាយ ដែលត្រូវដាច់
ខ្យល់ភ្លាមៗ ព្រោះកាំបិតចាក់ចំបេះដូង ចំណែកសិលាក៏លែងដឹងខ្លួន លែង
ដឹងថាខ្លួននៅទីណា ។

สีลากัดปาก ลูกไปจับมือของมัน กัดกริบ! ขาดเลือดออกซิบๆ มันโกรธกราก
เข้าไปดิ่งมีดออกมาจากแม่ของเขา ทางมาที่สีลาหลายที สีลาขังเด็กอยู่อย่างนั้น ก็ลืมน้ำตาลง
บนศพแม่ที่สิ้นลมทันทีเพราะมีดแทงตรงหัวใจ ส่วนสีลาไม่รู้สึกรู้ตัวไม่รู้ว่าตัวเองอยู่ที่ไหน
ตัวอย่างคำพูดที่แสดงความโหดเหี้ยมของหักฉุน โดยสั่งให้สาวรักฆ่าวาสนาเพราะ
วาสนาขวางทางการงานของเขา ดังนี้

-« មានអ្នកតាមដានរបស់យើង ឱ្យដំណឹងមកថា អាមួយប្រធានភ្នែកចារ
កម្មណ្ណោះវាសនានោះ វាខឹងសំបើមណាស់ វាជាមនុស្សម៉ឺងម៉ាត់ក្នុងការងារ
ទៀតផង វាសង្ឃឹយសណ្ឋាគាររបស់យើង !... ស្តែកនេះវាសុំពិនិត្យហើយ
ព្រោះវាស្រាវជ្រាវទៅសង្ឃឹយថា ឡានដែលសិលាទុកចោលថ្ងៃគេដេញតាមនោះ
ជាឡានប្រចាំសណ្ឋាគារយើង ឥលូវសាក៏ឯងឱ្យមនុស្សទៅបេះវាចេញតែម្តង
ទៅ កុំទុកនាំទើសមុខទើសមាត់អញ ! វាចង់ធ្វើជាអ្នកស្នេហាប្រទេសជាតិ
យកមុខយកមាត់ផងហ្នឹង ? ដូចជាស្គាល់ហាក់ណុនតិចពេកហើយ !..»

“มีสายตามด่านของเรารายงานมาว่า ไอ้หัวหน้ากองปราชญ์ ที่ชื่อวาสนานั้น
มันเก่งมาก และเป็นคนซื่อสัตย์ในหน้าที่การงานอีกด้วย มันสงสัยโรงแรมของเรา ฟรุ้งนี้มัน
ขอตรวจ เพราะมันสงสัยว่า รถที่สีลาทิ้งไว้วันที่มันไล่ตามนั้นเป็นรถของโรงแรมเรา สาวรักตอนนี้

เอ็งให้คนไปเก็บมันให้พื้น อย่าปล่อยให้มันขวางหูขวางตาฉัน มันอยากทำตัวเป็นคนรัก
ประเทศชาติ เอาหน้าเอาตาอย่างนั้น? ดูเหมือนจะรู้จักหักฉนวน้อยไปแล้ว”

(หน้า 78)

มีเล่ห์เหลี่ยม

หักฉนวนเป็นคนมีเล่ห์เหลี่ยม รู้จักวางแผนในการทำงานเพื่อให้งานมีประสิทธิภาพ
เช่น การวางแผนให้สิลาไปจับตัวบรูมีมาเป็นตัวล่อให้วาสนาติดกับ และจะได้ฆ่าทิ้งหลังจากที่ลอบ
ทำร้ายแล้วไม่สำเร็จ

ตัวอย่าง คำพูดของหักฉนวนที่สั่งสิลาให้ไปจับตัวบรูมี เพื่อที่จะฆ่าวาสนา ซึ่งแสดง
ให้เห็นการวางแผนของหักฉนวน ดังนี้

-« ภาภัสสาสูเตเธาะ ภาธิดำอาธโยธ...! สลฺวธาตัทธฤตาสผาส
สณฺฎาตมเว็ช ติตคบเตญฺญสภังอุฆณฺณาสํ เฏาะฆาฟุตบสํเว็ชภค
เช็ธสูกเสธีเธาะ อูเภอญฺฆคชยคเสะ คีธฺรุตัทธการชាប់บรูสฺวิภสิญตธ
เฏาะภายบรูสฺวิโคญย เฏาะยผาเสณณตฺยสิญตเธาะอุฆณฺณาสํ สิญโค
ชាប់บรูสภตธ เว็ชยคภำตฺตาค์ สิญภัสสาภตฺยลหฺนฺฐาก์เว็ชตธเสผย
ฆาย เฏาะฆาญค์เธาะอุฆทฺรอส์เบ็ ลบตญฺภทิมบิษชเบ็ย มิธตธ
สํนธเสาะ !...»

ไอ้วาสนานั้นแหละมันนำราคาญจริงๆ ตอนนี่มันจัดคนตามสี่โรงแรมเรา
ทำให้ลำบากในการขนของมาก เพราะอาวุธส่วนใหญ่เก็บอยู่ในนั้น ที่ฉันเรียกลามานี่ คือต้องการ
ให้จับตัวน้องสาวมันมาให้ได้ เพราะมันมีน้องสาวคนเดียวคงจะรักนงเด็กมาก แค่เราจับตัวน้องมัน
มาได้ เราก็จะเอามันมาเป็นตัวล่อให้วาสนาติดกับเราได้ง่าย เพราะไอ้คนนี่มันเก่งทีเดียว ลอบยิง
มันสองสามครั้งแล้ว ไม่สำเร็จสักครั้ง”

(หน้า 88)

ตัวอย่างที่บรรยายเหตุการณ์ เมื่อหักฉนวนฆ่าสอยแม่ของสิลาและทำร้ายสิลา
จนสลบก็เอาไปทิ้งที่ป่า แล้วรายงานโยนความคิดให้กับสองแม่ลูกเพื่อที่ตัวเองจะพ้นโทษโดย
บรรยายผ่านความรู้สึกของสิลาไว้ว่า

เดวิดไผ่ลกุยารกัสมต์มีขอรวิญ คืออุรเตเรอกณญาณไฏย มิธมีชกโธษ
 ณาโฏกษเย ไฏยเรอะคัสตหุกสุย วิชสุกเฮาเห็ย ๑ การกิตหุก
 ทร่าสไถทรูรพุลสสรุบ ไถหาคันนุสสุยธาวิลาสาบไผ่เห็ย เธิบหุส
 ษคเฮาลคณญาณไฏย เห็ยเตทร่าสไถภยการณไถ สยฉาเบรตฐสัฎไถ
 ไผ่ลมิธทรยลระบษณเฒาล รเบ็ยรบบธายอุรสสุทวิญ ๑ ทร่าสไถทาก
 บัฎฐายัถนเร: นุยฆาตขุยสยสาบหุชเฮาตไถ

เวลาที่เด็กชายรู้สึกตัวนั้น คือตัวเขาอยู่กลางป่า ไม่รู้ว่าเป็นสถานที่ใด
 อย่างแน่ชัด ข้างๆคือศพของแม่ที่ตายไปแล้ว ความจริงเขาเพียงแค่สลบ เพราะพิษบาดแผล
 แต่หักฉนคิดว่า สิตาตายไปแล้ว จึงอุ้มทิ้งกลางป่า แล้วเขารายงานว่าศพเป็นภรรยาของพันเอก
 ที่ไม่ยอมยกเลิกระบบนายทุนศักดินา เพียงไม่กี่คำก็สามารถทำให้สอยตายเหมือนหมาตัวหนึ่ง

(หน้า 75)

จากตัวอย่างที่กล่าวมา หักฉน เป็นคนโหดเหี้ยม ไร้ศีลธรรม มีฐานะร่ำรวยด้วย
 อาชีพผิดกฎหมาย ลักษณะนิสัยของหักฉน ปรากฏตั้งแต่เริ่มต้น ด้วยการเป็นองครักษ์เขมรแดง
 ที่โหดเหี้ยม ต่อมาเมื่ออาชีพค้าขายของผิดกฎหมายสร้างความร่ำรวย สร้างอำนาจให้ตนเองอย่าง
 ไร้ศีลธรรม โดยไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนของผู้อื่น แสดงลักษณะนิสัยที่เลวร้ายไม่เปลี่ยนแปลง

ลักษณะนิสัยของหักฉน ซึ่งเป็นตัวละครตัวร้าย มีความโหดเหี้ยม ไร้ศีลธรรม
 เจ้าเล่ห์เพทุบาย ประกอบอาชีพทุจริตเพื่อสร้างความร่ำรวยให้ตนเองโดยไม่คำนึงถึงความเดือดร้อน
 ของผู้อื่น ซึ่งลักษณะเช่นนี้สามารถพบได้ในสังคมต่างๆ ไป

บุรมี (bUrmé) สาววัยรุ่นลูกครึ่งยุโรป อายุประมาณ 15-16 ปี ลูกพี่ลูกน้องของ
 วาสนา พ่อแม่ของนางประสบอุบัติเหตุรถชนเสียชีวิต แม่ของวาสนาจึงนำมาเลี้ยงตั้งแต่
 7 ขวบ วาสนารักบุรมีเหมือนน้องสาวแท้ๆ บุรมีเรียนวิชาศิลปะ มีความสามารถในการรำรำ
 มีรูปร่างสวยงามมาก นิสัยอ่อนโยน และร่าเริง ไร้เดียงสา กิริยามารยาทไม่ค่อยเรียบร้อย ด้วยความ
 ผูกพันกับวาสนาตั้งแต่เด็กทำให้บุรมีหลงรักวาสนา สุดท้ายบุรมีก็ได้สมหวังกับความรัก

ตัวอย่าง ลักษณะรูปร่างของบุรมีที่กำลังโตเป็นสาว โดยผู้แต่งบรรยายผ่านความรู้สึก
 ของวาสนา ดังนี้

នាងតូចស្នេកសារុណដាក់កៅស៊ូ ដូចជានៅតូចនៅឡើយ តែពេលនេះច្រូង
នាងក្រពុំ ចង្កេះតូច ត្រតាកសាយ កើតិទិស្យឱ្យមែនមែនទៅ នាងចូលក្នុង
វ៉ៃយ ១៦ ឆ្នាំទៅហើយ មិនមែនរក្ខេងតូចពីម៉ែណោះទៀតទេ ! ។

ស្រីនោះស្រីស្រស់ស្រាយល្អ ដូចជាគ្រូមូល ដើម្បីយកមកផ្តល់ជូន ពេលនោះ វាបានជួប
នឹងនាងច្រូង វាបានជួបនឹងនាងច្រូង វាបានជួបនឹងនាងច្រូង វាបានជួបនឹងនាងច្រូង
វាបានជួបនឹងនាងច្រូង វាបានជួបនឹងនាងច្រូង វាបានជួបនឹងនាងច្រូង វាបានជួបនឹងនាងច្រូង

(រៀង ៣០)

លក្ខណៈនិមិត្តសញ្ញា

មិនមែនជាការស្រឡាត់ស្រឡាយ

នាងច្រូងជាការស្រឡាត់ស្រឡាយ ដោយសារតែនាងច្រូង ដោយសារតែនាងច្រូង ដោយសារតែនាងច្រូង
នាងច្រូង ដោយសារតែនាងច្រូង ដោយសារតែនាងច្រូង ដោយសារតែនាងច្រូង ដោយសារតែនាងច្រូង ដោយសារតែនាងច្រូង

ដូចជាការស្រឡាត់ស្រឡាយ ដោយសារតែនាងច្រូង ដោយសារតែនាងច្រូង ដោយសារតែនាងច្រូង

« ហេតុអ្វី ដល់តើបុគ្គលិកអ្នកកំពុងទៅ ដូចតើ
ដូចជាការស្រឡាត់ស្រឡាយ ដោយសារតែនាងច្រូង ដោយសារតែនាងច្រូង ដោយសារតែនាងច្រូង

“ ដល់តើបុគ្គលិកអ្នកកំពុងទៅ ដូចតើ ដូចជាការស្រឡាត់ស្រឡាយ ដោយសារតែនាងច្រូង ដោយសារតែនាងច្រូង ដោយសារតែនាងច្រូង

(រៀង ២៦)

ដូចជាការស្រឡាត់ស្រឡាយ ដោយសារតែនាងច្រូង ដោយសារតែនាងច្រូង ដោយសារតែនាងច្រូង ដោយសារតែនាងច្រូង ដោយសារតែនាងច្រូង ដោយសារតែនាងច្រូង ដោយសារតែនាងច្រូង

-« ហើយតើនិយាយយ៉ាងម៉េចខ្លះ ?... »

-« តើនាងអ្នកកំពុងទៅ ហើយអ្នកណាស់ ! អ្នកស្រឡាត់ស្រឡាយ អ្នកស្រឡាត់ស្រឡាយ អ្នកស្រឡាត់ស្រឡាយ អ្នកស្រឡាត់ស្រឡាយ អ្នកស្រឡាត់ស្រឡាយ អ្នកស្រឡាត់ស្រឡាយ អ្នកស្រឡាត់ស្រឡាយ

-« ច្រើនណាស់មែន ! តើអ្នកចង់និយាយយ៉ាងម៉េចខ្លះ ? បងណាម
ណា តើចង់និយាយយ៉ាងម៉េចខ្លះ នៅក្នុងអង្គការ ប្រុសខ្លះណាស់ ! លូង

បានដឹងខ្យល់អី ! បើអូនថ្លោះធ្មេចយម៉េចទៅ បងក្អួតណាមិនចេញទេ !...
 បួនស្រីរបស់ វិហារសនា ត្រូវមោះមុតរឹងក្រឹងដូចបងប្រុសអញ្ចឹង !...»
 បូរមីសើចកក្អឹក ÷
 -« កុំភ័យ ! ខ្ញុំអត់និយាយលេងចូលពួកគេទេ ! ឥឡូវនេះនិយាយរក
 មួយៗទៀត ! ស្រេចតែមិនខ្លីនិយាយរកទាំងអស់ !...»

“แล้วเขาพูดอย่างไรบ้าง?”

“เขาพูดว่า น้องโตแล้ว และสวยมากด้วย น้องแลบลิ้นใส่เขา แล้วถามว่า
 ลิ้นห้อยอย่างนี้ยังสวยอีกหรือเปล่า? เขายังชมว่าสวย”

“เหลวไหลจริง วันหลังห้ามพูดกับผู้ชายอย่างนี้เป็นอันขาด ได้ยินไหม? พี่ห้าม
 นะ อย่าวว่าพี่ดู น้องยังเด็ก ผู้ชายหลายๆ มันหลอกได้ง่าย ไร้เดียงสาไม่ทันการของมันหรอก
 ถ้าน้องเสียทีเป็นอะไรไป พี่คงกระอักเลือดเป็นแน่ เพราะฉะนั้นน้องสาวของวาสนาจะต้องเด็ดเดี่ยว
 กล้าหาญเหมือนพี่ชายอย่างนั้น”

បូរមីអើវោះ

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนนิพนธ์
 “อย่าห่วงเลย น้องไม่พูดเล่นกับเขาหรอก ตอนนี้แค่พูดอะไรๆ พี่ก็โกรธ
 อย่าไปพูดถึงมันเลยจ้ะ”

(หน้า 32)

มีจิตใจดีงาม

បូរមីជាការពិតជាដឹងច្បាស់ រួចក៏ចង់ជួបនឹងអ្នកដទៃ គឺ គ្មានអ្នកណាម្នាក់ ដូចជា បុរស
 បុរសម្នាក់ គឺ គ្មានអ្នកណាម្នាក់ ដូចជា បុរសម្នាក់ គឺ គ្មានអ្នកណាម្នាក់ ដូចជា បុរសម្នាក់
 បុរសម្នាក់ គឺ គ្មានអ្នកណាម្នាក់ ដូចជា បុរសម្នាក់ គឺ គ្មានអ្នកណាម្នាក់ ដូចជា បុរសម្នាក់
 បុរសម្នាក់ គឺ គ្មានអ្នកណាម្នាក់ ដូចជា បុរសម្នាក់ គឺ គ្មានអ្នកណាម្នាក់ ដូចជា បុរសម្នាក់

-« ខ្ញុំជឿហើយថា អ្នកបងអមណាស្ថានណាស់ ហើយសុភាពរាបសារគួរឱ្យ
 ស្រលាញ់ មី មិនចាន់មួយចំណិតគាត់ទេ !...»

-« បើដឹងអញ្ចឹងហើយ អូនត្រូវតែរៀបចំបូកពារឱ្យបានដូចបងអមណាស្ថានទៅ !..
 ព្រោះអូនកាន់តែធំ ហើយត្រូវត្រងត្រាប់ចិត្តល្អរបស់ស្រីទើបជាការប្រសើរ! »

“ฉันเชื่อแล้วว่า พี่อมราสวยมากและสุภาพเรียบร้อย สมควรให้รัก มิไม่ได้
 เลี้ยวของเขาหรอก”

“ถ้ารู้อย่างนี้แล้ว น้องควรปรับปรุงตัวให้เหมือนพี่อมรา เพราะน้องยังโตขึ้น ฟังแล้ว ต้องทำตัวให้เป็นกุลสตรีที่ดี ที่พี่พูดจึงจะเป็นการประเสริฐ”

(หน้า 65)

จากคำพูดของบุรมี ตอนที่หักฉันทัดตัวบุรมี เพื่อที่จะกำจัดวาสนา บุรมีไม่ยอมให้ วาสนาไปช่วย เพราะกลัวว่าวาสนาจะเป็นอันตราย แสดงให้เห็นถึงการเสียสละชีวิต เพื่อคนที่รัก ดังนี้

-«บขธ ! บขกัรลัธหุสมี... หุสสุอธิตุสวบ... ไตยิสญบขชก
สวบเฮ เปาะยัยิสฆาจรลัธหุสบขธาสเฮีย !..»

“พี่ใหญ่อย่าห่วงน้องเลย น้องยินดีที่จะตาย แต่ไม่ให้พี่ต้องมาตายด้วย เพราะ มีอยู่ไม่ได้ ถ้าไม่มีพี่”

(หน้า 90)

บทาวิททยาลัษศิลาปกร สวงวเลิขสิทริ
จากตัวอย่างที่กล่าวมาบุรมีเป็นหญิงสาวที่มีจิตใจดีงาม ลักษณะนิสัยของบุรมีที่เป็น เช่นนี้ไม่เปลี่ยนแปลง ถึงแม้ว่าสถานการณ์จะเป็นเช่นไรก็ตาม

5. บทสนทนาในนวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย”

บทสนทนาของตัวละครเป็นองค์ประกอบสำคัญส่วนหนึ่งในนวนิยาย เป็นเทคนิค ของผู้แต่งที่ใช้ในการดำเนินเรื่อง บทสนทนาจะทำให้ตัวละครมีชีวิตชีวา คือ ทำให้นวนิยาย มีการพูด การเจรจาเช่นเดียวกับคนทั่วไป ซึ่งผู้อ่านจะมีความรู้สึกเหมือนตัวละครมีชีวิต มีความรู้สึกจริงๆ ทำให้ผู้อ่านมีความใกล้ชิดผูกพันกับตัวละคร เหมือนได้อยู่ร่วมในเหตุการณ์ของ เรื่องด้วย

จากการวิเคราะห์บทสนทนาของนวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” พบว่าบทสนทนา ในเรื่องมีลักษณะ ดังนี้

- 5.1 บทสนทนาช่วยให้การดำเนินเรื่องรวดเร็วขึ้น
- 5.2 บทสนทนาช่วยให้ผู้อ่านรู้จักลักษณะนิสัยของตัวละคร
- 5.3 บทสนทนามีการใช้ภาษาดี เหมาะสม

5.1 บทสนทนาช่วยให้การดำเนินเรื่องรวดเร็วขึ้น

ผู้แต่งได้ใช้บทสนทนาในการดำเนินเรื่องหลายตอน ทำให้ผู้อ่านไม่เบื่อหน่าย ในการอ่าน เช่น

ตัวอย่างบทสนทนายระหว่างวาสนากับอมราวา ที่ดำเนินเรื่องให้ข้อมูลแก่ผู้อ่าน เกี่ยวกับเรื่องราวชีวิตของอมราวา เกิดที่อำเภอปรีด พ่อถูกฆ่าตาย ก่อนตายพ่อสั่งให้มาหาลุงฉิม เพื่อนของพ่อ ที่พนมเปญและไม่มีญาติคนอื่นที่พนมเปญอีกเลย บทสนทนาที่กล่าวนี้สามารถทำให้ การดำเนินเรื่องรวดเร็วขึ้น ดังนี้

-« ថា !... ខ្ញុំអាចស្រុកកំណើតនៅបរិវេណខេត្តចាត់ដំបង ដែលស្ថិតក្រោម ការអុកអុកធ្វើមុខក្រោមឈ្មោះសាលាស្រុកស្រែចម្ការ ពីសំណាក់ពួកប៉ុលពតដែលនៅ សេសសល់រាល់ថ្ងៃគ្មានលោះពេល ដោយពិបាកពេក ពួកខ្ញុំដាច់ចិត្តរៀនចេញ ជាមួយអ្នកស្រុកមួយចំនួន ដើម្បីមកទីក្រុង ភ្នំពេញ...» នាងយំអណ្តើតអណ្តាក់ «...ត្រូវពួកវាដេញចាញ់ស្លាប់ចាត់ទៅហើយ រត់រួចតែខ្ញុំនិងអ្នកស្រុកមួយចំនួន តែមួយណោះ !... ខ្ញុំគ្មានទីពឹងទេ ពួកវាខ្ញុំមកកម្រើករបស់គាត់ ដាច់ខាតខ្ញុំបាន ជួន ប្រោះពួកវាដាច់មិត្តភក្តិសំណែង កាលមុនវាឃើញនៅបរិវេណបៃ តែគាត់ចេញមកនៅភ្នំពេញយូរហើយ !...»

មាណា មើលមុខនាងភាំង ÷

-« ត្រង់ពេលពេកហើយ អមក ! ភ្នំពេញពំណាស់ ឯជនទីលំនៅខ្លះអាច គ្រប់បែប ស្រុកទេសមិនទាន់បញ្ចប់សង្គ្រាម ក៏នឹកមួយក្តាប់គូចិត្តតែការកេង ប្រវ័ញ្ច ជាន់លើអ្នកទន់ខ្សោយឱ្យរិតតែវេទនាថែម..... អ្នកនាងខាងមកតាំងពី រាយជប់ឆ្នាំ តិចរកមិនឃើញទេ គិតយ៉ាងម៉េច ?...»

នាងយំក៏ឆ្ងល់ វាចាទាំងអាក់អមូល ÷

-« បើរកមិនឃើញ... ខ្ញុំប្រាកដជាម្តាយខ្ញុំទីពឹង សំរេចតាមព្រេងវាសនា សិរចុះ !...»

“ค่ะ ฉันมีบ้านเกิดที่อำเภอปรีด จังหวัดพระตะบอง อยู่ภายใต้การบงกค ทำลายล้างอย่างโหดเหี้ยม จากพวกพอลพตที่เหลืออยู่ทุกวันนี้ ไม่เว้นแต่ละวัน อยู่ด้วยความยากลำบากมาก พ่อฉันจึงตัดสินใจ อพยพหนีมาอยู่กับพวกชาวบ้านจำนวนหนึ่ง เพื่อเข้ามาใน

เมือง แต่พ่อ... นางร้องไห้สะอึกสะอื้นถูกพวกมันยิงเสียชีวิตแล้ว ฉันหนีรอดมากับพวกชาวบ้าน
จำนวนหนึ่งเท่านั้น ฉันไม่มีที่พึ่ง พ่อสั่งให้มาหาเพื่อนสนิทของท่าน จะต้องพบให้ได้ เพราะ
พวกท่านเป็นเพื่อนคู่ทุกข์คู่ยาก เมื่อก่อนลุงฉิมเคยอยู่อำเภอปริล แต่ตอนนี้ท่านย้ายมาอยู่พนมเปญ
นานแล้ว”

ชายหนุ่มมองหน้านางเงียบๆ

“ผจญภัยมากแล้ว อมรา พนมเปญกว้างใหญ่มาก สำหรับคนซึ่งมีสารพัด
รูปแบบ ประเทศยังไม่หมดสงคราม คนส่วนน้อยคิดแต่จะเหยียบย่ำกคจที่คนที่อ่อนแอ ให้อำนาจ
นำเวทนาไปอีก นางเคยมาตั้งแต่อายุ 10 ขวบ ถ้าหาไม่เจอจะทำอย่างไรล่ะ”

หญิงสาวร้องไห้ไม่หยุด พุดทั้งสะอึกสะอื้น

“ถ้าหาไม่เจอ ฉันก็ไม่รู้จะไปที่ไหน ปล่อยให้ไปตามโชคชะตาก็แล้วกัน”

(หน้า 9)

ตัวอย่าง บทสนทนาระหว่างหัทธมนกับสิลา ตอนหัทธมนสั่งให้สิลาไปจับตัวบุรุษ
เฒ่ามาเป็นตัวล่อ เพื่อที่จะกำจัดวาสนา บทสนทนาตอนนี้ทำให้เห็นการดำเนินเรื่องเป็นไปอย่าง
กระชับรวดเร็วโดยที่ผู้อ่านจะทราบว่าหัทธมนไม่พอใจที่ถูกวาสนาปราบปรามการค้าอาวุธเถื่อนและ
วางแผนที่จะกำจัดวาสนา โดยหัทธมนลอบยิงวาสนามาแล้ว 2 ครั้งแต่ไม่สำเร็จ ดังนี้

บทกวีที่เขียนโดย ศาสตราจารย์ ดร. สว่างพลชัยสิทธิ์

-«លោកទៅកែ មានកិច្ចការអ្វីត្រូវប្រើខ្ញុំមែនទេ ?...»

ហាក់ឈុនជ្រួញចញើម ដោយទឹកមុខមិនសប្បាយចិត្ត រួចតប ÷

-«អាវាសនាស្តីគេនោះ វាចំជាំវាវាមែន...! ឥឡូវវាចាត់ត្នាតាមដាន
សណ្ឋាគារយើង ពិបាកបញ្ចេញភ័យខ្លាំងណាស់ ព្រោះអាវុធរបស់យើងភាគ
ច្រើនស្តុកនៅទីនោះ ខ្ញុំហៅឡាងងមកនេះ គឺត្រូវចាត់ការចាប់ប្តូរស្រីវាឱ្យបាន
ព្រោះវាមានប្តូរស្រីតែមួយ ព្រោះវាជាស្រលាញ់មីល្លិតនោះខ្លាំងណាស់ ឱ្យតែ
ចាប់ប្តូរវាបាន យើងយកវាជាថ្នាក់ ឱ្យវាសនាវាចូលអន្ទាក់យើងបានដោយ
ងាយ ព្រោះអាម្នាក់នេះខ្លាំងត្រាន់បើ លបចាញ់វាពីរបីដងហើយ មិនបាន
សំរេចសោះ !...»

สิวลา บฎาก់ ÷

-«เฮาฮาล์การเดอณาไผร เลาเกเฮาไค่ ?...»

-«ไสวกเระไค่ผุขเฮา ! ญาขบเบ็ทญาเฮาฮาล์ฮาล์ฮาล์ฮาล์
เดอเนอญทึฮาล์รบั ญกขญญาญธิษเระญาญกขญญาญกขญญาญกขญญา !..»

-« ๓๑ !...»

“ท่านเจ้าแก้ว มีอะไรให้ฉันรับใช้ไหม?”

หักฉุนขมวดคิ้ว ด้วยสีหน้าเคร่งขรึม แล้วตอบ

“ไ้อ้วาสนานั่นแหละ มันน่ารำคาญจริงๆ ตอนนี้มันจัดคนมาตามสี่โรงแรมเรา ทำให้ส่งของยากมาก เพราะอาวุธส่วนใหญ่เก็บอยู่ในนั้น ที่ฉันเรียกมานี้ คือต้องการให้จับตัวน้องสาวมันมาให้ได้ เพราะมันมีน้องสาวอยู่คนเดียว คงจะรักนังเด็กนั้นมาก แค่เราจับตัวน้องมันมาได้ เราก็จะเอามันมาเป็นตัวล่อให้ว่าสนาติดกับเราโดยง่าย เพราะไ้อ้คนนี้ มันเก่งทีเดียว ปล่อยให้มัน 2-3 ครั้งแล้ว ไม่สำเร็จสักครั้ง”

สิดากกล่าว

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

“จะให้ไปจัดการเมื่อไหร่ ท่านเจ้าแก้ว?”

“ไปพรุ่งนี้เลย ลาเอ็งขับรถไปดักรอจับนางคนนั้น ตอนออกจากหัตร์รา แล้วให้สัญกับเณร คอยยิงป้องกันด้านหลัง”

“ครับ”

(หน้า 88-89)

จากตัวอย่างดังกล่าวจะเห็นว่า นวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” เป็นนวนิยายที่ใช้บทสนทนาดำเนินเรื่องอย่างรวดเร็วทำให้นเนื้อเรื่องดำเนินไปอย่างกระชับ

5.2 บทสนทนาช่วยให้ผู้อ่านรู้จักลักษณะนิสัยของตัวละคร

ผู้แต่งใช้บทสนทนาแสดงให้เห็นถึงลักษณะนิสัยของตัวละครอย่างชัดเจน ดังเช่น แสดงลักษณะนิสัยของสิดากว่าเป็นคนคือร้อนสั่งสอนยาก ไม่สนใจการเรียน กลับไปชอบการแข่งขันรถ ดังนี้

-« ចុះបងឡា ទៅណាហើយ ?...»

-« កុំហៅថាបងឡា វាមានឋានៈជាប្អូនថ្ងៃរបស់អូន ព្រោះយើងភ្ជាប់ពាក្យ
តាំងពីតូចម៉្លេះ អូនមានសិទ្ធិជាតូចដណ្តឹងបងពេញលក្ខណៈ អាឡាជាមនុស្ស
ពិបាកប្រដៅណាស់ គ្មានចិត្តជាអ្នករៀនសូត្របន្តិចណាទេ មហាវិទ្យាល័យមិន
ព្រមរៀន ទៅប្រលងយកលេខខាងកីឡាឯណាធូយ មួយថ្ងៃៗដើរចាត់ ម៉ោង៥
១១០យប់ទើបចូលផ្ទះ

“แล้วพี่ลาไปไหนล่ะ”

“อย่าเรียกว่าพี่ลา มันมีฐานะเป็นน้องสามของน้อง เพราะเราสู้ออกันตั้งแต่เล็ก ๆ
แล้ว น้องเป็นคู่หมั้นของพี่มีสิทธิทุกประการ ถ้าเป็นคนคือรุ่นพี่ตั้งสอนยาก ไม่มีใจรักในการเรียน
เลยแม้แต่น้อย มหาวิทยาลัยก็ไม่ยอมเรียนที่ไหน กลับไปเอาดีทางด้านแข่งขันกีฬาเสียนี้ วันหนึ่งๆ
หายหัว 3 ทุ่มหรือ 4 ทุ่มจึงเข้าบ้าน”

(หน้า 15)

ตัวอย่าง บทสนทนาระหว่างลีลาและอมราที่แสดงให้เห็นลักษณะนิสัยของอมรา
ที่แสดงว่าเป็นคนขยันและอดทน ตัวอย่างตอนที่อมราไปเป็นลูกจ้างขายเทป เพื่อเก็บเงินส่งไป
ให้จาริน ดังนี้

-« មក... លក់ឱ្យប្រុសៗគេចោមរោមអញ្ចឹងថា សប្បាយជាងនៅផ្ទះមែន
ទេអ្នកបង ?...»

ដោយល្អទ្រាំមិនបាន បន្តិចសំលេងដាក់វិញ ÷

-« ពុំមែនដើម្បីឱ្យគេចោមរោមស្តីទេ ! ខ្ញុំកំពុងសន្សំលុយប្រាក់ខែរបស់ខ្ញុំ
ធ្វើទៅជួយបងវិន ខ្ញុំអាចទ្រាំស្តាប់សំដីរបស់ពួកគេបាន ឱ្យតែបានប្រាក់ជួយ
សំរួលការពិបាករបស់បងវិន !... ឬមួយក៏ឱ្យយល់ថា ការមកលក់ដូរត្រឹមត្រូវ
អញ្ចឹង ថោកទាបជាងខ្ញុំក្លាយជាស្រីលក់ខ្លួន ?...»

“มา...ขายให้หนุ่มหนุ่มเขาทะเลาะโลมอย่างนั้น ว่าสบายกว่าอยู่บ้านใช่ไหมพี่?”
สาวสวยทนไม่ได้ ตะเบ็งเสียงใส่

“ไม่ใช่เพื่อให้เขาทะเลาะโลมอะไรหรอก ฉันกำลังสะสมเงินเดือนของฉันส่งไป
ช่วยพี่ริน ฉันสามารถทนฟังคำพูดของพวกเขาได้ ขอเพียงได้เงินมาช่วยแบ่งเบาความยากลำบาก

ของพีริน หรือ ลาเข้าใจว่า การมาขายของถูกต้องอย่างนี้ ต่ำต้อยกว่าการที่ฉันกลายเป็นผู้หญิงขายตัว?”

(หน้า 55)

ตัวอย่าง บทสนทนาที่สิลาพูดกับอมรา เมื่ออมราไม่ยอมใช้ของที่เธอซื้อให้นางแสดงให้เห็นนิสัยของอมราที่ทรนงในศักดิ์ศรี ไม่แตะต้องกับเงินทุจริต

-« มุกบชถิตถำยิสถุรกรรมบสงไผลอุฏฐิฏฐิโยธยหี ? ถธถำยิสถุย
สญักถถักเฮมภร ไผลอุฏฐิฏฐิถำกเถถญอุ !..»

มยภ เถีบซุเอยเิลมุกกเณะ ฐถลบเผายยึชยัก ÷

-« สนิลา ! เบลุยไผลบรูสมถธเผายห้เถเกฐาฐภาย บชยิส
ถุรกรรมเถ ผลอุฏฐิไผลบชฐายถำบชอุฏฐาเถถญอุถำบ ฐญฮึชยึชถำบช
สเรถญอุบรูสมเบุ้บถำ ! เบลุยไผลบรูสมถธเผายสชชริถ เอะอิฏฐิฐย
เถบถำก่สก่มยถ ถึไผลยักเฮกษกษยบช ก้บชเถถญอิฐฐิฮชถูลไผร! »

มหาวิทยาลัยศิลปากร ของนิสิตศรี

“พี คงไม่ต้องการของที่ฉันซื้อใช่ไหม? ถึงได้ไม่ยอมใส่เสื้อผ้า ที่ฉันซื้อให้เต็มตัว”

อมราเงหน้ามองชายหนุ่มแล้วตอบอย่างจริงจัง

“สิลา ถ้าเงินที่น้องหามาได้ด้วยความกระหายเร่าร้อน พี่ไม่ต้องการหรอก ถึงวันที่พี่กลายเป็นพี่สะใภ้ของลาอย่างถูกต้อง ลาก็รู้ว่าพี่รักน้องมาก ถ้าเงินที่น้องพยายามหาด้วยความสุจริต แม้ซื้อเพียงแค่ใบติดผมอันเดียว ราคาถูกมาให้พี่ พี่ก็พอใจที่จะรับแล้ว”

(หน้า 57-58)

ตัวอย่างบทสนทนาระหว่างสิลาและอมราตอนที่สิลาขอร้องให้อมราเลิกไปรับจ้างขายเทป ทำให้เห็นความห่วงใยของสิลาต่ออมรา

-«សិលា ? មានរឿងអីហ្នឹង ?... អ្នកបុរស ! ខ្ញុំសុំអង្វរ កុំចាប់ប្អូន ខ្ញុំទៅអី !...»

វាសនា មិនដាច់ចិត្តពីអមរាទេ ព្រោះនាងជាស្រមោលនីនីនៅក្នុងបេះដូង អ្នក ព្រោះតែអ្នកច្នានសង្ឃឹមថាបានជួបអមរា ទើបធ្វើសេចក្តីស្រណាញ់ទាំង អស់ទៅឱ្យបូរមី ព្រោះមាណពតិតថារៀបការនឹងអ្នកដែលស្រណាញ់យើងប្រសើរ ជាងរង់ចាំស្រមោលនៃភ្នំអស់សង្ឃឹម ។ តែទោះជាយ៉ាងណា ក៏វាសនាទៅតែ គិត នៅទារអ្នកពីអមរាគ្រប់ពេលវេលាដែរ ។ មាណពដកដង្ហើមធំ ÷

-«អ្នកនាងអមរា... ខ្ញុំក៏មិនចង់ធ្វើដូច្នោះដែរ តែសិលារកស៊ីខុសច្បាប់ ខ្ញុំ មិនអាចយល់ព្យាតិឃ្លាតច្បាប់ទេ !...»

“សិលា? អ្វីនឹងទៅទាញអ្នក? ... គ្រូបងប្អូន! ខ្ញុំចង់បានអ្នក ខ្ញុំចង់បានអ្នក...”

“និយាយអី? អ្វីទៅ? ... គ្រូបងប្អូន! ខ្ញុំចង់បានអ្នក ខ្ញុំចង់បានអ្នក...”

“សិលា? អ្វីនឹងទៅទាញអ្នក? ... គ្រូបងប្អូន! ខ្ញុំចង់បានអ្នក ខ្ញុំចង់បានអ្នក...”

“និយាយអី? អ្វីទៅ? ... គ្រូបងប្អូន! ខ្ញុំចង់បានអ្នក ខ្ញុំចង់បានអ្នក...”

“សិលា? អ្វីនឹងទៅទាញអ្នក? ... គ្រូបងប្អូន! ខ្ញុំចង់បានអ្នក ខ្ញុំចង់បានអ្នក...”

“និយាយអី? អ្វីទៅ? ... គ្រូបងប្អូន! ខ្ញុំចង់បានអ្នក ខ្ញុំចង់បានអ្នក...”

(หน้า 99)

5.3 บทสนทนาที่มีการใช้ภาษาดี เหมาะสม

นวนิยายเรื่องนี้ สามารถใช้ภาษาในบทสนทนาได้อย่างดี เหมาะสม เป็นบทสนทนา สั้นๆ ได้ใจความ มองเห็นภาพพจน์ เช่นบทสนทนายาระหว่างวาสนากับอมรมา เมื่อวาสนารู้ว่าอมรมา เป็นน้องสาวของนินีคู่มั่นที่เสียชีวิตจากไป ทำให้วาสนาสนใจในตัวอมรมา มาก ดังนี้

-« ចាំ ! អរកុណាណាស់ដែលអ្នកប្រុសយកចិត្តទុកដាក់ ដល់ជីវិតរបស់នា
របស់ខ្ញុំដូច្នោះ ! ពួកគាត់ជាមនុស្សល្អ ដូចអ្នកប្រុសអញ្ចឹង ! ខ្ញុំរស់នៅសុខ
ស្រួលធម្មតា !...»

វាសនាវាចាតិចៗ ÷

-« អមរា !... នាងមានរូងមុខនិងចរិយាដូចនីតិ កូដណ្តឹងខ្ញុំដែលបាន
ស្លាប់ទៅ ! ធ្វើឱ្យចិត្តខ្ញុំនឹកមមែរកអ្នកនាងគ្រប់វិនាទី ! ធ្វើឱ្យខ្ញុំយកចិត្តទុកដាក់
ណាស់ចំពោះអនាគតអ្នកនាង ! ប្រសិនបើមានជួបការអ្វីលំបាក អ្នកនាងប្រាប់
តាមគ្រង់ចុះ ខ្ញុំធានាជួយដោះស្រាយជូនគ្រប់បញ្ហា គ្រប់វេលាដោយក្តីស្មោះស
ជានិច្ច !...»

“ក៏ ខ្ញុំអរគុណអ្នកខ្លាំងណាស់ដែលបានយកចិត្តទុកដាក់ដល់ខ្ញុំដូច្នោះ ពួកគាត់ជាមនុស្សល្អ ដូចអ្នកប្រុសអញ្ចឹង ! ខ្ញុំរស់នៅសុខស្រួលធម្មតា !...»

“ក៏ ខ្ញុំអរគុណអ្នកខ្លាំងណាស់ដែលបានយកចិត្តទុកដាក់ដល់ខ្ញុំដូច្នោះ ពួកគាត់ជាមនុស្សល្អ ដូចអ្នកប្រុសអញ្ចឹង ! ខ្ញុំរស់នៅសុខស្រួលធម្មតា !...»

(អំពី 34)

បតនព្រាហ្មណ៍រវាងអារម្មណ៍នាងប្រុស ដែលនាងបានឃើញស្រីស្រស់ស្រាយ ចូលមកក្នុងបន្ទប់ ដោយមានស្រីស្រស់ស្រាយ ចូលមកក្នុងបន្ទប់ ដោយមានស្រីស្រស់ស្រាយ ចូលមកក្នុងបន្ទប់

« ទេ !... អីក... » នាងបំរះយ៉ាងខ្លាំង រមួលពីដៃ
អាភេន ស្ទុះទាល់តែជ្រុះបង្កិចពីដៃ ប្រុងហៅគេជួយ តែអាសាញ់ស្ទុះមកក្តោប
ពីម្នាមទៀត បំរុងចាប់នាងឱ្យបានទាន់ចិត្ត ស្រីស្រស់នោះភ័យពេក ក៏ទៅដៃវា
ត្រឹម ! អាភេនឈឺស្រែក ÷

-« អូយ ! ស្រីចង្រៃ !... »

-« សិលា ! លោកថៅកែឱ្យដំណឹងមកថា វាសនាប្រធានផ្នែកក្រុមចារកម្ម

ដែលធ្លាប់លឿថាមានស្នាដៃល្អនោះ ចេញឆែកឆេរផ្ទាល់តែម្តង មើលទៅសភាព
ការណ៍បែបមិនស្រួលទេ ! បើចេញមិនរួចគួរតែបកក្រោយវិញទៅ កុំឱ្យខាត
បង់ភ័រ៉ាន់ នឹងមានបញ្ហា !..»

សិលា ញញឹមស្ងួត ÷

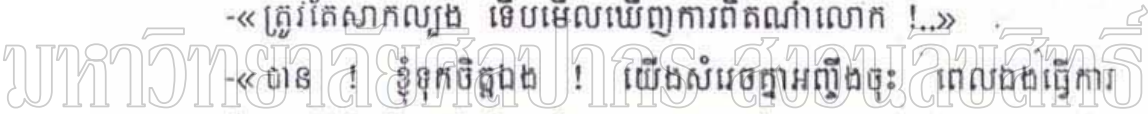
-« អូ វាសនានោះជាប្រធានផ្នែកចារកម្មផងឬ ? ខ្ញុំកំពុងតែចង់សាកថ្វី
ដៃគេស្រាប់ ! ឥលូវលោកជំនួយការ ថែមឱ្យខ្ញុំ 1000 \$ ទៀតមក ខ្ញុំចាត់ការ
នេះ ខ្ញុំចាត់ការតែពីនាក់អាសាញ់និងអាភេនបានហើយ មិនចាច់គ្នាច្រើននាំតែ
រញ្ជើរញ្ជៃទេ !...»

សារ៉ាក់ បញ្ជាក់ហាក់មិនអស់ចិត្ត ÷

-« ឯងពិតជាមានសង្ឃឹមថា អាចចេញរួចមែនឬ ?..»

-« ត្រូវតែសាកល្បង មើបមើលឃើញការពិតណាស់លោក !..»

-« បាន ! ខ្ញុំទុកចិត្តឯង ! យើងសំរេចគ្នាមញ្ជិចចុះ ពេលឯងធ្វើការ
បានសំរេច ខ្ញុំនឹងសុំថៅកែឱ្យបន្ថែមលុយឱ្យឯងទៀត !..»

“សិលា តើវាដាក់ឱ្យខ្ញុំដឹងថា វាសនាភ្នំពេញវាយកងប្រាសាទ ដែលមានស្នាដៃល្អ
មក ខ្ញុំចាត់ការតែពីនាក់អាសាញ់និងអាភេនបានហើយ មិនចាច់គ្នាច្រើននាំតែ
រញ្ជើរញ្ជៃទេ !..»

សិលា ញញឹមស្ងួត ÷

“ឱ វាសនាជាប្រធានផ្នែកចារកម្មផងឬ ? ខ្ញុំកំពុងតែចង់សាកថ្វី
ដៃគេស្រាប់ ! ឥលូវលោកជំនួយការ ថែមឱ្យខ្ញុំ 1000 \$ ទៀតមក ខ្ញុំចាត់ការ
នេះ ខ្ញុំចាត់ការតែពីនាក់អាសាញ់និងអាភេនបានហើយ មិនចាច់គ្នាច្រើននាំតែ
រញ្ជើរញ្ជៃទេ !..»

សារ៉ាក់ បញ្ជាក់ហាក់មិនអស់ចិត្ត ÷

-« ឯងពិតជាមានសង្ឃឹមថា អាចចេញរួចមែនឬ ?..»

-« ត្រូវតែសាកល្បង មើបមើលឃើញការពិតណាស់លោក !..»

-« បាន ! ខ្ញុំទុកចិត្តឯង ! យើងសំរេចគ្នាមញ្ជិចចុះ ពេលឯងធ្វើការ
បានសំរេច ខ្ញុំនឹងសុំថៅកែឱ្យបន្ថែមលុយឱ្យឯងទៀត !..»

“សិលា តើវាដាក់ឱ្យខ្ញុំដឹងថា វាសនាភ្នំពេញវាយកងប្រាសាទ ដែលមានស្នាដៃល្អ
មក ខ្ញុំចាត់ការតែពីនាក់អាសាញ់និងអាភេនបានហើយ មិនចាច់គ្នាច្រើននាំតែ
រញ្ជើរញ្ជៃទេ !..»

“ឱ វាសនាជាប្រធានផ្នែកចារកម្មផងឬ ? ខ្ញុំកំពុងតែចង់សាកថ្វី
ដៃគេស្រាប់ ! ឥលូវលោកជំនួយការ ថែមឱ្យខ្ញុំ 1000 \$ ទៀតមក ខ្ញុំចាត់ការ
នេះ ខ្ញុំចាត់ការតែពីនាក់អាសាញ់និងអាភេនបានហើយ មិនចាច់គ្នាច្រើននាំតែ
រញ្ជើរញ្ជៃទេ !..»

“សិលា តើវាដាក់ឱ្យខ្ញុំដឹងថា វាសនាភ្នំពេញវាយកងប្រាសាទ ដែលមានស្នាដៃល្អ
មក ខ្ញុំចាត់ការតែពីនាក់អាសាញ់និងអាភេនបានហើយ មិនចាច់គ្នាច្រើននាំតែ
រញ្ជើរញ្ជៃទេ !..»

ใหญ่ให้เพิ่มเงินให้เอ็งอีก”

(หน้า 50-51)

ตัวอย่างบทสนทนาระหว่างหักฉุนกับสิลา ในตอนที่หักฉุนรู้ความจริงว่าสิลาเป็นตำรวจ หักฉุนโกรธที่สิลาหักหลัง แต่สิลาก็ได้ตอบว่าเขาได้แก้แค้นแทนแม่ของเขา การใช้ภาษาแสดงความโกรธ สัมกับเป็นนักเลงอันธพาล ดังนี้

-« สฺวามิธมฺสฺสวาทํ ចាងឯក្បត់យើង ?...»

មណពជ្រួញចិញ្ចើម ទាញអាវសំយេះបង្ហាញស្នាមរបួសលើស្នា តបទាំងមុខមាំ ÷

-« ឯងប្រាកដជាមិនឆ្ងល់ទេ បើសិនជាឯងចាំបានថា យើងជាអ្នកណា នោះ ? ស្នាមរបួសនេះប្រហែលជាឯងមិនភ្លេចទេ ! ក្នុងរបបជិះបាត់ដែលឯង ជាខ្មែរក្រហមផ្តាច់ការនោះ ឯងនឹកឃើញទេ រាត្រីភ្លៀងធ្លាក់ជោកជាំ ឯងសំលាប់ ម្តាយយើង ! ហើយឯងទុកស្នាមលើខ្នងយើងនេះជាច្រើនកាំបិត... តើ មានពេលណាដែលយើងបំប្លែងឯងបាននោះ ?...»

บทสนทนาที่แสดงถึงความโกรธของหักฉุน

“ไม่นึกเลย ! ว่ามึงจะหักหลังกู!”

สิลาขมวดคิ้วดึงเสื้อขึ้นให้เห็นรอยแผลเป็นที่ไหล่ ตอบทั้งแข็งกร้าว

“มึงคงไม่สงสัยหรอก ถ้ามึงจำได้ว่า กูเป็นใคร? รอยแผลนี้ มึงคงไม่ลืมในระบบกคดีที่มึงเป็นเขมรแดงเผด็จการนั้นหรอก มึงลองค่อยๆ นึกดู กลางคืนที่ฝนตกชุ่มโชก มึงฆ่าแม่กู แล้วมึงยังฝากรอยแผลบนตัวกูนี้หลายแผล... ไม่มีเวลาใดที่กูจะลืมมึงได้เลย”

(หน้า 106-107)

ตัวอย่าง บทสนทนาระหว่างสิลาและอมรา ในตอนที่ทั้งสองสารภาพรักกัน ผู้แต่งได้ใช้ภาษาที่เหมาะสมกับเหตุการณ์ สะท้อนให้เห็นความรักของคนทั้งสอง ดังนี้

-«អមក មើចក់អូនមិនសួរថាបងស្រលាញ់អូនពីកាលណាដែរ ?...»

ធីតា បំរះចេញពីដៃគេ ÷

-«ខ្ញុំខ្លិលសួរណាស់ ព្រោះមិនចាប់អារម្មណ៍ !...»

-«ចុះឥលូវចាប់អារម្មណ៍នឹងបងហើយមែនទេ ?...»

-«ឥលូវក៏នៅតែមិនចាប់អារម្មណ៍ស្អីដែរ !..»

-«ពូកែតែមាត់ទេដឹង ? អំចាញ់មិញអាបបងឱ្យស្អិត !...»

នាងក្រមុំខ្លាញ់ពេក លូកដៃក្អិតគេបិត ! អ្នកកំលោះស្រែកអូយ ! ចាប់អាបនាងវិតតែណែន ÷

-«អមកមាសបុង ដំបូងបងខំចប់ចិត្តស្រលាញ់ ព្រោះគោរពអូនទុកជាបងថ្លៃយូរហើយ មិនចង់ធ្វើអ្វីឱ្យជ្រុលជ្រួសឡើយ ដំបូងបងគិតថា ហួងហែងអូនជំនួសបងវិនតែមុំណោះ ដល់អត់ពីបងប្រុសហើយ បងនៅតែប្រថីណ្ណខ្លាញ់នឹងប្រុសាដែលតាមស្រលាញ់អូនទៀត ទើបបងភ្ញាក់ខ្លួនថា បងស្រលាញ់អូនតែម្តងហ្នឹង បានប្រថីណ្ណគំនួសអ្នកណាទេ...»

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

“อมรา ทำไมนื่องไม่ถามว่า พี่รักนื่องตั้งแต่เมื่อไหร่?”

หญิงสาวคื่นออกจากมือชายหนุ่ม

“ฉันก็เคยถาม เพราะไม่ชอบ”

“แล้วตอนนี้ ชอบพี่แล้วใช่ไหม?”

“ตอนนี้ ก็ยังไม่ได้ชอบ”

“เก่งแต่ปาก รู้ไหม? เมื่อกี้ก็ยังกอดพี่แน่นอยู่เลย”

หญิงสาวหมั่นไส้ ยื่นมือไปหยิกศีลา ชายหนุ่มร้องโอดโอย ยิ่งโอบหญิงสาวแน่นขึ้น

“อมรายอดรัก พี่พยายามหักห้ามใจไม่ให้รัก เพราะเคารพนื่องเหมือนพี่สะใภ้มานานแล้ว ไม่อยากทำอะไรให้ถลำเกินเลย ครั้งแรกที่คิดว่า หวังนื่องแทนพี่รินเท่านั้น เมื่อไม่มีพี่ชายแล้ว พี่ก็ยังหวัง หมั่นไส้ พวกผู้ชายที่ตามจับนื่องอยู่อีก พี่เพิ่งมารู้ว่าพี่รักนื่องเสียแล้ว ไม่ได้หวังแทนใคร”

จากตัวอย่างที่กล่าวมานี้ จะเห็นว่าบทสนทนาจากนวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” ช่วยให้การดำเนินเรื่องรวดเร็วขึ้น บทสนทนาช่วยให้รู้จักลักษณะนิสัยของตัวละครดีขึ้น และมีการใช้ภาษาที่เหมาะสม นอกจากนี้ยังมีความสมจริง เหมือนการสนทนาของคนทั่วไป ส่วนลักษณะที่เด่นที่สุดคือ บทสนทนาสามารถแสดงให้ผู้อ่านมองเห็นภาพพจน์ของตัวละคร ทำให้รู้จักตัวละครได้อย่างดี ซึ่งทำให้นวนิยายน่าสนใจและมีคุณค่ายิ่งขึ้น

6. ท่วงทำนองการแต่ง

ท่วงทำนองการแต่ง เป็นลักษณะเฉพาะของผู้แต่งแต่ละคน ซึ่งเป็นการแสดงฝีมือ ในการถ่ายทอดอารมณ์และความคิด ซึ่งต้องอาศัยประสบการณ์และความชำนาญในการรังสรรค์ภาษา ให้มีความไพเราะ เป็นที่พึงพอใจแก่ผู้อ่าน ซึ่งสามารถวิเคราะห์ท่วงทำนองการแต่งนวนิยายของ เมา ลำฉาง ได้ดังนี้

6.1 การใช้ภาษาต่างประเทศ

นวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” ผู้แต่งได้นำศัพท์ภาษาต่างประเทศ เข้ามาแทรกกับ ภาษาเขมรที่ชาวกำพูชาคุ้นเคย และใช้ในชีวิตประจำวัน

คำศัพท์ภาษาฝรั่งเศสที่พบในนวนิยายเรื่องนี้ มีดังนี้

1. DlbAêm	diibloum	ประกาศนียบัตร
2. TUBUBehÃ	tuubuufei	โต๊ะที่มีลิ้นชัก
3. bU"l^s	poolih	ตำรวจ
4. m"aKIey"	maakiyei	การแต่งหน้า
6. m"aej"	maanei	เครื่องเล่นเทป
5. r"UbIeN	roobóynei	ก๊อกน้ำ
6. v"allS	waalih	กระเป๋าเดินทาง

ส่วนคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ในนวนิยายเรื่องปรากฏอยู่น้อยมากส่วนใหญ่ จะเป็น ภาษาปาก

ตัวอย่างคำศัพท์ภาษาอังกฤษ

1. s^k	sdok	สต็อก
2. s^csIu	sócsii	เซ็กซี
3. GUex	?oukhee	โอเค

จากตัวอย่างจะเห็นว่า การใช้ภาษาต่างประเทศในนวนิยายเรื่องนี้ มีการใช้คำศัพท์ ในภาษาฝรั่งเศส และภาษาอังกฤษ สะท้อนให้เห็นการรับวัฒนธรรมทางภาษาจากต่างชาติ

6.2 การบรรยายโดยใช้เครื่องหมายวงเล็บ (.....)

การบรรยายความคิดของตัวละครโดยใช้วงเล็บ เป็นกลวิธีหนึ่งที่ต้องการสื่อให้ผู้อ่านเข้าใจความคิด และความรู้สึกของตัวละคร ซึ่งช่วยให้นวนิยายเรื่องนี้มีความสมบูรณ์ ในด้านเนื้อหาและความสมจริงของตัวละคร เช่น

ตัวอย่าง เมื่อลีลาเข้ามาเห็น อมรากับวาสนาคู่กันตามลำพัง ก็เข้าไปต่อว่าอย่างรุนแรง จนอมรา ขอร้องให้วาสนากลับไปก่อน ในระหว่างขับรถกลับ วาสนาก็คิดถึงเหตุการณ์ที่เพิ่งเกิดขึ้น แสดงให้เห็นความห่วงใย อยากจะปกป้องอมราของวาสนา แต่ทำได้แค่ความคิด

ภัสธนาธิปทุรัสสาธั โลสิคเข็ญธาอุธธัญญะสุธาสถ กัเบ็ชฌญา
เตตฺตฺย..... (มหยกฺตฺเรศคตฺกฺกัอุเบ็ช ! บุคตฺมบฺรฺสธะ ยิสสยธิษ
ธามฺรស់ธะไธคฺคฺเรศธาสฺยธ !... ธะสฆฺฐา ฆานนิตฺธิคฺคฺยฺธูธฺธตฺมบស់
ธานนภาส ! ฆานนิตฺธิคฺคฺยฺธูธฺธธะโรฆฺกคฺค....) ๑

“วาสนาโกรธจนตัวสั่น แต่คิดว่าตัวเขาเป็นคนนอกจึงขับรถออกมาอย่างรวดเร็ว (อมรา ที่จริงเธอโกหกแล้ว ทำทางผู้ชายคนนี้ไม่สมควร ที่นางจะอยู่พึ่งพาอาศัยอย่างมีความสุข ชายหนุ่มรูปงามสงสารสีหน้าอันขมขื่นของนางมาก เขามีสีหน้าเศร้าซึมอยู่ตามลำพัง)”

(หน้า 36)

ตัวอย่าง การแสดงความรักของวาสนาที่มีต่ออมราโดยไม่กล้าบอกกับนาง ได้แต่คิดกับตัวเอง ทำให้ผู้อ่านเข้าใจความคิดของวาสนาได้ชัดเจนขึ้น ดังนี้

ภัสธนาบุเบทฆเถาะหลស់ นูธยฺยิบไตคฺคฺชิตฺตฺ (ยฺยฺยฺยฺยฺยฺยฺยฺยฺยฺยฺยฺย
สฺริยฺย !)

“วาสนามวนท้องไปหมด แอบกระซิบในใจ (ให้เขาเรียกพี่อย่างไรล่ะสาวมี เพราะพี่ของน้อง ไม่กล้าสารภาพความในใจกับเขาด้วย)”

(หน้า 65)

ตัวอย่าง เมื่อสิดาเห็นอมราตีใจที่ได้จดหมายของฉาริน ทำให้สิดารู้สึกพอใจกับนิสัยที่ซื่อสัตย์ของนาง สือให้เห็นความรักสิดาที่มีต่อฉารินผู้เป็นที่

สิดาตายส่นีษธาตีไศยาเยยชิตูว์เก็บ เฏาะเพ็ญชีกษุอตุลก
 มรบส่นธาช ๑ มุยกัณเาะเร็กชุกชิตู (ส่นุญธาชฆาสภักฎีกาตมูเชะรภูตฉา
 มุยบชบุรุษฉีสูตมูตรบส่นอ !) ๑

“สิดามองตามนางจากด้านหลังด้วยความพอใจ เพราะเห็นสีหน้าดีใจของนาง ชายหนุ่มนี้กินใจ(ขอให้นางมีความซื่อตรงอย่างนี้ตลอดกับพรีนที่แสนดีของฉัน)”

(หน้า 67)

การใช้เครื่องหมายวงเล็บของผู้แต่ง ในการบรรยายความรู้สึกของตัวละครนั้น ช่วยเพิ่มอรรถรสให้กับผู้อ่านให้เข้าใจความคิดของตัวละคร ได้ความชัดเจนขึ้น

6.3 การใช้สำนวนเปรียบเทียบเพื่อให้เกิดภาพพจน์

การใช้สำนวนเปรียบเทียบ เพื่อทำให้เห็นภาพพจน์ เป็นการสร้างความเข้าใจ และอารมณ์ให้แก่ผู้อ่าน โดยผู้แต่งเลือกใช้คำ สำนวนโวหารให้ผู้อ่านเกิดความซาบซึ้ง กินใจ และเกิดสุนทรียภาพทางภาษา

การสร้างภาพพจน์ที่ผู้แต่งได้ใช้ในนวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” ที่ปรากฏอย่างเด่นชัดมี 2 ประเภท ดังนี้

6.3.1 คำอุปมา

6.3.2 สัญลักษณ์

6.3.1 คำอุปมา เป็นการเปรียบเทียบสิ่งๆที่เหมือนกัน ทำให้ผู้อ่านเกิดเห็นภาพได้อย่างชัดเจน และเกิดความซาบซึ้งประทับใจ⁶ ซึ่งจะใช้คำเชื่อมว่า เหมือน คุณ ราวกับ ปานประดุจ ประหนึ่ง เช่น การอุปมาเปรียบเทียบความสวยงามของอมรากับดวงจันทร์ ที่เป็นสัญลักษณ์แห่งความสวยงาม เช่น

⁶ ประเทือง คล้ายสุบรรณ, “การแต่งคำประพันธ์,” เอกสารในการอบรมเรื่องการแต่งคำประพันธ์, วิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 14 สิงหาคม 2548, 1.

การเปรียบเทียบความสวยงามของอมรากับดวงจันทร์ ตามความคิดของวาสนา

อมรชาติไครธนต์ผู้ธรรมาธิคุณภคชิต กัณฑมัญญะไครธนต์

อมรชาติไครธนต์เหมือนพระจันทร์ฉายแสงในโลกมืด กำลังนั่งร้อยดอกจำปี

(หน้า 33)

หรือการเปรียบเทียบความสวยงามของอมรจากความคิดของสิดา เมื่อเห็นนางที่ร้านขายเทป

สัสมันสโรตไครธนต์ ไครธนต์ผู้ธรรมาธิคุณภคชิต

ความสดใสน่ารักของหญิงสาวเปรียบประดุจพระจันทร์บนท้องฟ้า ควรให้ชายหนุ่มหลงใหล

(หน้า 54)

การเปรียบเทียบความงามของบุรุษกับดอกไม้ ซึ่งแทนความสดใส สวยงามของเด็กสาว ตัวอย่าง จากความคิดของวาสนาที่เห็นบุรุษมีแต่งหน้าแต่งตัวเพื่อออกแสดง

บุรุษผู้สุภาพบุรุษ ไครธนต์ผู้ธรรมาธิคุณภคชิต

บุรุษมีสวยผิดแปลกจากวันธรรมดา และแทบจะไม่ได้เป็นเด็ก คือเป็นเด็กที่กำลังจะโตเหมือนดอกไม้

(หน้า 62)

และ

สัสมันสโรตไครธนต์ ไครธนต์ผู้ธรรมาธิคุณภคชิต

บุรามีในวันนี้ เปรียบเหมือนความสวยงามของดอกไม้ที่เพิ่งจะบาน

(หน้า 62)

เปรียบเทียบความเลือนลอยไร้จุดหมาย กับว่าวสายป่านขาด ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพอย่างชัดเจน ดังตัวอย่าง

เดวิดมุขมุขเป็รกลฉิสรเผ่าเบ็ญบชูตฉาโฆงฉาอ๋อ โสณูรยาสสรส
หษภ มุขทรูรเผ็รยาสเย็ชยาสเดอล ทรูรคิตมุขคิตเศทพเศบ่ฉบฉ

เมื่อก่อนชายหนุ่มเที่ยวไปทั่วไม่มีจุดหมายเหมือนว่าวสายป่านขาด ตอนนี้มีอมรา
สิดาต้องเที่ยวให้เป็นเวลา ต้องคิดหน้าคิดหลังทุกอย่างก้าว

(หน้า 69)

การเปรียบเทียบความรักที่ไม่สมหวังเหมือนเกลือละลายน้ำ ซึ่งผู้แต่งสามารถ
เปรียบเทียบกินใจผู้อ่าน ดังตัวอย่าง การบรรยายความรู้สึกของวาสนา เมื่อรู้ว่าอมรามีคู่หมั้นแล้ว
เขาก็ไม่สามารถรักอมราได้

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนศึกษาศาสตร์
เบะบุงมุขกัฏฐภทเบะสรุโสเสอตุ้เสอเก ใฝล

เผ็รยอฐึยอฐึภกรคิตูรบส่มุข ๑ เสอเก... ตุ้เสอเกอฐึบ่ฉบเศบ่เศบ่
มุข ทรูรยลพยชูตห่มฉิลทรูรชึกเยอเห็ย เสรเดอลใฝลสึลนยคบศนุทกั
เศบ่เศบ่ สรส่หษภฉาหษคศบขชอฐึรบส่เศ ๑

หัวชายหนุ่มกำลังก้าวลงสู่ความปวดร้าวแห่งความรัก ไม่หยิ่งหย่อนเท่าเทียมกับ
ภาระหน้าที่ของตน ความรัก...ความรักกับความปรารถนาของเขา ต้องสลายเหมือนเกลือละลายน้ำ
ไปแล้ว เมื่อสิดามาบอกว่า อมราเป็นพี่สะใภ้ของเขา

(หน้า 79)

การเปรียบเทียบความเส่นหาของมนุษย์กับภูเขาไฟ ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบที่
สอดคล้องกัน เพราะขณะที่มนุษย์มีความรักนั้น ก็จะมีความรู้สึกเร่าร้อน เหมือนกับภูเขาไฟที่กำลัง
ประทุเป็นไฟ ที่ช่วงโชนติ ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพอย่างแจ่มชัด

เข็ชเสอเก่ศุศเดอล เบ็ญบชูตสรุรุภูเข็ช ชึบ่ศุศเศบ่เศบ่เศบ่เศบ่
รบส่สรส่หษภทรูรเศบ่เศบ่ เศพใฝลสึลนยคบศนุทเศบ่เศบ่ ๑

ไฟเส่นหาลูกโชติ เปรียบเหมือนภูเขาไฟระเบิด ในที่สุดพรมจรรย์อันบริสุทธิ์ของ
อมราก็สูญเสียด้วยน้ำมือของศิลาในคืนนี้แล้ว

(หน้า 113)

การใช้คำอุปมาในนวนิยายเรื่องนี้ ผู้แต่งได้ใช้คำเปรียบเทียบได้อย่างลึกซึ้ง เห็น
ภาพพจน์ โดยการเปรียบเทียบของที่อยู่ใกล้ตัว ทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้เป็นอย่างดี

6.3.2 สัญลักษณ์ เป็นกลวิธีการเขียนอีกลักษณะหนึ่งที่แนะนำให้คิด โดยการเปรียบเทียบ
และตีความหมายที่ลึกซึ้ง แสดงให้เห็นความสามารถของผู้แต่งที่ต้องใช้จินตนาการและ
ประสบการณ์เพื่อสื่อสารให้ผู้อ่านเข้าใจ⁷

นวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” ผู้แต่งได้ใช้คำสัญลักษณ์แทรกอยู่ในเนื้อเรื่อง โดยพบคำ
สัญลักษณ์ 2 ประเภทคือ

6.3.2.1 คำสัญลักษณ์ที่เกี่ยวกับสัตว์ เช่น

stÄsemac (มด) เป็นสัญลักษณ์ แทนความสามัคคี เพราะมดเป็นสัตว์
ตัวเล็กนิดเดียว แต่เวลาเดินไปไหนก็จะเดินพร้อมเพรียง เป็นแถวและยังช่วยกันสร้างรังด้วย
เหมือนกับคนถ้ำร่วมมือทำกันก็จะประสบความสำเร็จ เช่น

คำพูดของฉารินที่ตักเตือนให้ศิลาเลิกพฤติกรรมที่ไม่ดี แล้วหันมาช่วยกันดูแล
และพัฒนาชาติบ้านเมืองให้รุ่งเรือง

เบ็บรูฮาสคัมธิดา เย็บผูกมัดยีสฆาตอูล
ไธธมิดาส เบาคูฆุเอค้เย็บยีสคีสฐยฐาอูล ? เย็บฆาตเย็บฎฎคัมฐรบស់
สฐสฐฆาตไฝรเถ... บุษยค้บรูธฎฎฎฐเบ็คัมสบุฎฆาตฆาตภายภายเก็กา
ไฝธธธธฆาตฆาตคัมฐยีสค้คัมฐคัมฐคัมฐ ?

ถ้าน้องมีคิดว่า เราคนเดียวไม่สามารถยกแผ่นดินได้ เหตุใดเราจึงไม่คิดร่วมมือกันยก?
เราสามารถเห็นตัวอย่างจากมด...หรือน้องพอใจกับการใช้จ่ายอย่างสุขสบายที่ได้มา บนน้ำตาของ
คนอื่น

(หน้า 40)

⁷ เรื่องเดียวกัน, 3.

raCsIh_ (ราชสีห์) เป็นสัญลักษณ์แทนผู้มีอำนาจ แต่ในนวนิยายเรื่องนี้
แทนสีลา และ **Eqúck** (หมาจิ้งจอก) แทนสารัก เช่น

คำพูดของสีลาที่กล่าวกับวาสนาที่เป็นตำรวจมาจับสีลาในข้อหาค้าอาวุธ
ผิดกฎหมาย เพราะแท้จริงแล้วเป็นเล่ห์กลของสารักที่โกรธแค้นสีลา สีลาจึงกล่าวว่า

**-« ɦស្មារ្យែម មិនស្មានថាថ្ងៃនេះ រាជសីហ៍បែរជាមកជាប់អន្តាក់ហ្នងផ្ទៃ
ចចកទេវិញសោះ !..»**

จบสิ้นแล้ว ไม่คิดว่าวันนี้ ราชสีห์จะติดบ่วงฝูงหมาจิ้งจอกเสียนี้

(หน้า 99)

6.3.2.2 การใช้คำสัญลักษณ์เกี่ยวกับธรรมชาติ

จากนวนิยายเรื่องนี้พบว่าผู้แต่งใช้สัญลักษณ์เกี่ยวกับธรรมชาติไว้ดังนี้

“BHGaT^t^fuI (พระอาทิตย์ใหม่) เป็นสัญลักษณ์แทนการเริ่มต้นใหม่

หมายถึง การเริ่มชีวิตของประชาชนกับพущาหลังจากตกอยู่ภายใต้เขมรแดงมานาน
ตัวอย่าง คำพูดของสีลาที่กล่าวกับอมรวถึงบุญคุณของวันที่ 7 มกราคม ที่ทำ
ให้ประชาชนกับพущาพ้นจากความทุกข์ โดยกล่าวไว้ดังนี้

**បងចងចាំមិនភ្លេចថ្ងៃ ៧មករា ដែលប្រៀប
បាននឹងព្រះអាទិត្យថ្មី របំភ្លឺជីវិតបង បើគ្មានថ្ងៃ៧មករាក៏គ្មានថ្ងៃនេះ !**

ที่จดจำไม่เคยลืม วันที่ 7 มกราคมที่เปรียบเสมือนพระอาทิตย์ขึ้นส่องแสงในชีวิต
ของพี่ ถ้าไม่มีวันที่ 7 มกราคมก็ไม่มีวันนี้

(หน้า 119)

kuLab^kB÷u (ดอกกุหลาบ) แทนเด็กผู้หญิงที่กำลังจะเติบโตเป็นสาว

ตัวอย่างคำพูดของสีลาที่กล่าวกับบุมมีเมื่อถูกบุมมีต่อว่าที่จับตัวหล่อนมาขัง
โดยสีลาได้ขู่ว่า

**-« ប៊ុនដាក់ទំនាយណាស់ហ្ន៎ ស្រីស្រស់ ? តែហ៊ានជេរមួយម៉ាត់ទៀត
ខ្ញុំសុំភ្នករសជាតិកូឡាបក្រពុំតំលូវ ! ប្រយ័ត្នទឹកភ្នែកជូតក្បាលជង្គង់ណា ! »**

ทำนายได้เก่งมากสาวสวย แต่กล้าคำอีกคำเดียว ฉันจะขอลิ้มลองรสชาติ
กุหลาบเดี๋ยวนี ระวังน้ำตาจะเซ็ดหัวเขา

(หน้า 91)

จะเห็นได้ว่า เมา สำนาง สามารถใช้สำนวนทำให้เกิดภาพพจน์แทรกกับเนื้อ
เรื่อง ได้อย่างกลมกลืนทั้งการใช้คำอุปมา และคำสัญลักษณ์ ที่ทำให้เกิดความงามด้านภาษา และ
ทำให้ผู้อ่านเกิดความประทับใจอย่างแจ่มชัด

6.4 การใช้โวหาร

การใช้โวหาร เป็นการเขียนที่ช่วยให้ผู้อ่าน ได้เข้าใจเรื่องราวและเหตุการณ์ต่างๆ ใน
เรื่องได้เป็นอย่างดี รวมทั้งยังเพิ่มอรรถรสให้กับผู้อ่าน โดยผู้แต่งจะต้องมีความรู้และความชำนาญ
ในเรื่องการใช้ภาษา เพื่อจูงใจผู้อ่านให้เกิดอารมณ์คล้อยตามไปกับความคิด จินตนาการของผู้แต่ง
ในนวนิยายเรื่องนี้ พบลักษณะที่โดดเด่นในการใช้โวหาร ด้านการบรรยายความ และการพรรณนา
ให้ผู้อ่านรับรู้เรื่องราวและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยใช้ภาษาเรียบง่ายแต่ได้รายละเอียดชัดเจน
ขณะเดียวกันการพรรณนาจะช่วยให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ความรู้สึกร่วมไปกับผู้แต่ง ทำให้ผู้อ่านเกิด
ความเพลิดเพลิน

6.4.1 บรรยายโวหาร

การใช้สำนวนบรรยายโวหาร ปรากฏในนวนิยายเกือบตลอดทั้งเรื่อง เช่น
ผู้แต่งสามารถบรรยายสภาพบ้านเรือนของชาวกำพูชาทำให้ผู้อ่านเห็น
ภาพพจน์ โดยจะยกตัวอย่างบ้านของฉาริน ที่ล้อมรั้วไม้ไผ่ บรรยายไว้ดังนี้

ฮูฮูฮูเฮ้เบบต้จูลยล่บับบีสลยาฮุด ลมบ่เฮะฮูฮูฮูฮูฮูฮูฮูฮูฮูฮูฮูฮูฮูฮูฮู
กัฮู

รดคันใหม่เล่นเข้ามาถึง “บิงสาพาง” หยุดตรงหน้าบ้านหลังหนึ่งที่อยู่
ท้ายสุด ล้อมรั้วไม้ไผ่โดยรอบ บ้านเล็กๆหลังหนึ่งแบบโบราณ มุงกระเบื้อง

(หน้า 10)

การบรรยายธรรมชาติ นวนิยายเรื่องนี้มีการบรรยายธรรมชาติจำพวกต้นไม้
ดอกไม้เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความประทับใจที่ชัดเจน ดังเช่น

បេះដូងអ្នកកំពុងឆ្លងភាពប្រេះស្រាំនៃសេចក្តីស្នេហា ដែល
ដើរទន្ទឹមនឹងភារកិច្ចរបស់អ្នក ។ ស្នេហា... ក្តីស្នេហានិងបំណងព្រាងរបស់
អ្នក ត្រូវរលាយដូចអំបិលត្រូវទឹកទៅហើយ នៅពេលដែលសិលាមកបញ្ជាក់
ប្រាប់ថា ស្រស់អមរាជាអនាគតបងថ្ងៃរបស់គេ ។

หัวใจชายหนุ่มกำลังก้าวสู่ความปวดร้าวแห่งความรัก ที่ไม่ยิ่งหย่อนเทียบเท่า
กับภาระหน้าที่งานของตน ความรัก.....ความรักกับความปรารถนาของเขาถูกทำลายเหมือนเกลือ
ละลายน้ำไปแล้ว เมื่อวันที่ลีลามบอกว่าอมราเป็นวันที่พี่สะใภ้ของเขา

(หน้า 79)

การพรรณนาธรรมชาติในยามดึกสงัดเปรียบเทียบกับความรู้สึกของอมราที่
กำลังเสียใจกับการเสียชีวิตของจาริน ผู้แต่งได้ใช้ภาษาแสดงถึงอารมณ์ของตัวละคร ได้อย่าง
ชัดเจน ดังนี้

អ្នកអាទិត្យកន្លងផុតទៅហើយ យប់យន់ស្ងាត់សូន្យ មេឃរកកលភ្លៀង
ផ្កាយអ្នកដេញដូកក្តានៃខែ ថ្ងៃមេឃអ្នកអាប្រៀបដូចចិត្តស្នេ ដែលធម៌តសូន្យស្ងួត
ក្តានទេពទ្រឹរស្មីនៃជីវិត ។

อาทิตย์หนึ่งผ่านไป แล้ว คื่นที่ดึกสงัด ท้องฟ้าเหมือนจะมีฝนตก แม้แต่ดาว
สักดวงก็ไม่มี ท้องฟ้ามืดมิดเหมือนใจหญิงสาวที่มีดมน ไม่มีแสงสว่างแห่งชีวิต

(หน้า 87)

การพรรณนาอารมณ์ของชายหนุ่มที่เริ่มเกิดความรัก และแปรเปลี่ยน
ความสัมพันธ์จากที่นับถือเป็นที่นอင့် มาเป็นความรักระหว่างหนุ่มสาว

អ្នកកំលោះលបស្តាប់នាង
បន់ស្រន់ ទាំងទឹកភ្នែកដោយក្តីរើបចិត្ត អ្នកហាក់កំរើកញ្ជាប់ញ្ជរដោយមនោ
សញ្ញេតនាអរូបមួយរុំស្រោបបេះដូងសំគាត់.... ឱ្យសារភាពដោយឯងៗថា បេះ
ដូងពេញដោយសេរីភាពរបស់អ្នក ចុះចាញ់ចរិយាសម្បត្តិទន់ភ្លន់ រាបសារនិង
សំរស់ទឹកដមស្នេហ៍របស់ស្រស់អមរាហើយ

ชายหนุ่มแอบฟังนางบนบานทั้งน้ำตา ด้วยความตื่นตันใจ เขาเกิดหวั่นไหว กับความรู้สึกที่แอบแฝงรูมเร้าของหัวใจที่เจียบเหงา ให้สารภาพกับตัวเองว่า หัวใจที่เต็มไปด้วย อิศราภาพของเขานั้น แพ้ให้กับกิริยามารยาทอันอ่อนช้อย ความสุภาพเรียบร้อย และความน่ารัก สวยงามของอมราแล้ว

(หน้า 104)

การพรรณนาความรู้สึกของประชาชนกัมพูชา ที่ระลึกบุญคุณของวีรชนผู้กล้าที่สละ เลือดเนื้อ เพื่อปลดปล่อยอิสรภาพให้กับคนเขมร ได้มีชีวิตอย่างมีความสุข รอดพ้นจากการ ทารุณกรรมของเขมรแดง ซึ่งเป็นวันที่ประชาชนกัมพูชาไม่มีวันลืม ดังเช่นคำพูดของสิลาที่กล่าวกับ อมาราดังนี้

បងចងចាំមិនភ្លេចថ្ងៃ ព្រឹកក ដែលប្រៀប
បាននឹងព្រះអាទិត្យថ្មី របប្បិទីវិលបត បើបានថ្ងៃព្រឹកកក៏បានថ្ងៃនេះ ! ថ្ងៃ
ដែលបងបានជួបនឹងអូន ហើយបានរស់នៅយ៉ាងមានសុភមង្គលដូច្នោះដែរ
ម្តេចសមយើងរស់នៅក្នុងសម្បទេណកម បានថ្ងៃបញ្ចប់ឡើយ !..

มหาวิทยาลัยศิลปากร - สงวนลิขสิทธิ์

พิจจำไม่เคยลืมวันที่ 7 มกรา ที่เปรียบเหมือนพระอาทิตย์ขึ้นสองแสงในชีวิตของพี่ ถ้าไม่มีวันที่ 7 มกราก็ไม่มีวันนี้ วันที่พี่ได้พบกับน้อง แล้วได้มีชีวิตอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข ไม่อย่างนั้นเราจะมีชีวิตอยู่ในมหาสมุทรแห่งความเล็ดไม่มีวันจบสิ้นเลย

(หน้า 119)

จากการศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบต่างๆของนวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” เมธา สำแดง ได้วางโครงเรื่องไว้อย่างน่าสนใจ ใช้ความขัดแย้งระหว่างตัวละครมาเป็นปมปัญหา สำคัญในการดำเนินเรื่อง อีกทั้งยังได้กำหนดบทบาท พฤติกรรมของตัวละครให้คล้ายกับมนุษย์ และ ใช้บทสนทนาสอดคล้องกับพฤติกรรมของตัวละคร เพื่อความสมจริง น่าติดตาม นอกจากนั้นผู้แต่ง ยังใช้โวหารถ่ายทอดความรู้สึก ให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ร่วมไปกับผู้แต่ง เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน เพลินเพลิน ซึ่งนับได้ว่านวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” เป็นนวนิยายเขมรที่น่าอ่านและน่าศึกษา

บทที่ 4

ภาพสะท้อนสังคม วัฒนธรรม และการเมืองการปกครองของชาวกัมพูชา

จากนวนิยายเขมรเรื่อง “ภาระสุดท้าย”

นวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” ผู้แต่งได้สอดแทรกปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมและความเป็นอยู่ปัจจุบันของชาวกัมพูชา พร้อมทั้งเสนอภาพสังคมในอุดมคติตามความคิดของผู้แต่ง เพื่อแสดงแนวทางในการแก้ปัญหา นอกจากนี้ยังได้แทรกเกร็ดความรู้ด้านวัฒนธรรม ความเชื่อต่างๆ ของชาวกัมพูชา รวมทั้งเหตุการณ์บ้านเมืองที่เกิดขึ้นจริงในราชอาณาจักรกัมพูชาทั้งในอดีตและปัจจุบันผ่านบทสนทนาของตัวละคร หรือบรรยายผ่านการนึกคิดของตัวละคร เพื่อให้ผู้อ่านได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน และได้รับความรู้จากการติดตามเรื่อง ผู้แต่งสามารถนำความหลากหลายเหล่านี้มาสร้างเป็นเรื่องราวให้ดูสมจริง ผู้วิจัยพบว่าภาพสะท้อนจากนวนิยายเรื่องนี้มี 3 ด้าน คือ

1. ภาพสะท้อนด้านสังคม
2. ภาพสะท้อนด้านวัฒนธรรม
3. ภาพสะท้อนด้านการเมืองการปกครอง

1. ภาพสะท้อนทางด้านสังคม

ในนวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” ผู้แต่งต้องการสะท้อนให้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ของชาวกัมพูชา หลังระบอบล้าंगเผ่าพันธุ์ถูกล้มล้างและกลับเข้าสู่เหตุการณ์ทางการเมืองที่ค่อนข้างสงบ ประชาชนได้อพยพเข้ามาอยู่ในกรุงเทพมหานคร เพื่อประกอบอาชีพ แต่ก็ต้องเผชิญกับปัญหาความยากจน อันเป็นผลมาจากสงครามล้าंगเผ่าพันธุ์ นอกจากนี้นวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” ยังชี้ให้เห็นปัญหาและกระตุ้นให้มีการขจัดปัญหาและพัฒนาสังคม เพื่อประเทศชาติจะได้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับประเทศอื่นๆ

ภาพสะท้อนทางสังคมที่พบอาจแบ่งเป็นหัวข้อย่อย ดังนี้

- 1.1 ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวกัมพูชา
- 1.2 การประกอบอาชีพของชาวกัมพูชา
- 1.3 การศึกษาของชาวกัมพูชา

1.1 ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวกัมพูชา

ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวกัมพูชาที่ปรากฏในนวนิยาย เป็นช่วงที่ชาวกัมพูชากำลังเผชิญกับปัญหาความยากจน เนื่องจากชาวกัมพูชาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม แต่หลังจากสงครามล้างเผ่าพันธุ์ พื้นที่ทางการเกษตร และการชลประทานไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากรัฐบาล การเพาะปลูกจึงเป็นไปตามมีตามเกิด¹ เมื่อหมดฤดูทำนา ก็ไม่มีงานทำ เกิดการว่างงาน ทำให้เกิดการแก่งแย่งชิงดีกันในสังคม ด้วยการอพยพมาหางานทำในเมือง โรงงาน อุตสาหกรรม มีคดีพิพาทเรื่องแรงงาน เรื่องค่าจ้าง และสวัสดิการ เนื่องจากพนักงานส่วนมากต้องหารายได้พิเศษเพื่อความอยู่รอด² นอกจากนี้นวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” สะท้อนให้เห็นว่าชาวกัมพูชาที่ต้องการความร่ำรวย มีการประกอบอาชีพทุจริตผิดกฎหมาย เช่น การค้าอาวุธเถื่อน จัดบริการโสเภณี เป็นต้น และสังคมเมืองหลวงไม่ปลอดภัย มีการฉกฉวยหญิงสาวไปเป็นโสเภณี

นวนิยาย “ภาระสุดท้าย” สะท้อนให้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ของชาวกัมพูชา โดยนำเสนอภาพการใช้ชีวิตที่แตกต่างกันระหว่างสภาพของคนจนและสภาพของคนมั่งมี โดยผ่านตัวละครคือ สีลาและฉาริน ในขณะเดียวกันก็สะท้อนให้เห็นการประกอบอาชีพอย่างสุจริตและทุจริตด้วย

แม้ สามีงาน ต้องการที่จะปรับแต่งสภาพสังคมปัจจุบัน ด้วยการเสนอภาพสังคมในอุดมคติของตนเอง ให้มองเห็นภาพของคนจนที่ต้องต่อสู้ดิ้นรน มีเป้าหมายที่จะยกฐานะความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้น ด้วยการดำเนินชีวิตบนแนวทางที่สุจริต โดยใช้ฉารินเป็นตัวแทนของคนที่มีฐานะยากจน ที่ดำเนินชีวิตด้วยแนวทางสุจริตไม่ยอมแพ้กับอุปสรรค ตั้งใจเรียนหนังสือด้วยการดิ้นรนหางานพิเศษทำในช่วงกลางคืน และอาศัยการสอบชิงทุนไปเรียนต่างประเทศ เพื่ออนาคตที่ดีกว่าเดิม โดยไม่ยุ่งเกี่ยวกับทางทุจริต เช่น คำพูดของฉารินที่พูดกับอมรา ให้ตระหนักในความเป็นอยู่ของคนที่ยึดมั่นว่าจะต้องรู้จักอดทน และวิธีใช้ชีวิตให้เป็นสุข ดังนี้

¹พุทธิชิง ลิมเลิสวาทิน, กัมพูเจีย...ประวัติศาสตร์ การเมืองแห่งความบอบช้ำ

(กรุงเทพมหานคร : มายด์พับลิชชิงจำกัด, 2546), 72.

²สุณัย ผาสุข, กัมพูชาประวัติศาสตร์ สังคม เศรษฐกิจ ความมั่นคง การเมือง และการต่างประเทศ (กรุงเทพมหานคร : สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543), 57-58.

សព្វថ្ងៃអត់ពីពួកទៅ បងជាប់
 រៀនត្រូវចាយវាយទ្រព្យសម្បត្តិសេសសល់អស់រលីង នៅសល់តែសំបកផ្ទះនិង
 ម៉ូតូកញ្ចាស់នេះ បងតស៊ូទាល់តែជាប់វិស្វកម្មទាល់តែបាន !... សព្វថ្ងៃបងដាក់
 ពួកទៅប្រទេសជប៉ុន មិនទាន់ដឹងបានអ្នកណាខ្លះទេ ហើយបងធ្លៀតធ្វើការយប់
 ឱ្យពួកខាងបង្គំ សន្សំលុយខ្លះដើម្បីទៅស្នាក់នៅជប៉ុនបួនឆ្នាំនឹងគេ ហេតុនេះជីវ
 ភាពយើងតែងមានការខ្វះខាត សុំអូនតស៊ូជាមួយបងណាអមរា... កុំអស់សង្ឃឹម
 ពេលបងវិលវិញ អូននឹងមានអនាគតភ្លឺស្វាង !...»

“ทุกวันนี้ไม่มีพ่อ พี่ก็ยังเรียนต้องใช้เงินเยอะเหลือเพียงบ้านและมอเตอร์ไซค์เก่าๆ
 คันนี้ พี่ต้องต่อสู้ดิ้นรนจนกระทั่งติดวิศวกรรมได้ วันนี้พี่ต้องไปสอบแข่งขันชิงทุนไปประเทศญี่ปุ่น
 ไม่รู้ว่าใครจะได้บ้าง และพี่ยังแบ่งเวลาช่วงกลางคืนทำงานเขียนแบบ เพื่อเก็บเงินบางส่วนไปเรียน
 อยู่ที่ประเทศญี่ปุ่น 4 ปี ด้วยเหตุนี้ชีวิตเราจึงมีแต่ความขาดสน ขอให้พี่น้องร่วมกันต่อสู้กับพี่น้อง
 อมรา... อย่าท้อแท้สิ้นหวัง เมื่อพี่กลับมาพี่น้องจะมีอนาคตที่สดใส”

บทหาวิชาลัยยศิลาปากกร ส่วนวลีบทกลี (หน้า 15)
 ตัวอย่าง บทสนทนาระหว่างอมรากับฉารินที่แสดงให้เห็นถึงวิธีการแก้ไขปัญหาของ
 คนจนในทางสุจริต ดังนี้

-« ចាំ !... អូនយល់ហើយ តែកុំអាលគិតតែពីអូន គិតពីបងវិញ សៀវ
 ភៅសិក្សាអ្វីដែលត្រូវត្រៀមចេញទៅ ត្រូវការប្រាក់កាសច្រើន ធ្វើយ៉ាងម៉េច
 ទៅ ?...»

-« អូនកុំព្រួយ បងអាចលក់ម៉ូតូនិងអ្វីដែលសល់បន្តិចបន្តួចពីម៉ែ ទុក
 ឱ្យបាន !...»

“จ๊ะ น้องเข้าใจแล้ว พี่อย่ามัวนึกถึงเรื่องน้อง นึกถึงเรื่องของตัวพี่บ้าง หนังสือ
 หนังสือนานาๆ ที่ต้องเตรียมเอาไป ต้องใช้เงินจำนวนมากจะทำอย่างไรดี?”

“น้องอย่าห่วงเลย พี่อาจจะขายมอเตอร์ไซค์กับของอื่นๆ เล็กๆ น้อยๆ ที่แม่
 ทิ้งไว้ให้ คงจะพอ”

ภาพลักษณ์ของสิลาในช่วงแรกของนวนิยาย เป็นตัวแทนของคนที่มีฐานะร่ำรวยจากทางทูลจริต มีเครื่องอำนวยความสะดวกใช้ชีวิตที่ทันสมัย มีความเป็นอยู่สุขสบาย ไม่ขัดสน เช่น การบรรยายห้องนอนของสิลาจะมีเครื่องอำนวยความสะดวกและเครื่องตกแต่งอย่างหรูหรา แสดงให้เห็นความร่ำรวยของสิลา ดังนี้

บธูบเตเว็บสุภต

มสุภฏ มิสหุชบธูบตวโรเส ฆาสถำถตีอุยอึคกค ฏุกกัภลฎำ ฆำเว็ คุ
ลาชฎ

ห้องสิลาจัดอย่างสะอาดเรียบร้อยต่างกับห้องของฉาริน ภายในห้องมีตั้งแต่ตู้เย็น ตู้ปฐพรม เครื่องเล่นเทป โซฟา

(หน้า 20)

คำพูดของสิลาที่สะท้อนให้เห็นความเป็นอยู่ที่สุขสบาย ในการใช้จ่ายเงิน เช่น

บทาวิภทญำลัษศิลาปากกร ส่วนเว็ชสิทรี

«ตบัชคเฮมกรอูเออูเออูเอ ! อูมิสตีชหษภนชเอ ! เภชเต
ฆาส ติณภายไต้ตีบีตาสเอ สุภตโตส มิสตอชบถัชช !...»

“รีบเอาเสื้อผ้าฉันไปเก็บที่เดิมไป ฉันไม่พึ่งเธอหรือคอมรา ร้านเขาก็มี จ่ายเงินสองพัน สามพันก็สะอาดหมดจดไม่ต้องเหน็ดเหนื่อย”

(หน้า 20)

คำพูดของฉารินที่แสดงให้เห็น การใช้ชีวิตที่สุขสบายของสิลาที่ดีกว่าตน ดังนี้

หุบ ! เทฆาสไต้ตวฏำเว็สแข เท็ภามภุต มิสโผลมถัลลุช
ฆำคัเบภเว็เอ

“โอ้อโฮ เขามีของกินอร่อยๆดีกว่าพี่ เท็ชวสนุกสนานเฮสา มีเงินติดกระเป๋าไม่เคยขาด”

(หน้า 16)

นอกจากนั้น ผู้แต่งสะท้อนให้เห็นการนับถือเงินทองของชาวกัมพูชา ในสังคมปัจจุบัน เช่นการหางานจำเป็นต้องมีเงินได้ไต่ะ จึงจะสามารถทำงานได้ โดยบรรยายผ่านความคิดของสิลาได้อย่างชัดเจนดังนี้

ពេលអ្នកមិននៅត្រូវតែមានសព្វគ្រប់ក្នុងផ្ទះ កុំឱ្យអម្បា
ពិបាក ព្រោះការងារកសិកម្មមិនងាយរកទេ ។ មិនស្គាល់គេ ហើយគ្មានប្រាក់
ទាក់ទងដូចអម្បា ពិបាករកការធ្វើណាស់ ។

เวลาที่คนไม่อยู่ในบ้านจะต้องมีของครบทุกอย่าง ไม่ให้ออมเราต้องลำบากเพราะงานเดี๋ยวนี้หายากไม่รู้จักใคร แล้วไม่มีเงินไต่ไต่ะอย่างอมเรา คงลำบากในการหางานทำมาก

(หน้า 49)

ตัวอย่าง การนับถือเงินทองของแวนนี่ โสเภณีประจำโรงแรมนูปผาสวรรค์ แสดงให้เห็นถึงโสเภณีกี่มีการแบ่งระดับ จากคำพูดของนักเลง ดังนี้

-« ម៉េចទៅនែនី ភ្នែកទៅជាអាចោង ដៃលង្កាចាក់មិនចេះខុសហើយ
មែនទេ ? ពិតទៅប្រស្នាតណាមែន បើជាយប់ពួកកងវិញមិនបានច្រើនម៉ឺនឱ្យ
អត់មកកែប្រែនែនីទេ !...»

“เป็นไง แวนนี่กลายเป็นลูกโป่งที่เอ็งแทงเรียบร้อยแล้วซะนี่! คิดไปรูปร่างหน้าตาที่สวยสะเด็ด ถ้าพวกเราไม่มีเงินทำหมั้นให้ อย่าหวังเลยว่าจะได้เฉียดเคียงแวนนี่”

(หน้า 4)

คำพูดของสิลาสะท้อนให้เห็น การนับถือเงินทองของชาวกัมพูชาว่า คนเราถ้าร่ำรวยเงินทอง ทุกคนก็ให้ความเคารพนับถือ โดยไม่คำนึงว่าผู้นั้นจะร่ำรวยมาจากงานสุจริตหรือทุจริต ดังนี้

-« បងកុំទៅខ្វល់ សុចរិត ទុច្ចរិតស្ដី ឱ្យតែមានលុយចាយ គឺថ្លៃថ្នូរទាំងអស់ ទៅទីណាក៏មានគេគោរពដែរ ទោះយ៉ាងណាក៏យើងមិនអាចទូលផែនដី ម្នាក់ឯងបានដែរ សូម្បីទៅកែណា អស់លោកណាក៏គេមិនគិតដូចបងដែរ គេដឹងតែធ្វើអ្នេចឱ្យតែមានលុយច្រើន គេប្រាកដជាខ្ពង់ខ្ពស់ អ្នកណាក៏ខ្លាចគោរព ត្រឹមត្រូវពេកដូចបង តើលទ្ធផលរាល់ថ្ងៃយ៉ាងម៉េចដែរ ? គ្រុធាបគ្រូជូសបាន ព្រឹកខ្វះល្ងាច មានអ្នកណាគេជួយលំបាកបងខ្លះ ?...»

“បើយ៉ាការណា សុចរិត ពុទ្ធិវិទ្យា ត្រូវតែទៅណា បើគ្មានលុយក៏ជាជំងឺឈាមគ្រោះថ្នាក់ដែរ បើគ្មានលុយក៏ជាជំងឺឈាមគ្រោះថ្នាក់ដែរ បើគ្មានលុយក៏ជាជំងឺឈាមគ្រោះថ្នាក់ដែរ បើគ្មានលុយក៏ជាជំងឺឈាមគ្រោះថ្នាក់ដែរ... បើគ្មានលុយក៏ជាជំងឺឈាមគ្រោះថ្នាក់ដែរ... បើគ្មានលុយក៏ជាជំងឺឈាមគ្រោះថ្នាក់ដែរ... បើគ្មានលុយក៏ជាជំងឺឈាមគ្រោះថ្នាក់ដែរ...”

(ផ្ទៃទំព័រ 39)

មេត្តា តាំងពីយើងបានស្រឡាតែងឃើញ ការប្រកបអាជីពសុចរិត គឺជាគុណសម្បត្តិរបស់មនុស្ស។ គ្រប់គ្នាដែលត្រូវបានទទួរសីលធម៌គ្រប់គ្រង គឺជាអ្នកមានធម៌ស្រស់ស្អាត និងមានច្បាប់ចម្លងស្រដៀងគ្នា។ គ្រប់គ្នាដែលត្រូវបានទទួរសីលធម៌គ្រប់គ្រង គឺជាអ្នកមានធម៌ស្រស់ស្អាត និងមានច្បាប់ចម្លងស្រដៀងគ្នា។ គ្រប់គ្នាដែលត្រូវបានទទួរសីលធម៌គ្រប់គ្រង គឺជាអ្នកមានធម៌ស្រស់ស្អាត និងមានច្បាប់ចម្លងស្រដៀងគ្នា។

ស្រីគ្រហមថ្ពាល់តែម្នាក់ឯង រឿងភិក្ខុស្រ្តូលដល់ថ្នាក់នេះទៅហើយ ស្រីក្លាយជាមនុស្សស្រស់ស្អាត មិនមែនគេប្រមាថមើលងាយនាងណា ? កើតគ្រប់មតិពិសេសកកម្ម ហើយចាត់រូបនាងនេះ តើសីលធម៌វិន័យច្បាប់ ? បើគេទៅនេះដើម្បីធ្វើការឱ្យបានល្អប្រសើរ លាងសម្អាតឱ្យបានល្អប្រសើរ ! តែនេះគេចាកចេញទៅក្នុងនាមបំរើសង្គម បំរើប្រទេសជាតិ ឆោមល្អលៃងដាច់ចិត្ត រត់ចេញ បើមានអារម្មណ៍ទុក្ខវិញទាំងអស់... ។

អញ្ជីស្រីស្រស់ស្អាតនៅតាមផ្ទះ គ្រប់គ្នាដែលត្រូវបានទទួរសីលធម៌គ្រប់គ្រង គឺជាអ្នកមានធម៌ស្រស់ស្អាត និងមានច្បាប់ចម្លងស្រដៀងគ្នា។ គ្រប់គ្នាដែលត្រូវបានទទួរសីលធម៌គ្រប់គ្រង គឺជាអ្នកមានធម៌ស្រស់ស្អាត និងមានច្បាប់ចម្លងស្រដៀងគ្នា។ គ្រប់គ្នាដែលត្រូវបានទទួរសីលធម៌គ្រប់គ្រង គឺជាអ្នកមានធម៌ស្រស់ស្អាត និងមានច្បាប់ចម្លងស្រដៀងគ្នា។

ลังเลใจแม้แต่น้อย แต่นี่เขาออกไปทำงานรับใช้สังคม รับใช้ประเทศชาติ สาวสวยจึงเลิกลี้มความคิดที่จะหนี โดยรื้อเสื้อผ้าไปเก็บไว้ที่เดิมทั้งหมด

(หน้า 116)

แม้ตัวอย่างที่กล่าวมา สะท้อนสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชาวกัมพูชาที่มีฐานะยากจน ดำเนินชีวิตอยู่อย่างยากแค้น เงินเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินชีวิตเพื่อความอยู่รอด แต่ผู้แต่งก็ได้นำเสนอมุมมองให้คนจนมีความพยายามต่อสู้ดิ้นรน เพื่อยกฐานะทางสังคมในทางสุจริต ด้วยการขยันหมั่นเพียรและอดทน

1.2 การประกอบอาชีพ

อาชีพของชาวกัมพูชาที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” สะท้อนถึงสภาพปัญหาของสังคมเขมร ซึ่งตรงกับบทสัมภาษณ์ของ เมา สำแดง³ ที่กล่าวไว้ดังนี้

“ในปัจจุบันมีปัญหาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพที่ผิดกฎหมายกันมาก จึงต้องการให้ชาวกัมพูชาทุกคนร่วมมือกัน ขจัดสิ่งผิดกฎหมายให้หมดสิ้นไป รวมทั้งผู้บริหารประเทศ ข้าราชการ ต้องช่วยกันพัฒนาชาติ มีความสมัครสมานสามัคคี ไม่ก่อสงคราม ไม่คอร์รัปชัน”
ผู้วิจัยสามารถแบ่งการประกอบอาชีพที่ปรากฏในนวนิยาย ได้เป็น 2 ประเภท คือ

1.2.1 อาชีพสุจริต

1.2.2 อาชีพทุจริต

1.2.1 อาชีพสุจริต

อาชีพสุจริตที่ปรากฏในนวนิยาย มี 2 อาชีพ คือ การรับราชการตำรวจ และการรับจ้างทั่วไป

1.2.1.1 อาชีพรับราชการตำรวจ

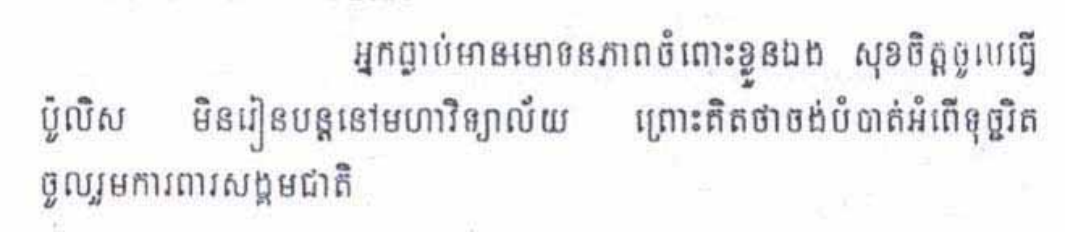
เป็นอาชีพหนึ่งที่ชาวกัมพูชาต้องการเป็น เนื่องจากเป็นอาชีพที่มีเกียรติในสังคม สร้างความสงบสุขให้กับสังคมและประเทศชาติ

นวนิยายเรื่องนี้ ผู้แต่งมีจุดประสงค์ให้พระเอกของเรื่องรับราชการตำรวจ เพื่อกวาดล้างสิ่งผิดกฎหมาย ให้หมดสิ้นไป⁴

³ สัมภาษณ์เมา สำแดง, กรุงพนมเปญ ราชอาณาจักรกัมพูชา, 24 กุมภาพันธ์ 2549.

⁴ เรื่องเดียวกัน.

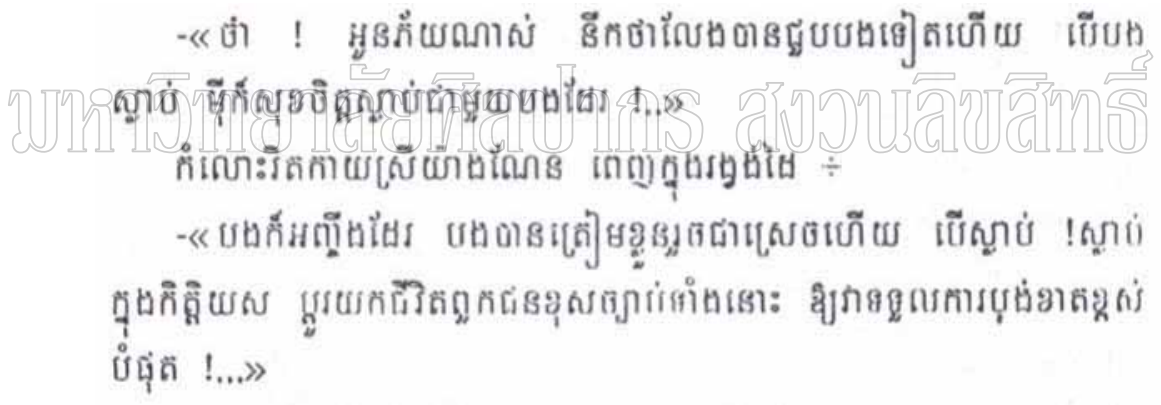
ตัวอย่างผู้แต่งได้บรรยายความรู้สึกความภาคภูมิใจของสิดาในการรับราชการเป็นตำรวจ ดังนี้

สิดาเคยภูมิใจกับตัวเอง มีความสุขที่ได้เป็นตำรวจ ไม่เรียนต่อที่มหาวิทยาลัย เพราะตั้งใจว่าจะทำลายล้างเรื่องทุจริต เข้าร่วมป้องกันภัยของชาติ

(หน้า 104)

ตัวอย่างบทสนทนาระหว่างบรูมีกับวาสนา แสดงให้เห็นความรักในอาชีพตำรวจของวาสนาที่ยอมตายในหน้าที่ ดังนี้

“กะ น่องกลัวมาก นี่กว่าจะไม่ได้พบพี่อีกแล้ว ถ้าพี่ตาย มีก็ยินดีตายไปกับพี่ด้วย”

ชายหนุ่ม โอบร่างหญิงสาวแน่น อยู่ในอ้อมแขน

“พี่ก็คิดเหมือนกัน พี่ได้เตรียมตัวมาเรียบร้อยแล้ว ถ้าตาย ตายในเกียรติยศ แลกเอาชีวิตพวกที่ผิดกฎหมายพวกนั้น ให้มันได้สูญเสียชีวิตมากที่สุด”

(หน้า 94)

1.2.1.2 อาชีพการทำงานรับจ้างต่างๆ

คนที่มีฐานะยากจน มีการศึกษาน้อย ประกอบอาชีพรับจ้างเพื่อเลี้ยงตัวเอง และครอบครัว ผู้แต่งได้ใช้อมราเป็นตัวอย่างของคนที่มีการศึกษาน้อย แต่มีฐานะประกอบอาชีพที่สุจริต โดยทำงานรับจ้างร้านขายยา

ตัวอย่าง บทสนทนาระหว่างวาสนากับอมรา แสดงให้เห็นว่าอมราแม้การศึกษาจะน้อยแต่ก็เลือกทำงานรับจ้างขายยาซึ่งเป็นอาชีพสุจริต

-« ฆูกธสาธ ฆากาไสยฺรตไผลฆาธบอฉีวิทฆูกธเสลาธเจ ?...»

ฆาณาวี ฆีบฆุอฆีตฺตฆาสธา กัฏฏฆียสฺรลัฆาฏากัธากั ÷

-« ฆเ ! ฆูกฆุสเจภู ? ฐฺรวิหารบอฉีวิทฆูกธเสลาธไซธเจ ? ฆำฐึ
ฆกฆุธ !...»

-« ฆูกธสาธฆกฐีฆากฐีฆเต ภูฆาฆฆุธฆฆ ?...»

ฐฺรณฆีฆลัฆลัฆฆีฆ ฆาฆาธบ ÷

-« สกัฆัฆีฆ ! ฐึฆาธลฆฆณฆาฆีฆฆาฆ ? ฐึฆกฐึฆลฆกัฆกฆีฆ
ฆาธไธลัฆัฆาฆลัฆฆุฆาฆีฆ !...»

“น้อง มีเพลงที่มีบทเพลงเพื่อชีวิตชาวประมงไหม?”

หญิงสาวหันมาเห็นวาสนา ก็ยิ้มสดใสแล้วพูดทักทาย

“เออ! คุณผู้ชายหรือ? ต้องการเพลงเพื่อชีวิตชาวประมงไหม? เดี่ยวฉันจะเอามาให้”

“น้อง ทำงานให้เขาหรือร้านของตนเอง?”

หญิงสาวหัวเราะ แล้วตอบ

“ตายแล้วฉันจะมีเงินที่ไหนมาเปิดร้าน? ฉันมาช่วยคุณน้าชาย ได้เงินเดือน 50 ดอลลาร์”

(หน้า 63)

ตัวอย่าง คำพูดของฉาริน สะท้อนให้เห็นการรับจ้างทำงานพิเศษ เพื่อพยายามหาเงินเรียนต่อที่ต่างประเทศ

บขฉฐ์ลฤฎีการยบ

สิฎฐกอาษบขธ สอญุณยฆะเสยฺยโฆเสฎฐาเสถณบุสบุรณฐํสิษเศ

“พี่ยังแบ่งเวลาช่วงกลางคืนทำงานเขียนแบบ เพื่อเก็บเงินบางส่วน ไปเรียนที่ประเทศญี่ปุ่น 4 ปีกับเขาบ้าง”

(หน้า 15)

1.2.2 อาชีพทุจริต

นวนิยายเรื่องนี้ต้องการสะท้อนให้เห็นสภาพสังคมกัมพูชาอย่างแท้จริง ผู้แต่งจึงได้นำอาชีพทุจริตต่างๆที่กำลังเป็นปัญหาอยู่ในปัจจุบัน และกลายเป็นปัญหาระหว่างประเทศมานำเสนอเพื่อต้องการจ้ดอาชีพเหล่านี้ให้หมดไป อาชีพทุจริตที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องนี้ ได้แก่

1.2.2.1 การค้าอาวุธผิดกฎหมาย

ผู้แต่งได้นำเสนออาชีพค้าอาวุธผิดกฎหมายและเชื่อมโยงกับ ขบวนการล้างเผ่าพันธุ์ โดยใช้ทักษุนเป็นตัวแทนของพวกเขมรแดงซึ่งกลายเป็นผู้มีอิทธิพล พร้อมทั้งประเด็นการสร้างฉากบังหน้ากิจการทุจริตที่ซ่อนอยู่เบื้องหลัง โดยการสร้างโรงแรมที่ซุกซ่อน ทั้งการค้าอาวุธผิดกฎหมาย การค้าประเวณี แหล่งมั่วสุมอบายมุข นักเลงอันธพาล และแสดงให้เห็นถึงปัญหาของคนที่ทำผิดกฎหมาย คือ กลัวถูกหักหลัง ซึ่งสามารถพบเห็นอยู่เสมอในวงการนี้ เช่น ตอนที่ทักษุนต้องการสืลามาเป็นคนคุ้มกัน เวลาที่ไปพบกับพ่อค้าจากต่างประเทศโดย ทักษุนได้กล่าวกับสิลา ดังนี้

-« ฝៃលខ្ញុំហៅម្នាងឯមកជួបនេះ ព្រោះខ្ញុំបានដឹងអស់ហើយ ថាឯងក្លា ហាន ហើយឆ្លាត បើកម្សាន់ក៏ពូកែ ចាញ់កាំភ្លើងក៏គ្រប់ ខ្ញុំចង់យកឯងមកធ្វើ ជាអ្នកការពារខ្ញុំផ្ទាល់ ពេលចេញទៅជួបទៅតែនាំមកពីប្រទេសគេ ទំនាក់ទំនង គ្នាលុយរាប់លាន ខ្ញុំបារម្ភខ្លាចពួកវាមិនគ្រប់ដឹងយើង ព្រោះថ្នាក់អាចមានគ្រប់ ជំហាន ចំណែកពួកសហការីខ្ញុំសព្វថ្ងៃបួននាក់ហើយ តែមើលទៅភាពឆ្លាតវាង វៃ ពួកវាមិនអាចប្រៀបនឹងឯងបានទេ ! ខ្ញុំចង់បានម្នាមកម្នាក់ទៀត !...»

“ที่ฉันเรียกมาพบนี้ เพราะฉันรู้แล้วว่า เอ็งกล้าหาญและ ฉลาด ขับรถก็เก่งยิงปืนก็แม่น ฉันอยากให้เอ็งมาเป็นคนคุ้มครองส่วนตัวของฉัน เวลาออกไปพบ

พ่อค้าใหญ่ๆ มาจากต่างประเทศ ติดต่อกันเงินนับล้าน ฉันทักว่าพวกมันไม่ซื้อตรงกับเรา อันตราย อาจมีทุกอย่างก้าวส่วนลูกน้องฉันทุกวันนี้มี 4 คน แต่ความฉลาดคล่องแคล่วของพวกมัน ไม่สามารถเทียบกับเิ่งได้ ฉันทักอยากได้ลาอีกคน”

(หน้า 77)

ตัวอย่าง บทสนทนาระหว่างสารักกับสิลา ที่สิลารับปากจะทำงานให้ สารักโดยทำหน้าที่ขับรถขนอาวุธปืนมาส่งที่ทำเรือกำปั่น โสม และได้รับเงินค่าแรงอย่างงามซึ่งเป็น แรงจูงใจให้คนอยากเข้ามาสู่วงการนี้ จนกลายเป็นปัญหาที่รัฐบาลต้องรีบแก้ไข ดังนี้

-« មានភ័រ៉ាន់ត្រូវបញ្ចេញឬ ?...»

-« ពិតហើយ សិលាឯងត្រូវបើកឡានភ្ញៀវរបស់សណ្ឋាគារ សំរាប់ដឹក របស់របរប្រើប្រាស់ផ្សេងៗ ទៅឱ្យសណ្ឋាគារយើងមួយទៀតឯកំពង់សោម ! ក្នុង កេសត្រីប្រអប់ មានបង្កប់អាវុធខុសច្បាប់ ត្រូវប្រយ័ត្នបន្តិច ខ្ញុំបានចាត់អ្នក លេងប្រាំនាក់ទៅជាមួយឯង លែយ៉ាងណាឱ្យភ័រ៉ាន់ទៅដល់កុំពិល់លេខ 182 !

ខ្ញុំនឹងឱ្យម្ចាស់ឯង 2000 \$...»

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

“มีของต้องส่งหรือครับ?”

“ใช่แล้ว ! สิลาเอ็งต้องขับรถส่งแขกของโรงแรมสำหรับของใช้ต่างๆ ไปให้โรงแรมอีกแห่งหนึ่งที่กำปั่น โสม ช้างในลั้งปลากะปิอง 1 หีบ มีอาวุธผิดกฎหมายซ่อนอยู่ ต้องระวังสักหน่อย ฉันทักได้จัดนักเลง 5 คนไปกับเอ็งด้วย ทำอย่างไรก็ได้ให้ของไปถึง เรือหมายเลข 182 ฉันทักจะให้รางวัลเอ็ง 2,000 ดอลลาร์”

(หน้า 47-48)

อย่างไรก็ตาม การประกอบอาชีพทุจริตไม่ได้มีจุดจบที่สวยงาม ผู้แต่งได้บรรยาย เหตุการณ์ที่ตำรวจจับกุมหักฉนวน และพรรคพวกเข้าคุกได้สำเร็จ ไว้ดังนี้

ពេលនេះត្រូវក្រុមប៉ូលិសគ្រោបជាប់ទាំង មនុស្ស ទាំងភស្តុតាងមានគ្រប់គ្រាន់ ។ ហាក់ឈុននិងសាក្សីក៏ព្រមទាំងសហការី តេទាំងអស់ រួមទាំងសាក្សីនិងភេនផងជាង ២០នាក់ ត្រូវជាប់ខ្នោះដៃហ្នឹង រឿងឱ្យស្រាវជ្រាវទាំងមុខទៅរៀងខ្លួន ។

เวลานี้ตำรวจได้ล้อมจับได้ทั้งคนและหลักฐานครบถ้วน หักฉนวนและสารรักพร้อม ทั้งลูกน้องทั้งหมดรวมทั้งอาศัยกับเกณฑ์กว่า 20 คน ถูกจับใส่กุญแจมือเดินขึ้นรถด้วยสี่หน้า คำคร่ำครึยดกันทุกคน

(หน้า 106)

1.2.2.2 อาชีพค้าประเวณี

อาชีพค้าประเวณี หรืออาชีพขายบริการ เป็นอาชีพหนึ่งที่เป็น ปัญหาในราชอาณาจักรกัมพูชาเป็นอย่างมาก เพราะเป็นอาชีพที่ผิดกฎหมาย และก่อให้เกิดโรคร้าย ซึ่งกำลังประสบอยู่คือปัญหาเรื่องโรคเอดส์⁵

นวนิยายเรื่อง “ภาวะสุดท้าย” ผู้แต่งได้ชี้ให้เห็นถึงความไม่ปลอดภัยในชีวิตของหญิงสาวชาวกัมพูชาที่จะถูกผู้มีอิทธิพล หรืออันทพาลรุกราน เช่น อมราถูก ลูกน้องของหักฉนวนจุดเพื่อที่จะให้มาเป็นโสเภณี

ตัวอย่างเหตุการณ์ตอนที่อมราถูกกลุ่มนักเลงจุดเพื่อจะให้ไปเป็นโสเภณีดังนี้

มหาวิทิตยาลัยศึกษาการต่างประเทศ สงอนวิไลศิริ

วิญญาณเหล็ก วิบวับบกกฏอเวศย์บ่เขยตาศอชิตู ภาเกสเบ็ทฐา

ชฎนบ่ฆบ่บ่ส ÷

-«เฮตภาสริสริส บ่บ่บ่บ่บ่บ่บ่ ! เตะเฮต่ามูบ่บ่บ่ เสิบ
บ่บ่บ่บ่บ่บ่บ่ !...»

ภาสุมชกบ่
สริสคเคบ่บ่บ่บ่บ่บ่ «เฮ !...บ่บ่...» บ่บ่บ่บ่บ่บ่บ่บ่บ่บ่
ภาเกส สุมชกบ่
บ่

ลีลาชะลอๆรถ แล้วกลับรถอย่างรวดเร็วทันใจ อาเกณฑ์เปิดประตูรถอย่างรวดเร็ว

“ไปไหนสาวสวย กล้าเดินคนเดียวเสียด้วย ไปกับพี่เถอะ จะพบแต่ความสุข
สบายนะน้อง”

⁵ สุณัย ผาสุม, กัมพูชาประวัติศาสตร์ สังคม เศรษฐกิจ ความมั่นคง การเมือง และ การต่างประเทศ, 129.

นวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” สะท้อนให้เห็นว่า การศึกษาของราชอาณาจักรกัมพูชา ได้รับการสนับสนุนจากผู้นำของประเทศ มาตั้งแต่หลังสมัยสงครามล้างเผ่าพันธุ์ เพื่อให้ประชาชน ได้มีความรู้และนำความรู้มาพัฒนาชาติ ดังคำพูดของจารินที่กล่าวกับสีลาژیให้เห็นการสนับสนุน ของรัฐบาลเพื่อใช้การศึกษาพัฒนาประเทศ ดังนี้

ប្អូនប្រធានតែនឹកដល់តុណ្ណម្នាក់មីក
នាំជាតិយើងទាំងបី ដែលសម្តេចវិទ្យាសាស្ត្រយើងពិត្តិយសរណៈ ទំបង្រួបបង្រួមជាតិ
បានទាំងផ្តល់លទ្ធភាពឱ្យយើងបានសិក្សា រៀនសូត្រយកចំណេះដឹងមកបំរើ
សង្គមជាតិ បន្តផែនការដល់អ្នកជំនាន់ក្រោយ !...

“น้องต้องระลึกถึงพระคุณของผู้นำชาติเราทั้งสามคน ที่ตัดสินใจพยายามช่วย เราพ้นจากความตาย พยายามรวมชาติพร้อมทั้งส่งเสริมให้เราได้มีการศึกษา เรียนหนังสือเอา ความรู้มารับใช้ชาติ สืบต่อไปให้คนรุ่นหลัง!”

(หน้า 40)

บทกวีที่ถ่ายทอดประเด็นในการรณรงค์ด้านการศึกษาของรัฐบาล มาเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญ ของเนื้อเรื่อง การให้จารินเป็นตัวแทนของชนชั้นรากหญ้า ที่เห็นความสำคัญของการศึกษาว่า การไปเรียนต่อยังประเทศญี่ปุ่นเป็นการยกระดับฐานะทางสังคมได้ นั่นคือเมื่อศึกษาจบจะมีงาน และรายได้ดี

บทสนทนาระหว่างอมรากับจาริน แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษา และความหวังในอนาคต 4 ปีข้างหน้า

ស្រីតូចអរទេ បងបានបូកហើយ តែប៉ុណ្ណោះ
យើងមានសង្ឃឹមហើយចំពោះអនាគត !...
ឆារិន សំលឹងមុខស្រីយ៉ាងមុត -
-« បងអរគុណណាស់អមក ដែលអូនចេះគិតដល់បង... ប្អូនឆ្នាំទៀត
ប៉ុណ្ណោះ... អូនរង់ចាំបងណា កុំឱ្យបងខូចចិត្តខកបំណង ពេលបងត្រឡប់វិញ
ប្រាកដជាមានប្រាក់រៀបការ... មិនឱ្យអូនព្រួយខ្លាចខ្លះខាតអ្វីទាំងអស់ !...»

บุรามี น้องสาวของวาสนา ไม่เก่งด้านการเรียนอักษรศาสตร์ วาสนาจึงส่งให้น้องเรียนในด้านศิลปะซึ่งตรงกับความสนใจและความถนัดของบุรามี ดังที่ผู้แต่งบรรยายไว้ดังนี้

**บุรุษิ ជាសិល្បកាវិសិស្តដៃគូជាខាងកម្រិតផង នៅសាលាវិចិត្រសិល្បៈ
ព្រោះជាចំណូលចិត្តរបស់ខាង បើខាងអក្សរសាស្ត្រវិញរៀនអន់ណាស់ ទើប
វាសនាបញ្ជូនឱ្យមកផ្នែកវិស័យសិល្បៈ តាមនិស្ស័យរបស់ខាង ។**

บุรามีเป็นนักนาฏศิลป์แสดงเป็นตัวนางเอกอีกด้วย อยู่โรงเรียนวิจิตรศิลป์เพราะเป็นความสมัครใจของนางเอง ถ้าเรียนด้านอักษรศาสตร์นั้นเรียนอ่อนมาก วาสนาจึงส่งให้มาเรียนทางด้านศิลปะตามนิสัยของนาง

(หน้า 25)

จากตัวอย่างที่กล่าวมาจะเห็นว่า เม่า สำนาง ต้องการกระตุ้นให้ประชาชนได้เห็นความสำคัญของการศึกษา เนื่องจากรัฐบาลของราชอาณาจักรกัมพูชาได้เข้ามาช่วยเหลือในการศึกษาอย่างเต็มตัว และเป็นที่คาดหวังว่าในอนาคต ราชอาณาจักรกัมพูชาจะเป็นประเทศที่มีประชากรที่มีคุณภาพ นำความรู้มาช่วยพัฒนาประเทศให้มีความเจริญรุ่งเรือง

สรุปภาพสะท้อนด้านสังคม ผู้แต่งได้สะท้อนให้เห็นสภาพชีวิตของชาวกัมพูชาที่เผชิญกับปัญหาความยากจน ที่ตามมาหลังจากสงครามล้างเผ่าพันธุ์จบลง ทำให้ชาวกัมพูชาบางคนที่ต้องการความร่ำรวย เลือกดำเนินชีวิตในทางทุจริต จนกลายเป็นปัญหาของสังคมกัมพูชาในขณะเดียวกัน ผู้แต่งต้องการสร้างสังคมใหม่ที่กระตุ้นให้คนจนรู้จักต่อสู้ ดิ้นรนและเลือกดำเนินชีวิตที่สุจริต รวมทั้งยังสะท้อนให้เห็นการสนับสนุนของรัฐบาลที่ต้องการให้ประชาชนมีการศึกษาเพื่อ นำความรู้มาพัฒนาประเทศ

2. ภาพสะท้อนวัฒนธรรม

นวนิยายเรื่อง “การระสุดท้าย” สะท้อนภาพด้านวัฒนธรรมของชาวกัมพูชาหลายด้านผ่านพฤติกรรมตัวละคร วัฒนธรรมที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องนี้มี 4 ด้าน ดังนี้

- 2.1 นาฏศิลป์ และดนตรี
- 2.2 อาหาร
- 2.3 แนวทางปฏิบัติตนของชาวกัมพูชา
- 2.4 คุณธรรมและความเชื่อ

2.1 นาฏศิลป์ และดนตรี

ศิลปวัฒนธรรมที่โดดเด่นของกัมพูชา คือศิลปะการรำร่า เป็นการแสดงที่จำลองตามแบบแผนระบำของอินเดีย ที่มีการนำมาเผยแพร่โดยพราหมณ์ที่นับถือศาสนาฮินดู และได้ผสมกลมกลืนกันจนเกิดเป็นระบำท่งทำนองเขมรโบราณ หรือเรียกว่าระบำพระราชทรัพย์ เป็นศิลปะเพื่อการสักการะ เช่นระบำอัปสรารำ ระบำเทพมโนรมณ์ เป็นต้น ส่วนระบำเขมรที่เกิดในหมู่ประชาชนนั้น เป็นวิถีชีวิตที่เกิดขึ้นเนื่องจากต้องการความสงบสุข ร่มเย็นเป็นสุขในการอยู่อาศัย จึงเกิดการรำถวาย อารักษ์ เนยะตา⁷ เพื่อปกป้องรักษา ซึ่งต่อมาได้พัฒนาขึ้นเป็นการแสดงเพื่อความสนุกสนาน รื่นเริง ผ่อนคลายความเหน็ดเหนื่อย⁸

แม้ว่าหลังจากการปกครองสมัยเขมรแดง ศิลปวัฒนธรรมของราชอาณาจักรกัมพูชา สูญหายไปโดยเฉพาะศิลปะการรำร่า แต่ในปัจจุบันก็ได้รับการฟื้นฟูขึ้นมาใหม่อีกครั้ง ดังคำสัมภาษณ์ เจิม เทวี ของธีรภาพ โลหิตกุล⁹ ดังนี้

“สมัยเขมรแดงครองเมือง อาจารย์สอนนาฏศิลป์ถูกฆ่าตายไปเป็นจำนวนมาก พอพวกเขมรแดงหมดอำนาจแล้ว คนที่รอดตาย ได้นำศิลปะการรำร่ามาสอนกันใหม่ เธอตั้งใจที่ได้มาเรียนที่วิทยาลัยนาฏศิลป์และเป็นอาจารย์สอนศิษย์รุ่นน้องต่อไป”

นวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” ผู้แต่งได้สอดแทรกศิลปะการรำร่าไว้ในเนื้อเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านได้รู้จักนาฏศิลป์ โดยผ่านตัวละคร คือบุรมี เด็กสาวที่สวยงดงาม มีความสนใจในนาฏศิลป์จึงได้ถูกคัดเลือกให้เป็นตัวเอกในระบำอัปสรารำ ซึ่งถือว่าการแสดงที่มีเกียรติ ดังการบรรยายของผู้แต่ง

⁷ ฝับริพบุรุษ หรือเทพยดาร์กษาหมู่บ้าน เป็นที่เคารพยำเกรงของชาวบ้าน มักมีศาลปูดา ประจำหมู่บ้านทุกหมู่บ้าน เพื่อให้คุ้มครองปกป้องรักษา ให้อยู่อย่างมีความสุข

⁸ ภูมิจิต เรื่องเศษ, “ระบำแหมร์,” เอกสารประกอบการจัดประชุมสัมมนาทางวิชาการ เรื่องความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมไทย – กัมพูชา เสนอที่มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 7-8 สิงหาคม 2548, 23.

⁹ ธีรภาพ โลหิตกุล, ชายชราบ่วงกรรมและคำสาป นครวัด นครธม (กรุงเทพมหานคร : แพรว, 2546), 108.

អ្នកណាក៏ជញ្ជក់មាត់សរសើរសំរស់នាងឯកអប្សរនេះដែរ រួម
នឹងក្បាច់រាំដំរើន ទន់ភ្លន់តំណាងឱ្យនារីខ្មែរនាសម័យអង្គរជំរុះរៀង ភ្ញៀវ
បរទេសទះដៃហើយតាមថតរូបពួកនាងអប្សរទាំងប្រាំ ឃើញតែពន្លឺភ្លើងម៉ាស៊ីន
ថតភ្ជិបភ្លែត។ ធ្វើឱ្យវាសនាទទួលអារម្មណ៍រីកើបយ៉ាងខ្លាំង ដែលបូរមីបានទទួល
កិត្តិយសត្រូវឱ្យពេញចិត្តដូច្នោះ ។

គ្រូក៏ខ្វែងរំលោភខ្លះៗនៃសុខភាពរបស់ខ្លួន រួមទាំងរាំស្រា ខ្លះខ្លះ
ស្មើនឹងភ្នែកមេត្តិសម្រាប់ព្រះមហាក្សត្រ ខ្លះខ្លះប្រកបដោយស្រស់ស្អាត
ពេញលេញ រីឯម្នាក់ទៀត គឺស្រីម្នាក់ឈ្មោះ លីស៊ីតា គឺជាស្រីម្នាក់
ដែលមានស្រស់ស្អាតបំផុត ក្នុងចំណោមស្រីទាំងអស់ ត្រូវបាន
ស្រាវជ្រាវមកប្រើប្រាស់ ដើម្បីបង្ហាញពីភាពស្រស់ស្អាត និង
តម្រូវឱ្យមានការថែទាំ និងការថែទាំសុខភាព ដោយប្រើប្រាស់
ស្រទាប់ត្រីកូណា ដើម្បីកុំឱ្យមានការប្លែកប្លែង និងការ
បាត់បង់ភាពស្រស់ស្អាត ដោយសារតែការប្រើប្រាស់
ស្រទាប់ត្រីកូណា ។

(អង្គ ៦២)

នាងភ្លេងច្រើនប្រយោជន៍ដល់យើង យើងបានឃើញពីភាពស្រស់ស្អាត
និងភាពស្រស់ស្អាតនៃស្រីម្នាក់ឈ្មោះ លីស៊ីតា គឺជាស្រីម្នាក់
ដែលមានស្រស់ស្អាតបំផុត ក្នុងចំណោមស្រីទាំងអស់ ត្រូវបាន
ស្រាវជ្រាវមកប្រើប្រាស់ ដើម្បីបង្ហាញពីភាពស្រស់ស្អាត និង
តម្រូវឱ្យមានការថែទាំ និងការថែទាំសុខភាព ដោយប្រើប្រាស់
ស្រទាប់ត្រីកូណា ដើម្បីកុំឱ្យមានការប្លែកប្លែង និងការ
បាត់បង់ភាពស្រស់ស្អាត ដោយសារតែការប្រើប្រាស់
ស្រទាប់ត្រីកូណា ។

កំណត់ការប្រើប្រាស់ស្រទាប់ត្រីកូណា គឺជាជំនាញរបស់យើង
និងយើងបានឃើញពីភាពស្រស់ស្អាត និងភាពស្រស់ស្អាត
នៃស្រីម្នាក់ឈ្មោះ លីស៊ីតា គឺជាស្រីម្នាក់ដែលមានស្រស់ស្អាត
បំផុត ក្នុងចំណោមស្រីទាំងអស់ ត្រូវបានស្រាវជ្រាវមកប្រើប្រាស់
ដើម្បីបង្ហាញពីភាពស្រស់ស្អាត និងតម្រូវឱ្យមានការថែទាំ
និងការថែទាំសុខភាព ដោយប្រើប្រាស់ស្រទាប់ត្រីកូណា ។

(អង្គ ៦២)

นอกจากนาฏศิลป์แล้ว กัมพูชามีชื่อเสียงในด้านการดนตรี ชาวกัมพูชาส่วนใหญ่รักดนตรีเป็นชีวิตจิตใจ ในงานรื่นเริงมหรสพต่างๆ จะขาดดนตรีไม่ได้ รายการโทรทัศน์เขมรมีเวลาให้กับเพลงและดนตรีมากเป็นพิเศษ¹⁰

นวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” ผู้แต่งได้นำเสนอให้เห็นความนิยมฟังดนตรีของชาวกัมพูชาโดยปรากฏตัวอย่างข้อความเกี่ยวกับการฟังเพลง การซื้อขายเทปเพลงหลายครั้ง เช่น การบรรยายถึงบุรีมีที่นั่งฟังเพลง ดังนี้

ธาสเตรีย์กำรต์เฮธาส์สาธุสเทสวูวิญ ทั่วค์ฮารภากนิต หมุ่ยหมอบ
เด็ชสูบับฮ่าญเจ๋ ๖๓๓๓๓๓๓๓๓๓ ๖

สาวน้อยรีบวิ่งไปเปลี่ยนโสร่งขอบเอวยางยืด สวมเสื้อหนาวปิดคองนั่งกอดเข้าฟังเครื่องเล่นเทป เพื่อคลายความหนาวเย็น

(หน้า 27)

ตัวอย่างการบรรยายของผู้แต่งที่แสดงให้เห็นชาวกัมพูชานิยมซื้อเทปเพื่อฟังเพลง ดังนี้

ยคฉล่ผู้รผู้รเย็ชตม เข็ญบาทคาไสยตอ์เจ็ชเย็บสีช
เบ็ชชื้อย ลักฆาอ์ณาส์ ยธุสญจลชิตญมูห มุคคัฒะคัฒบ์ฮาสเฮ
รกชิตญคาไสยตอ์เจ็ชชื้อย ๖๓๓๓๓๓๓๓๓๓ ๖

เมื่อมาถึง “ตลาดเกียมคร” เห็นร้านเพลงที่เพิ่งเปิดใหม่ ชายถูกมาก คนเข้าไปซื้อแอ๊ดชายหนุ่มจึงหยุดไปซื้อเทปเพลงใหม่ๆ เอาไปฟังที่บ้าน

(หน้า 54)

ตัวอย่างคำพูดของเจ้าของร้านที่ให้อมราอยู่ช่วยขายเทปจนถึงตอนเย็น สะท้อนให้เห็นค่านิยมฟังเพลงกันมาก ดังนี้

¹⁰ สุณัย ผาสุข, กัมพูชาประวัติศาสตร์ สังคม เศรษฐกิจ ความมั่นคง การเมือง และการต่างประเทศ, 68-69.

រាងធ្លាស់
 សំឡេងបំពាក់ប្រញាប់ប្រញាល់ រួចនិយមកម្លប់ដែលទិញទុកក្នុងទូទឹកកក មក
 ចំអិនភ្លាម មានជ្រក់តុងឃ្មាំ និងញាំម្នាក់ត្រឹម្នើរ ព្រោះសិលាសលូរមកបាយ
 ផ្ទះរាល់លាច

អូមរាប្រែស្លឹកដើមដៃវិញដោយរហ័ស រួចរើរទឹកក្រហមស្រស់ដែលទិញទុកក្នុងទូទឹកកក មក
 ដាក់ក្នុងក្របី និងចំអិនភ្លាម មានជ្រក់តុងឃ្មាំ និងញាំម្នាក់ត្រឹម្នើរ ព្រោះសិលាសលូរមកបាយ
 ផ្ទះរាល់លាច

(អូមរា 65-66)

អូមរាផ្ទេរផ្លែឈើមិនស្រស់ពីផ្ទះខ្លួនទៅឲ្យម្ចាស់ផ្ទះ ដើម្បីឲ្យគាត់ទៅលក់ ដើម្បីរកប្រាក់
 ប្រាក់ចំណូល ដើម្បីបង់ប្រាក់ប្រាក់ប្រាក់ប្រាក់

2.3 របៀបរៀបចំអាហារនៃអូមរា

របៀបរៀបចំអាហារនៃអូមរា អូមរាបានប្រើប្រាស់អាហារដែលគាត់បានទិញទុកក្នុងទូទឹកកក
 ដើម្បីចំអិនភ្លាម មានជ្រក់តុងឃ្មាំ និងញាំម្នាក់ត្រឹម្នើរ ព្រោះសិលាសលូរមកបាយ

អូមរាបានប្រើប្រាស់អាហារដែលគាត់បានទិញទុកក្នុងទូទឹកកក ដើម្បីចំអិនភ្លាម មានជ្រក់តុងឃ្មាំ
 និងញាំម្នាក់ត្រឹម្នើរ ព្រោះសិលាសលូរមកបាយ

2.3.1 ការមិនចំអិនភ្លាម

2.3.2 ការដាក់ទឹក

2.3.3 ការវិញដោយ

2.3.1 ការមិនចំអិនភ្លាម

ការមិនចំអិនភ្លាម អូមរាបានប្រើប្រាស់អាហារដែលគាត់បានទិញទុកក្នុងទូទឹកកក ដើម្បីចំអិនភ្លាម
 មានជ្រក់តុងឃ្មាំ និងញាំម្នាក់ត្រឹម្នើរ ព្រោះសិលាសលូរមកបាយ

ដើម្បីចំអិនភ្លាម អូមរាបានប្រើប្រាស់អាហារដែលគាត់បានទិញទុកក្នុងទូទឹកកក ដើម្បីចំអិនភ្លាម
 មានជ្រក់តុងឃ្មាំ និងញាំម្នាក់ត្រឹម្នើរ ព្រោះសិលាសលូរមកបាយ

អូមរាបានប្រើប្រាស់អាហារដែលគាត់បានទិញទុកក្នុងទូទឹកកក ដើម្បីចំអិនភ្លាម មានជ្រក់តុងឃ្មាំ
 និងញាំម្នាក់ត្រឹម្នើរ ព្រោះសិលាសលូរមកបាយ

อมราไม่ไว้วางใจสวณางองสองสามชั้น ปิดประตูห้องอย่างแน่นหนา และมีมิด
เก็บไว้ได้หมอนเป็นประจำ เพราะนางรู้สึกว่สิดาไม่เหมือนฉาริน ถ้ามีตัวเขาอยู่ในบ้าน นางต้อง
ระมัดระวังอยู่เสมอ

(หน้า 49)

ตัวอย่าง บทสนทนาระหว่างอมรากับวาสนา ตอนที่วาสนามาหาอมราที่บ้าน แสดงให้
เห็นถึงการรักนวลสงวนตัวของอมรา ดังนี้

ผู้หล้เอาส ใฝลอุมิธ

ผาศรำหูกบุสจูลกุกุชฐะธาส เทาะอุเธาชุกัษษ !...»
-«ผู้เพ็ มิธมีเ อูใลธบ่ผาสฐาฆะพายสฺเวย เาะดวมเรธิณากัธธาส
ใฝร !... อูใลธธาสธิพายฐาพุมบธูธ อู้เทรกหมณาสเเธาเห็พาย !...»

“ขอโทษ ที่ฉันไม่สามารถเชิญคุณเข้าไปข้างในบ้านได้ เพราะฉันอยู่คนเดียว”

บทภาวิทศยามทีลาลนร สง้วผสิธสิทีธี
“โอ้! ไม่เป็นไรเลย ขอเพียงเรคบหากันด้วยความบริสุทธิ์ใจ แม้จะยืน
อยู่ที่ไหนก็ตามขอแค่เราได้คุยกันนานหน่อยฉันก็ตั้งใจแล้ว”

(หน้า 35)

ตัวอย่าง ตอนที่อมรายอมแต่งงานกับสิดา เพราะมุ่นตั้งใจที่จะครองตัวให้ฉาริน
คู่หมั้น แม้จะเสียชีวิตไปแล้วก็ตาม ดังบทสนทนาของสิดากับอมรา ดังนี้

-«อุ้ผาสมฎะธายมูย อูใลธบชเทษฐะฐายอุ้ ทียัฒเบ็ฐการฐายมูย
ฐา บธู้ไฐกเคษษเธา ไลธการณิลยัฒเธาใลธบ่ฐายใฝล ! บชผาศรธาคัส
ตุกอุ้บชเรธเบ็ฐธาสฏักัธธาสใฝร ! ผาสญะวะฐาลัเธิผาสนุฑู บชกัหมล่ธามุทธิ
มุทลยสรวณาทฏู ติธากบผิสะเตธสีษเคธเจ็ฐษษ !...»

ถีธามหุยชเรชคธิบธูธ ÷

-«ใฝธเห็พาย บชมิธธษอู้ฐุกเควัธาสธิลฐบชเจ็ฐเธา ! ผาสญะวะฐาลั
เธิผาสนุฑูก็สรวณยฎฆใฝร อูใลธยัฒยล่ติธากญะธาสเระเบ็ฐฐาอุธธเธาธาส
เห็พาย...

“ฉันมีความคิดอย่างหนึ่ง ขอเพียงพี่ยอมทำตามฉัน คือเราต้องแต่งงานกัน เพื่อหลอกพวกเขา แต่ความจริงเราก็นับถือกันเป็นพี่น้องเหมือนเดิม พี่ก็สามารถไว้ทุกข์ให้พี่รินจะก็ปี้ก็ได้ พอกลายเป็นหญิงมีสามี พี่ก็ไม่ต้องกังวลว่าจะมีคนมาตามจับ และไม่ต้องลำบากใจที่จะต้องปฏิเสธเขาอีก”

หญิงสาวนั่งนิ่งคิดเล็กน้อย

“ก็จริง! พี่ไม่อยากให้พวกเขามากวนใจพี่อีก เป็นหญิงมีสามีก็ดีไปอย่างด้วย ขอเพียงแต่เราเข้าใจกันว่าเป็นการเล่นละครของเราสองคนก็พอ”

(หน้า 109-110)

2.3.2 การแต่งงาน

การแต่งงาน เป็นประเพณีปฏิบัติสืบต่อกันมา และเป็นประเพณีที่มีความสำคัญของชีวิต เพราะเป็นวันแห่งการสร้างครอบครัว สร้างทายาทสืบสกุล¹⁰

หนังสือ Cambodian System of Writing and Beginning Reader ของ Huffman¹¹

อธิบายประเพณีการแต่งงานของชาวกัมพูชาไว้ดังนี้

ประเพณีการแต่งงานของชาวกัมพูชา ส่วนใหญ่จะจัดงานให้เสร็จสิ้นภายใน 2 วัน พิธีการในวันแรก จะมีการแห่เจ้าบ่าวมายังโรงจัดพิธีแต่งงาน ที่ครอบครัวของฝ่ายเจ้าสาวได้สร้างไว้เพื่อใช้ในการประกอบพิธีแต่งงาน ต่อจากนั้นจะเริ่มพิธีตัดผมให้แก่คู่บ่าวสาว โดยจะมีนักร้าเป็นผู้ทำพิธี เวลาต่อมา คู่บ่าวสาวจะออกมาฟังพระสงฆ์สวดพุทธมนต์อวยพรให้คู่บ่าวสาว และประกอบพิธีการผูกข้อมือให้คู่บ่าวสาว โดยมีพ่อแม่ของทั้งสองฝ่ายและญาติมิตร มาร่วมพิธีนี้เพื่อเป็นสิริมงคลให้แก่คู่บ่าวสาว ซึ่งพิธีที่กล่าวมานี้จะมีเพลงบรรเลงด้วย พิธีในช่วงค่ำจะเป็นการจัดงานเลี้ยงแขกที่มาร่วมงาน พิธีการแต่งงานในวันที่สอง จะเริ่มพิธีด้วยการให้อาจารย์ดูฤกษ์เข้าหอของคู่บ่าวสาว หลังจากนั้นประกอบพิธีเวียนแว่นเทียนรอบคู่บ่าวสาว 19 รอบ และโยนดอกหมากให้คู่บ่าวสาว เพื่อความเป็นสิริมงคล เมื่อเสร็จพิธีแล้วเจ้าบ่าวก็จะเกาะสไบเจ้าสาวเดินเข้า

¹⁰ วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์ และภูมิปัญญาจังหวัดสุรินทร์ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2544. จัดพิมพ์เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ. ธันวาคม , 2544), 199.

¹¹Huffman, Franklin E. **Cambodian System of Writing and Beginning Reader** (New Haven and London : Yale University, 1970) , 142-145.

ไปในห้องเจ้าสาว หลังจากนั้น จะมีการประกอบพิธีขึ้นอีกครั้งโดยจะมีแม่เต่า 2 คน เข้ามาในห้องของคู่บ่าวสาว นำอาหารคาวหวาน กล้วยสุก และข้าว 2 จาน พร้อมทั้งจุดธูปเทียนบวงสรวงเทวดา จากนั้นก็จะให้คู่บ่าวสาวป้อนข้าว ป้อนกล้วยซึ่งกันและกัน ต่อมาจะให้เจ้าบ่าวหันหน้าไปทางทิศใต้ แล้วให้เจ้าสาวนอนด้านซ้ายมือ พิธีการแต่งงานก็เสร็จสิ้นลง

ในนวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” ได้ปรากฏขั้นตอนของพิธีในการแต่งงานของชาวกำพูชา 2 ขั้นตอนคือ

2.3.2.1 การหมั้นหมาย

2.3.2.2 พิธีการแต่งงาน

2.3.2.1 การหมั้นหมาย

ผู้แต่งได้นำเสนอให้เห็นว่า การหมั้นหมายของชาวกำพูชา อาจเกิดจากความพึงพอใจของผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่ายก็ได้ โดยการพูดตกลงหมั้นหมาย ในขณะที่ชายหนุ่มและหญิงสาวยังเป็นเด็กอยู่ ลักษณะนี้เทียบได้กับการคลุมถุงชนของประเทศไทย ตัวอย่างการหมั้นหมายอมราให้กับจารินตั้งแต่เล็กๆ ที่ผู้แต่งได้บรรยายผ่านความคิดของอมรา ดังนี้

มธุเรเดบทุกสวាប់ ชาติค้ ๓๓ธู้อธิษฐานบ่บทบิลธา ๓๓ธู้อธิษฐานบ่บิย
 ๘ธู้อธิษฐาน ๘ธู้อธิษฐานบ่บิย ๘ธู้อธิษฐานบ่บิย ๘ธู้อธิษฐานบ่บิย ๘ธู้อธิษฐานบ่บิย
 ๘ธู้อธิษฐานบ่บิย ๘ธู้อธิษฐานบ่บิย ๘ธู้อธิษฐานบ่บิย ๘ธู้อธิษฐานบ่บิย ๘ธู้อธิษฐานบ่บิย

ก่อนพอตาย ท่านได้สั่งเสียและบอกความจริงว่า ท่านกับลุงฉิมเป็นดองกัน ได้หมั้นหมายสองคนไว้ตั้งแต่เล็กๆแล้ว แต่อยู่ห่างไกลกันมาก พวกเขาได้แต่เขียนจดหมายติดต่อกันถามข่าวคราวของนางกับจารินเสมอ

(หน้า 12)

คำพูดของจารินที่กล่าวถึงการหมั้นหมาย สะท้อนให้เห็นภาพการยึดมั่นคำสัญญาของชาวกำพูชา ดังนี้

ทุกบข
 มธุเรเดบทุกสวាប់บ่บิย ๘ธู้อธิษฐานบ่บิย ๘ธู้อธิษฐานบ่บิย ๘ธู้อธิษฐานบ่บิย ๘ธู้อธิษฐานบ่บิย
 ๘ธู้อธิษฐานบ่บิย ๘ธู้อธิษฐานบ่บิย ๘ธู้อธิษฐานบ่บิย ๘ธู้อธิษฐานบ่บิย ๘ธู้อธิษฐานบ่บิย
 ๘ธู้อธิษฐานบ่บิย ๘ธู้อธิษฐานบ่บิย ๘ธู้อธิษฐานบ่บิย ๘ธู้อธิษฐานบ่บิย ๘ธู้อธิษฐานบ่บิย

“พ่อพี่ก่อนจะเสีย ท่านบอกพี่และลาหมคแล้วว่า ไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับผู้หญิงคนไหน ต้องรอฟังข่าวของน้องให้รู้เสียก่อน น้องก็คงรู้เหมือนกันใช่ไหม? เรื่องที่คนเฒ่าคนแก่ฝากฝัง”

(หน้า 14)

นอกจากนั้นนวนิยายเรื่องนี้ยังสะท้อนให้เห็นสภาพสังคมกัมพูชาในปัจจุบันที่ชายหนุ่มหญิงสาวมีอิสระในการเลือกคู่ครอง เมื่อตกลงที่จะผูกพันเป็นครอบครัว ฝ่ายชายแสดงความประสงค์ต้องการฝ่ายหญิงมาเป็นคู่ครอง ก็จะส่งผู้ใหญ่ฝ่ายของตนไปทาบทามสู่ขอ¹² ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้ชายเขมรจะเป็นคนไปสู่ขอผู้หญิงตามประเพณี เช่น ตอนที่วาสนาสัญญาจะให้แม่ไปสู่ขอนี้นี้ คู่รัก ดังนี้

« ចាំចេញលទ្ធផលប្រលងចូលបួលសិស្ស បងឱ្យម៉ាក់ទៅស្នើដណ្តឹងអូន
 ទុក កុំឱ្យម៉ាក់អូនមិនទុកចិត្ត ចាំដល់បងបានចេញធ្វើការ យើងរៀបការតែ
 ម្តង !...»

บทกวีที่นำมาแปลนี้แปลว่า “รอผลสอบเข้าตำรวาได้แล้ว พี่จะให้แม่ไปสู่ขอน้องไว้ ไม่ให้แม่น้องไม่ไว้ใจและรอเมื่อพี่ทำงานแล้ว เราจะแต่งงานกันเลยนะ”

(หน้า 29)

และ ตัวอย่าง ตอนที่แผนและหมอส่งผู้ใหญ่มาสู่ขออมรา ซึ่งแสดงให้เห็นการปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามประเพณี ดังนี้

ខែន ប្តូរម្ចាស់ហាងលក់កាស្យែត ឱ្យបងស្រីរបស់គេចូលមកស្នើដណ្តឹង
 អមក តែត្រូវនាងបដិសេធ ។ គេខូចចិត្ត ដើរទឹកស៊ីស្រវឹងមួយថ្ងៃមិនចូល
 ផ្ទះ ។ នៅមានវេជ្ជបណ្ឌិតម្នាក់ទៀត ដែលតាមមើលអមកយូរហើយ ពេល
 នាងទៅផ្សារទិញម្ហូបរាល់ព្រឹកនោះ ពេញចិត្តបូកពារនិងរូបសម្បត្តិរបស់នាង
 ក្រមុំ ឱ្យម្តាយនាំទុកចូលមកស្នើដណ្តឹង នាងបដិសេធទៀត

¹² ประชิต สฤณะพัฒน์, วัฒนธรรมพื้นบ้านและประเพณีไทย(กรุงเทพมหานคร : ภูมิปัญญา, 2546), 89.

หมยก

บขสฺรณญฺหุส... ฅาสุภททิตฺตฺทษเบหฺมฺหฺรบสฺบข ฆลฺลิตฺตบขวิส ติบขชชํ
 ไซรฺกฺภุสธฺมฺลํไผ ๓เอะบขบฺบฺร ๓ก็หฺมฺรเอไต่ฅาทูสฺรณญฺหุสธฺมฺลํไผ
 ๓เบ็ยฆาสไต่วิธึเอะเอ ๓ไผลบขฆาตฺทการภรภุสธฺมฺลํไผ ๓ยิส
 ๓ยฺยฺรณญฺหุสธฺมฺลํไผ ๓... ๓หมยก ! ๓ยบ้เอะบขฆาสวิธึฅาทูสฺรณญฺหุส
 ๓ถายชฺวบ้บรไต่ณญฺไคยฺรณญฺหุส ๓ยิสยิสบ้บธาสขุสชฺวบ้เอ !...»

“อมราฟ้รักน้อง เป็นความรักอย่างแท้จริงในหัวใจของฟ้ ฆมคฟ้ริน คือฟ้อยาก
 ๓ดูแลน้องค้วยมือของฟ้เอง ๓แม้จะไต่ฟ้(ฉาริน) ๓หรือไต่กบ้น้อง(สิลา) ๓น้องก็ยังเป็นลูกสะใภ้ของบ้าน
 ๓นี้เหมือนเดิม ๓แล้วมีเพียงวิธีนี้ที่ฟ้จะสามารถปกป้องดูแลน้อง ไต่ตลอดชีวิต ๓ไม่ให้ผู้ซายใตมาฆ่มหง
 ๓ได้ ๓อมรา ๓คีนนี้ฟ้มีสิทธึเป็นสามีน้องตามกฎประเพณีอย่างถูกต้องนะน้อง ๓ไม่ได้ละเมิดผิดกฎหมาย
 (หน้า 112)

๓ประเพณีการแต่งงานของชาวกัมพูชา ๓สะท้อนให้เห็นการเลือกคู่ครองของชาวกัมพูชา
 ๓มีอยู่ 2 ๓ลักษณะ คือ ๓พ่อแม่จะเป็นผู้ไต่เลือกคู่ไต่ให้กับลูก ๓และการเลือกคู่ของซายหนุ่มหญิงสาว
 ๓ไต่ตามความพึงพอใจ ๓โดยการแต่งงานนั้น ๓ถือเป็นการประกาศใต่คนในสังคฆไต่รับรู้ ๓และเป็น
 ๓สักขีพยานในความรักของคนทั้งสอง ๓ที่จ้ต้องใช้ชีวิตร่วมกัน ๓ชาวกัมพูชาจ้ไต่ให้ความสำคัญของ
 ๓ประเพณีการแต่งงานมากกว่าการจดทะเบียนสมรส¹³

2.3.3 การไต่ทุกข้ใต่ผู้ไต่เสียชีวิต

๓การไต่ทุกข้ใต่กับผู้ไต่เสียชีวิต ๓เป็นการแสดงออกถึงความรัก ๓อาลัยรัก ๓ของ
 ๓ผู้ไต่มีชีวิตอยู่ ๓ที่แสดงต่อผู้ไต่จากไป ๓นวนิยายเรื่อง “๓ภาระสุดท้าย” ๓ไต่กล่าวถึงเหตุการณ้การไต่ทุกข้
 ๓2 ๓ระยะ คือ ๓ช่วงที่วาทสนาสูญเสียคู่หมั้นคือนีนีไต่เสียชีวิตจากโรคร้าย ๓และตอนที่ฉารินเสียชีวิต ๓อมรา
 ๓ก็ตกอยู่ในความทุกข้ ๓ตอนที่วาทสนาไต่ทุกข้ใต่กับนีนีไต่คู่หมั้นไต่เสียชีวิต ๓โดยผู้แต่งไต่บรรยายไต่ดังนี้

¹³ Ekv NaruM, t'n¶InwgCiv^tExµr, (v^T^asaklyUGasIu, 1995), 13.

ผู้ถวายพรแด่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง
 บีฑาภิเษย ! ราชครูหลวงวัย ๒๕๓ ผู้กตัญญูบวชสละสมภพ ใฝ่เรียนอักษร
 ขอบพระพรแด่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

วาสนาเล็กยุ่งเกี่ยวกับความรัก ไว้ทุกข์ให้หนี 3 ปีแล้ว จนเข้าวัย 29 ปี วาสนา
 จึงได้พบกับอมราที่มีรูปร่างคล้ายหนีของเขา

(หน้า 29)

และตอนที่ผู้แต่งได้บรรยายถึงการไว้ทุกข์ของอมราให้กับฉรินคู่หมั้น ดังนี้

บุ๋นธนูชื้อเอะ ผู้ก้มเกล้าเอกราชสวดเอาใต้อบสภักค์สุ้ชฎาบ่ฮวยรย: เสา้กัษ
 หยภยิสภัสเฝียรเฮลลธษชเยย ๑ เสาษณูเสื่อกธกัเอราเวุคธาสณฐา
 กัธอชฎ

2-3 วันมานี้ สิลาทิศพทไปบอกสารักขอหยุดงานสักกระยะ เพื่ออยู่เป็นเพื่อน
 อมราไม่กล้าทิ้งนาง หญิงสาวสวมเสื้อฟ้าสีดำตลอดซึ่งเป็นสัญลักษณ์การไว้ทุกข์

(หน้า 88)

2.4 คุณธรรมและความเชื่อ

คุณธรรมและความเชื่อ เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในสังคม ทำให้สังคมสงบสุข
 ซึ่งนวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” ได้นำเสนอเนื้อหาด้านคุณธรรมและความเชื่อของชาวกัมพูชา
 ไว้ดังนี้

2.4.1 คุณธรรมในด้านความกตัญญู

ผู้แต่งได้สอดแทรกคุณธรรมในด้านความกตัญญู เพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านมี
 จิตสำนึกในเรื่องความกตัญญูต่อบิดามารดา และต่อประเทศชาติ โดยผ่านพฤติกรรมของตัวละคร
 ดังนี้

2.4.1.1 ความกตัญญูต่อบิดามารดา

นวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” ได้สะท้อนให้เห็นคุณธรรมในข้อนี้
 โดยสื่อผ่านตัวละคร เช่น คำพูดของฉรินที่พูดกับอมราให้เห็นถึงความกตัญญูต่อพ่อ ด้วยการ
 ปฏิบัติตามคำสั่งของพ่อ ดังนี้

-« អូនតូច ! ពេលវេលានៃទុក្ខព្រួយ កុំយកមកជាទ្រព្យជាប់ប្រាណ !... យើងអាចកាត់ចិត្តរស់នៅ តស៊ូដើម្បីជីវិតខ្លួនបន្តទៅទៀតបាន អូនឈប់ព្រួយពី រឿងពុកទៅ គិតពីរូបយើងដែលនេរស់វិញប្រសើរជាង បើអូនស្រឡាញ់និង គោរពពុក គួរតែបំពេញតាមបំណងប្រាថ្នាតាមគំនិតគាត់ទើបប្រសើរ

“ អ្វីនឹងកើតឡើង នឹងមានអ្វីកើតឡើង តើយើងអាចប្រយោជន៍បានអ្វីបានដែរ... ”

“ អ្វីនឹងកើតឡើង តើយើងអាចប្រយោជន៍បានអ្វីបានដែរ... ”

“ អ្វីនឹងកើតឡើង តើយើងអាចប្រយោជន៍បានអ្វីបានដែរ... ”

(អំពី 14)

អ្វីនឹងកើតឡើង តើយើងអាចប្រយោជន៍បានអ្វីបានដែរ... ”

... ពេលនេះពេលនោះអ្វីនឹងកើតឡើង ! ក្រី... ខ្លួន... ដោយ បើយើងរក្សាទុកសេចក្តីរីកចម្រើន... ”

អ្វីនឹងកើតឡើង តើយើងអាចប្រយោជន៍បានអ្វីបានដែរ... ”

(អំពី 12)

2.4.1.2 ការយល់ឃើញអំពីសង្គម

និយាយអំពី “ អារម្មណ៍ចិត្ត ” អ្នកចង់ឱ្យក្រុមគ្រប់គ្នាដឹងអំពីអារម្មណ៍ចិត្ត ត្រូវតែដឹងអំពីអារម្មណ៍ចិត្ត

អារម្មណ៍ចិត្ត គឺជាអារម្មណ៍ចិត្តដែលកើតឡើងក្នុងចិត្ត ដោយសារតែការប្រឈមនឹងបញ្ហា ឬការប្រឈមនឹងបញ្ហា

ដូចគ្នា ឯងរាល់គ្នា

អ្នកច្បាប់មានមោទនភាពចំពោះខ្លួនឯង សុខចិត្តចូរធ្វើ
ប៉ូលិស មិនរៀនបន្តនៅមហាវិទ្យាល័យ ព្រោះគិតថាចង់បំបាត់អំពើទុច្ចរិត
ចូលរួមការពារសង្គមជាតិ

ឥតខ្ចីខ្ចាញ់ខ្លួនឯង រីករាយស្រស់ រីករាយស្រស់ មិនមើលទៅទៅ មិនមើលទៅ មិនមើលទៅ មិនមើលទៅ
ព្រោះតាំងចិត្តចង់ធ្វើការល្អ រួមចំណែកក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍ រួមចំណែកក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍ រួមចំណែកក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍

(រៀងរាល់ ១០៤)

វាសនាដែលកើតឡើងក្នុងប្រទេសខ្មែរ ដោយការងារល្អប្រណីតិភាព ដោយការងារល្អប្រណីតិភាព ដោយការងារល្អប្រណីតិភាព
ត្រូវបានគេបំបាត់ ដោយការងារល្អប្រណីតិភាព ដោយការងារល្អប្រណីតិភាព ដោយការងារល្អប្រណីតិភាព

វាសនាខ្មែរនិរទេសប្រើប្រាស់ ព្រោះថ្លៃ
នេះគេត្រូវចេញបេសកកម្ម ។ អ្នកកំណែប្រែកម្មវិធីក្នុងប្រទេសខ្មែរ
ចុងក្រោយបំផុតនៃច្រកចូលទៅកំពង់សោម ។ ថ្លៃនេះវាសនាចេញនៃ
ព្រឹត្តិការណ៍ដែលកើតឡើង ព្រោះស្ថិតិកម្រិតប្រាក់បញ្ញើ ប្រាក់បញ្ញើ
ចំនួនច្រើនកើតឡើងសព្វថ្ងៃនេះ ធ្វើឱ្យក្រុមប្រឹក្សាប្រឹក្សា ព្រោះហាក់ដូចជាប្រឹក្សា
ខ្លះលទ្ធភាពក្នុងការបង្កើនជំនួសច្បាប់ទាំងនោះ ។ ទើបវាសនាដែលបណ្តោយ
សហការី ត្រូវចុះចូលគ្រប់ទីកន្លែងទាំងអស់

វាសនាដែលរត់ទៅ ព្រោះថ្លៃដែលខ្ពស់ ដោយការងារល្អប្រណីតិភាព ដោយការងារល្អប្រណីតិភាព ដោយការងារល្អប្រណីតិភាព
ដោយការងារល្អប្រណីតិភាព ដោយការងារល្អប្រណីតិភាព ដោយការងារល្អប្រណីតិភាព ដោយការងារល្អប្រណីតិភាព

(រៀងរាល់ ៥០)

នេះគឺជាការបំបាត់អំពើទុច្ចរិត ដោយការងារល្អប្រណីតិភាព ដោយការងារល្អប្រណីតិភាព ដោយការងារល្អប្រណីតិភាព
ដោយការងារល្អប្រណីតិភាព ដោយការងារល្អប្រណីតិភាព ដោយការងារល្អប្រណីតិភាព ដោយការងារល្អប្រណីតិភាព

-« មានអ្នកតាមដានរបស់យើង ឱ្យដំណឹងមកថា អាមួយប្រធានភ្នែកចារ
 កម្មណ្ណះវាសនានោះ វាខ្លាំងសំបើមណាស់ វាជាមនុស្សម៉ឺងម៉ាត់ក្នុងការងារ
 ទៀតផង វាសង្ឃឹយសណ្ឋាតារបស់យើង !... ស្តែកនេះវាសុំពិនិត្យហើយ
 ព្រោះវាស្រាវជ្រាវទៅសង្ឃឹយថា ឡានដែលសិលាទុកចោលថ្ងៃគេដេញតាមនោះ
 ជាឡានប្រចាំសណ្ឋាតារយើង ឥលូវសាកកងឱ្យមនុស្សទៅបេះវាចេញតែម្តង
 ទៅ កុំទុកនាំទើសមុខទើសមាត់អញ ! វាចង់ធ្វើជាអ្នកស្នេហាប្រទេសជាតិ
 យកមុខយកមាត់ផងហ្នឹង ? ដូចជាស្គាល់ហាក់ឈុនតិចពេកហើយ !..»

“មីសាយតាមដានរបស់យើងមកថា ឃើញអ្នកប្រធានភ្នែកចារ
 ម៉ឺងម៉ាត់ជាងគេ និងជាមនុស្សម៉ឺងម៉ាត់ក្នុងការងារ
 ទៀតផង វាសង្ឃឹយសណ្ឋាតារបស់យើង !... ស្តែកនេះវាសុំពិនិត្យហើយ
 ព្រោះវាស្រាវជ្រាវទៅសង្ឃឹយថា ឡានដែលសិលាទុកចោលថ្ងៃគេដេញតាមនោះ
 ជាឡានប្រចាំសណ្ឋាតារយើង ឥលូវសាកកងឱ្យមនុស្សទៅបេះវាចេញតែម្តង
 ទៅ កុំទុកនាំទើសមុខទើសមាត់អញ ! វាចង់ធ្វើជាអ្នកស្នេហាប្រទេសជាតិ
 យកមុខយកមាត់ផងហ្នឹង ? ដូចជាស្គាល់ហាក់ឈុនតិចពេកហើយ !..»

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์ (หน้า 78)

ผู้แต่งต้องการปลูกจิตสำนึกให้ผู้อ่านมีความกตัญญูต่อครอบครัว และต่อประเทศชาติ
 โดยการสร้างสังคมในอุดมคติ เช่น การที่ลูกรักและเคารพพ่อแม่ และความกตัญญูต่อประเทศด้วย
 การร่วมมือกันเป็นหูเป็นตาขจัดสิ่งผิดกฎหมาย เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างซื่อสัตย์
 พุ่มเทในการทำงานอย่างเต็มความสามารถและไม่เกรงกลัวอันตราย เพื่อให้สังคมสงบสุข

2.4.2 ความเชื่อทางพุทธศาสนา

นวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” สะท้อนให้เห็นความเชื่อทางพุทธศาสนาเกี่ยวกับความ
 ตาย ซึ่งเป็นสิ่งไม่แน่นอนของชีวิต มีการเกิดก็ต้องมีการดับ เป็นวัฏจักรตามความคิดของพุทธ
 ศาสนา เช่น การที่ผู้แต่งกล่าวถึงตอนที่แม่ของวาสนาตาย ไว้ดังนี้

លោកនេះគ្មានអ្វីទៀងទាត់សោះ
 ពេលចេញទៅបរទេសផុត ម្តាយអ្នកឈឺជាមនុស្សវិញសាចាសាចា ។

โลกนี้ไม่มีอะไรเที่ยงแท้เมื่อไปอยู่ต่างประเทศ แม่ของวาสนาก็ป่วยหนัก

ดวงวิญญาณซื่อสัตย์ของพี่ชายฉันด้วยเถอะ”

(หน้า -87)

นอกจากความเชื่อในเรื่องความตายแล้ว ผู้แต่งยังได้นำเสนอความเชื่อเกี่ยวกับการขอพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และพระพุทธรูป ในยามที่เกิดปัญหาในชีวิต คนกัมพูชาจะนึกถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ขอพรจากพระพุทธรูปเพื่อเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ให้พระคอยปกป้องรักษาให้รอดจากภัยอันตราย หรือบันดาลให้ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย เช่น

ตอนที่ลิลากถูกตำรวจจับและอมราชูรูปบูชาพระให้ลิลารอดพ้นจากความผิด ดังนี้

យប់ហើយ មានព្រះចៅច្បងព្រៀន ខ្មាច់អមរាជារាជ្យ ។ ស្រស់
ស្រីកំពុងរៀបកំរងផ្កាដាក់ថ្នាំព្រះអង្គ អុជធូបបៃរបស់សុំឱ្យព្រះអង្គ ជួយឱ្យ
សិលាចារ្យចិត្តទុក្ខទោសឆាប់ៗ ។

ดึกมากแล้ว ลิลารีบกลับบ้านอย่างรวดเร็ว กลัวอมราชจะเป็นห่วง หญิงสาวกำลังเตรียมพวงดอกไม้ถวายพระ จูกรูปสาวด้อนวนอนขอให้พระองค์ช่วยให้ลิลารอดพ้นจากความผิดเร็วๆ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์ (หน้า 104)

จากตัวอย่างที่กล่าวมาสะท้อนให้เห็นว่า วิธีการนับถือศาสนาพุทธของชาวกัมพูชา คล้ายกับการนับถือศาสนาพุทธของคนไทย เช่น เมื่อมีความทุกข์ก็จะวิงวอนขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ช่วยเหลือ เป็นต้น

สรุปภาพสะท้อน ด้านวัฒนธรรม

ในนวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย สะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมด้านต่างๆของกัมพูชา ที่ยังคงอยู่ในสังคม และการดำเนินชีวิตของชาวกัมพูชา ดังนี้

ศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิม ที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องนี้ ได้แก่ ระบำอภัยสราซึ่งเป็นนาฏศิลป์ชั้นสูงของกัมพูชา มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ เป็นศิลปะประจำชาติของกัมพูชา นอกจากนั้นยังนำเสนอแนวทางปฏิบัติตนของชาวกัมพูชา ได้แก่การยึดมั่นรักนวลสงวนตัวของผู้หญิง การแต่งงาน การไว้ทุกข์ให้ผู้ที่เสียชีวิต และการสะท้อนเรื่องคุณธรรมและความเชื่อ ในด้านความกตัญญูต่อบิดา มารดา และประเทศชาติ รวมทั้งวิธีการนับถือศาสนาพุทธของชาวกัมพูชา

ส่วนวัฒนธรรมแบบใหม่ของกัมพูชา สะท้อนในภาพสังคมสมัยใหม่ที่ต้องการความสะอาดสบาย และการรับอิทธิพลจากตะวันตก ได้แก่ การนิยมฟังเพลงจากเครื่องเล่นเทปของชาวกัมพูชา

3. ภาพสะท้อนด้านการเมืองการปกครอง

ราชอาณาจักรกัมพูชา ได้มีการเปลี่ยนแปลงจากระบบการปกครองในอดีตแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบบการปกครองระบอบประชาธิปไตย เมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม ค.ศ.1949 ในสมัยพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร¹⁴

การเมืองการปกครองของราชอาณาจักรกัมพูชาในสมัยพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มีการผันผวนอยู่ตลอดเวลา เกิดการแย่งชิงอำนาจ ปฏิวัติกันอยู่หลายครั้ง แผ่นดินที่เคยเงียบสงบกลับลุกเป็นไฟ จนทำให้การเมืองการปกครองของราชอาณาจักรกัมพูชาเข้าสู่สภาวะวุ่นวาย ซึ่งสามารถลำดับเหตุการณ์ทางการเมืองของราชอาณาจักรกัมพูชาได้ดังนี้

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สมเด็จพระนโรดมสีหนุได้ทรงดำรงตำแหน่ง ทั้งพระมหากษัตริย์และนายกรัฐมนตรี โดยยินยอมให้เวียดนามเหนือเข้ามาตั้งฐานทัพในดินแดนกัมพูชาสู้รบกับสหรัฐ และปฏิเสธการช่วยเหลือของสหรัฐด้านเงินทุนในการพัฒนาประเทศ ทำให้ นายพลลอนนอล และเจ้าสรีมตะ ซึ่งมีสหรัฐเป็นผู้หนุนหลัง เกิดความไม่พอใจ จึงปฏิวัติโค่นล้มอำนาจของสมเด็จพระนโรดมสีหนุ และเมื่อวันที่ 11 มีนาคม ค.ศ.1972 นายพลลอนนอล ได้สถาปนาตนเองเป็นประธานาธิบดีของสาธารณรัฐเขมร พร้อมทั้งแต่งตั้งเจ้าสรีมตะเป็นนายกรัฐมนตรี การบริหารประเทศในสมัยนี้ ประชาชนเดือดร้อนถูกกดขี่จากข้าราชการ และมีการคอร์รัปชันของรัฐบาลสาธารณรัฐเขมร จากสภาพความยากลำบากของชาวกัมพูชาจึงเกิดกลุ่มนิยมคอมมิวนิสต์ในกัมพูชา หรือที่รู้จักกันในนามเขมรแดง ได้เข้าร่วมกับสมเด็จพระนโรดมสีหนุและชาวกัมพูชาเริ่มต้นรัฐบาลลอนนอล¹⁵

ในวันที่ 17 เมษายน 1975 กลุ่มเขมรแดงโดยการนำของพอลพตก็บุกยึดกรุงพนมเปญได้และโค่นล้มรัฐบาลลอนนอลได้สำเร็จ เขมรแดงยอมให้สมเด็จพระนโรดมสีหนุดำรงตำแหน่ง

¹⁴ชา อวม,ไพ เฝงและโสม อิน, ประวัติศาสตร์กัมพูชาแบบเรียนเขมรที่เกี่ยวข้องกับไทย, แปลโดย สานติ ภัคคีคำ (กรุงเทพมหานคร: มติชน, 2546), 117.

¹⁵สุณัย ผาสุข, กัมพูชาประวัติศาสตร์ สังคม เศรษฐกิจ ความมั่นคง การเมือง และการต่างประเทศ, 29.

ประมุขของประเทศแต่เพียงในนาม¹⁶ พลพตได้ใช้ระบอบคอมมิวนิสต์ในการบริหารประเทศ ด้วยการกวาดต้อนชาวกัมพูชาออกไปสู่ชนบท พร้อมทั้งได้ยกเลิกสถาบัน และรูปแบบกิจกรรมทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่มีอยู่เดิม ได้แก่ระบบเงินตรา ตลาด ร้านค้า โรงเรียน วัด การแต่งตัว และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว เพื่อสร้างสังคมใหม่ ที่มีลักษณะของความเป็นชนบทอย่างแท้จริง โดยมีการจัดตั้งคอมมูนขึ้นทั่วประเทศ เพื่อควบคุมวิถีชีวิต ชั่วโมงทำงาน และอัตราปันส่วนอาหาร และในขณะเดียวกันก็สังหารปัญญาชนและคนที่แตกกฎของพวกเขา¹⁷ เขมรแดงกระทำเช่นนี้กับทุกคน ไม่เว้นแม้แต่สถาบันพระมหากษัตริย์และเชื้อพระวงศ์ในราชอาณาจักรกัมพูชา ต้องถูกจำกัดอิสรภาพให้อยู่แต่ในพระราชวังที่กรุงพนมเปญ โดยไม่สามารถจะเสด็จพระราชดำเนินออกไปนอกเขตพระราชฐานได้¹⁸

เมื่อปี พ.ศ.2538 พระเจ้าบรมโกศ สีมุนี ทรงประทานสัมภาษณ์กับหนังสือพิมพ์กัมพูชา ถึงเหตุการณ์ในช่วงดังกล่าวไว้ว่า

“เวลานั้นเราไม่ได้พบหน้าผู้คนเลย ต้องปลูกผักและผลไม้ไว้ในสวนของพระราชวัง ทหารยามของกลุ่มเขมรแดงจะนำข้าวและปลามาส่งที่ประตูหลังอาทิตย์ละสองครั้ง เราทำอาหารเสวยกันเอง ใส่เสื้อผ้าสีดำที่พวกเขมรแดงจัดไว้ให้และต้องซักผ้าเองทุกชิ้นด้วย”¹⁹

ตัวอย่างที่ยกมานี้แสดงให้เห็นว่า แม้กระทั่งสถาบันพระมหากษัตริย์ในราชอาณาจักรกัมพูชายังได้รับผลกระทบในการปกครองระบบล้างเผ่าพันธุ์อย่างมาก แล้วประชาชนกัมพูชาจะมีสภาพชีวิตที่ทุกข์ทรมานเพียงใด

ในหนังสือ ชายชรา บ่วงกรรมและคำสาป นครวัด นครธมของธีรภาพ โลหิตกุล ได้สัมภาษณ์ ลอนคิมควอน²⁰ ซึ่งเล่าให้เห็นสภาพทุกข์ทรมานของประชาชนกัมพูชาจากระบบการปกครองเขมรแดง ดังนี้

¹⁶ธีรภาพ โลหิตกุล, ชายชรา บ่วงกรรม และคำสาป นครวัด นครธม , 197.

¹⁷สุณัย ผาสุก, กัมพูชาประวัติศาสตร์ สังคม เศรษฐกิจ ความมั่นคง การเมือง และการต่างประเทศ , 33.

¹⁸ประชาชื่น [นามแฝง] , “พระบาทสมเด็จพระบรมนาถนโรดม สีมนูณี กษัตริย์หนุ่มแห่งกัมพูชา,” มติชนสุดสัปดาห์ 30 , 26 (พฤษภาคม 2549) :33.

¹⁹เรื่องเดียวกัน,33.

²⁰ธีรภาพ โลหิตกุล, ชายชรา บ่วงกรรมและคำสาป นครวัด นครธม, 42.

“ผมถูกพาไปทำไร่ไถนาในพื้นที่ทุรกันดาร เราทำงานหนัก แต่ได้กินข้าวต้มมือละหนึ่งถ้วย พ่อผมเสียชีวิตเพราะความหิวโหย พี่สาวถูกเอาตัวไปฆ่าด้วยข้อหาใดไม่ปรากฏ เพื่อนสนิท ถูกมันเอาค้อนทุบหัวตายไปต่อหน้าต่อตา เวลานั้นประชาชนเขมรเหมือนตกนรกทั้งเป็น”.

จนมาถึงวันที่ 7 มกราคม 1979 เฮง ส่าริน เจีย ชิม และฮุน เซน อดีตเขมรแดง โดยมีเวียดนามหนุนหลังก็บุกยึดกรุงพนมเปญ โคนล้มรัฐบาลที่พารุณ โหดร้ายได้สำเร็จ พวกเขาเขมรแดงได้หลบหนีไปอยู่พรมแดนไทยกัมพูชา เฮง ส่ารินและฮุน เซน ได้จัดตั้งรัฐบาลขึ้นใหม่ที่กรุงพนมเปญภายใต้การสนับสนุนของเวียดนาม ได้พยายามรื้อฟื้นความสงบเรียบร้อยของสังคมและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ รวมทั้งขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมกัมพูชา ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพมากขึ้น ในปี 1991 กัมพูชาเข้าสู่ระบอบการปกครองแบบเสรีประชาธิปไตย ซึ่งมีพระมหากษัตริย์เป็นพระประมุขอีกครั้ง เศรษฐกิจ การเมืองและสังคม ได้รับการฟื้นฟูเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยหลังจากประเทศเข้าสู่ภาวะปกติ²¹ ราชอาณาจักรกัมพูชาได้จัดให้วันที่ 7 มกราคมของทุกปีเป็นวันชาติ และเป็นวันหยุดของประชาชน

นวนิยายเรื่อง “การะสูดท้าย” เมา ส่านางได้แต่งขึ้นใน ค.ศ.2004 โดยแตงนวนิยายย้อนให้เห็นผลกระทบของการเมืองการปกครองสมัยเขมรแดง ที่ชาวกัมพูชาต้องสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ตั้งเวียให้กับการปกครองล้างเผ่าพันธุ์ ซึ่งถือเป็นโศกนาฏกรรมทางการเมืองของราชอาณาจักรกัมพูชา ที่ยากจะลืมเลือน โดยนำเสนอสภาพเหตุการณ์ ตั้งแต่เขมรแดงอพยพประชาชนออกจากเมืองต่างๆ ในวันที่ 17 เมษายน 1975 โดยบรรยายผ่านความคิดของสิลา ดังนี้

กาลเวลา: เถลไถลถูกบิดเกลียวจนตกร่องสู่สรวงสวรรค์สูงส่ง
 ใต้๑๗เมษายน๑๙๗๕ โลกมืดกึกเข็มนาหมุนวนสวนทาง - ชาติดับขบ ก็ไถ่เจ้าบ่
 เราะอีเอะเจ้าชายบ่ขบวีส ไสลวิภาช เบ็ญเฮาฉวยเห็ญเญะสิญเญะลุค
 อังโลกสิลาเจ้าบ่เจ้าชายหูกยุชวาย เราะเส็ญญิวียเญะญูสลับบ่บรู ๑ เถล
 อดั้เห็ญเญะเส็ญญิวียเญะญูสลับบ่บรู ๑

เวลานั้นเป็นเวลาพวกเขาพลพต ได้อพยพประชาชนทั่วทั้งประเทศ วันที่ 17 เมษายน 1975 พ่อจ้บรรับจ้างสวาย-พระตะบองก็ถูกกักตัวอยู่ที่นั่นกับพี่ริน ซึ่งอยู่ในช่วงปิดทอม โดยไป

²¹ สุณัย ผาสูข, กัมพูชาประวัติศาสตร์ สังคม เศรษฐกิจ ความมั่นคง การเมือง และการต่างประเทศ, 49.

ช่วยเป็นกระเป๋ารถให้พ่อ ส่วนลีลาอยู่กับแม่ ที่บ้านเขสรวส ตำบลบนกำลังเดินทางไปหาพ่อ แต่ไปไม่ถึง

(หน้า 70)

ตัวอย่าง บทสนทนาลีลาและแม่ได้สะท้อนให้เห็นสภาพความเป็นอยู่ของชาวกัมพูชา หลังจากอพยพมาอยู่ในองค์กรเขมรแดง ซึ่งได้รับความทุกข์ทรมาน ดังนี้

-« ម៉ែ ! ឡាហ្មានបាយ ! ឱ្យឡាហ្មានបាយហូបមកម៉ែ តែមួយដៃក៏បាន ដែរ !...»

អ្នកម្តាយអាបកូនស្រក់ទឹកភ្នែកជោគផ្តាល់ ÷

-« ទ្រាំទៅកូន ឥលូវនេះម៉ែគ្មានលទ្ធភាពទៀតទេ កូនជាកូនរបស់អង្គការ បើអង្គការចែករបបឱ្យប៉ុណ្ណាគឺត្រូវហូបប៉ុណ្ណឹង ម៉ែគ្មានអង្ករដាំបាយឱ្យកូនដូច កាលនៅផ្ទះយើងទៀតទេ !...»

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงวนลิขสิทธิ์

“แม่ ลีลาหัวข้าว แม่ขอข้าวให้ลีนกินหน่อย แค่นี้พอพี่เดียวก็ได้”

แม่ก็อดลูกทิ้งหยดน้ำตาอาบแก้ม

“อดทนนะลูก ตอนนี้แม่ไม่มีความสามารถช่วยลูกได้ ลูกเป็นลูกขององค์กร ถ้างค์การแจกข้าวต้มให้เท่าไหนก็ต้องกินเท่านั้น แม่ไม่มีข้าวสารหุงให้ลูกกินเหมือนเวลาที่อยู่บ้าน เราหรอก”

(หน้า 71)

ผู้แต่งบรรยายความโหดเหี้ยมในสมัยที่เขมรแดงเรืองอำนาจ โดยชาวกัมพูชาที่อยู่ใน องค์กรจะต้องออกไปทำงานตามคำสั่งของเขมรแดง โดยมีชีวิตอยู่ในอุ้งมือของเขมรแดง ดังนี้

សម័យនោះឱ្យតែថ្នាក់លើហៅហើយ អ្នកណាក៏ភ័យព្រួយដែរ ព្រោះមិន ដឹងជាខ្លួនត្រូវមានទុក្ខទោស តើចោទប្រកាន់យ៉ាងណាខ្លះ ? ព្រោះច្រើននាក់ ណាស់ហើយ ដែលពួកវាហៅហើយប្រជុំ ឬត្រូវដាក់ទិសដៅទៅនេះទៅនោះ តែ គ្មានថ្ងៃបានត្រឡប់មកភូមិវិញឡើយ ។

สมัยนั้นถ้าเจ้านายเรียกแล้ว ใครๆก็กลัวเพราะไม่รู้ว่าจะตัวเองต้องได้รับเคราะห์อะไรบ้าง เขาจะกล่าวหาอย่างไรบ้าง? เพราะคนส่วนมากแล้ว ที่พวกมันเรียกไปประชุม หรือกำหนดทิศทาง

ให้ไปที่นั่น แต่ไม่เคยมีใครรอดกลับมาเลย

(หน้า 72)

นอกจากนี้ผู้แต่งต้องได้สื่อให้เห็นความรู้สึกน่าเวทนาของชาวกำพูชา ในเวลานั้นว่า การตาย เป็นสิ่งดีเสียกว่าที่จะมีชีวิตอยู่ ซึ่งสะท้อนให้เห็นจากคำพูดของแม่สิลา

-« ญา เจ๋อเจ้ามួយไฮ่ណາກូន ! ហើយើងស្លាប់ ស្លាប់ទាំងអស់គ្នាចុះ រស់នៅបែបនេះវេទនាជាងស្លាប់ទៅទៀត !...»

“ลา ไปกับแม่นะลูก ถ้าเราตาย ตายด้วยกัน มีชีวิตอยู่แบบนี้เวทนามากว่าตาย เสียอีก”

(หน้า 72)

ลักษณะการแต่งตัวของพวกเขมรแดง และการสร้างองค์การ เพื่อควบคุมวิถีชีวิตของคนในยุคเขมรแดง ปรากฏในการบรรยายของเมา สำนาง ดังนี้

— ណោះនោះ ហាក់ឈុនស្លៀកពាក់ខ្មៅ ប៉ាក់ក្រហមក្រហម ចូរណារក្សា ដៃម្ខាងកាន់ពិលពូលចូលចេញ ម្ខាងមុខម្ខាងរាងស្រស់ម្ខាង ធ្វើឱ្យគេចង់ចាក់ស្រែប អាបម្នាក់ភ្ជាប់នឹងច្រូងយ៉ាងណែន ។ ទីនេះជាចុះអ្នកមេម៉ាយ ដែលគេសង់ជា បន្ទប់ជាប់ៗគ្នា មុខរបស់ហាក់ឈុន សិលាចំណាំច្បាស់ណាស់

ขณะนั้นหักฉุน สวมเสื้อผ้าสีดำ คล้องคอด้วยผ้าขาวม้าสีแดง คลุมเสื้อกันฝน มือข้างหนึ่งถือตะเกียงส่องมาตรงหน้าแม่ของสิลา ทำให้แม่ตกใจคิดว่าสิลาออกดักบอกร่างแน่นอน ที่นี้เป็นบ้านของแม่หม้าย ที่เขาสร้างเป็นห้องติดๆกัน หน้าของหักฉุน สิลาจำได้ชัดเจนมาก

(หน้า 72)

การบรรยายของผู้แต่งทำให้เห็นภาพชีวิตชาวกำพูชาหลังจากการโค่นล้มเขมรแดงได้สำเร็จ ประชาชนที่ถูกกวาดต้อนไปนั้น ได้กลับมาบ้านเกิดของตน ดังนี้

ថ្ងៃ ព័មកភា ដែលជាជីវិតថ្មីនៃយើង សិលាអាយុ បាន ១០ឆ្នាំ គេយល់ដឹងបានច្រើនជាងមុន ចេះទៅតាមគេតាមឯងរកភូមិ កំណើតរបស់ខ្លួន ហើយក៏បានជួបជុំជាមួយលោកនីតុកនិងបងឆារិន ។

วันที่ 7 มกราคม ซึ่งเป็นวันใหม่ของเรา สילהอายุได้ 10 ปี เขารู้เรื่องได้มากกว่าแต่เดิม รู้จักตามเขาเดินทางกลับไปบ้าน แล้วก็ได้พบพ่อและพี่นาริน

(หน้า 75)

เมมา สำนาง ได้บรรยายลำดับเหตุการณ์ของการปกครองในยุคเขมรแดงต่อไป จนถึงวันที่ 7 มกราคม 1979 เป็นการเปลี่ยนแปลงของสภาพการเมืองการปกครองกัมพูชาอีกครั้ง เพราะเป็นวันที่ เฮง สำนาริน เจียซิม และฮุน เซน ได้โค่นล้มระบบเขมรแดง ภายใต้การนำของพอลพต ประชาชนจึงได้รับอิสรภาพอีกครั้งหนึ่ง หลังจากที่ทนทุกข์ทรมานมายาวนาน ที่ผู้แต่งบรรยายตัวอย่างเหตุการณ์ที่ประชาชนกัมพูชา ได้รับอิสรภาพจากความกล้าหาญของวีรบุรุษทั้งสาม ดังนี้

រហូតដល់ថ្ងៃ ព័សក ១៩៧៩ ថ្ងៃដែលព្រះអាទិត្យចិះបំភ្លឺភពផែនដីដ៏ ធម៌តសូន្យសុខ ជាពិភពនៃភាពអន្តរកាលរបស់ពួកបនប្រល័យពូជសាសន៍ ជា ថ្ងៃដែលសម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រីហ៊ុន សែន សម្តេចជាស៊ីម និងសម្តេចហេងសារិន តស៊ូរំដោះប្រទេសជាតិបានជោគជ័យ ធ្វើឱ្យប្រជាពលរដ្ឋស្រីបានរស់រានជាថ្មី គឺបានទទួលសេរីភាពក្នុងលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យក្នុងបរិបទ ។ ក្នុងការគ្រប់ គ្រងរបស់អ្នកដឹកនាំយើងក្នុងវេលានោះ តើមានអ្វីដែលមិនទាន់គ្រប់គ្រាន់ ទៀតនោះ ? បើថ្ងៃឈឺចាប់យើងមិនអាចបំភ្លេច ថ្ងៃដែលមានគុណក៏យើងត្រូវ ចងចាំអស់មួយជីវិតដែរ ។

จนถึงวันที่ 7 มกราคม 1979 วันที่พระอาทิตย์ใหม่ให้แสงสว่างบน แผ่นดินอันมืดมนซึ่งเป็นโลกแห่งยุคมีดของพวกล้างเผ่าพันธุ์ เป็นวันที่สมเด็จนายกรัฐมนตรี ฮุน เซน สมเด็จเจีย ซิม และสมเด็จเฮง สำนาริน ต่อสู้ปลดปล่อยประเทศได้สำเร็จ ทำให้ประชาชนทั้ง หญิงและชายได้มีชีวิตใหม่ และได้รับเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตยอย่างสมบูรณ์ ในการ ปกครองของผู้นำเราในเวลานั้น ยังมีอะไรไม่เพียงพออีกหรือ? วันเจ็บปวดที่เราไม่อาจลืม วันมี บุญคุณที่เราต้องจดจำไว้ตลอดชีวิต

(หน้า 75)

เมมา สำนาง ต้องการกระตุ้นให้เห็นความสำคัญของวันที่ 7 มกราคม วันชาติของกัมพูชา สร้างให้เห็นบุญคุณของผู้นำประเทศ โดยบรรยายผ่านบทสนทนาของสילהและอมรา ที่แสดงถึงความสำนึกถึงบุญคุณของผู้นำประเทศ ที่ทำให้ความสงบสุขเกิดขึ้นว่าประชาชนทุกคนจะไม่ลืม วันที่ได้รับอิสรภาพ ดังนี้

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

เมา สำแดง เป็นนักเขียนที่มีฝีมือของราชอาณาจักรกัมพูชา มีผลงานเขียนนวนิยายประมาณ 100 เรื่อง ในปี ค.ศ.1995 ได้รับรางวัลที่ 1 พานรางวัลอักษรศิลป์ “พระสีหนุราช” ซึ่งแสดงถึงความสามารถในการเขียนนวนิยายของ เมา สำแดง

การศึกษานวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” ของเมา สำแดง มีจุดมุ่งหมาย เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบต่างๆของนวนิยาย และวิเคราะห์ภาพสะท้อนด้านสังคม วัฒนธรรม และการเมืองของราชอาณาจักรกัมพูชา ที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องนี้

สรุปผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์นวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” ของ เมา สำแดง ตามจุดมุ่งหมายดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้
องค์ประกอบต่างๆ ของนวนิยายประกอบด้วย การสร้างโครงเรื่อง, แก่นของเรื่อง, ฉาก, ตัวละคร, บทสนทนา และท่วงทำนองการแต่ง ดังนี้

โครงเรื่องของนวนิยายเรื่องนี้ เป็นเรื่องการปฏิบัติภารกิจตามหน้าที่ของสิลา จนกระทั่งเกิดความรักกับอมรา โดยเริ่มต้นจากการไม่ชอบกัน แต่ด้วยความใกล้ชิดกันเพราะคำสัญญาที่สิลาให้ไว้กับพี่ชายที่จะดูแลอมรา ทำให้กลายมาเป็นความรัก ซึ่งความรักและการดูแลเอาใจใส่อมราถือเป็นภาระสุดท้ายในชีวิตของสิลา เมา สำแดง ได้วางโครงเรื่องอย่างน่าสนใจ โดยการใช้ความขัดแย้งระหว่างตัวละคร และความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละคร มาเป็นอุปสรรคในความรักของสิลาและอมรา เปิดเรื่องด้วยการนำเสนอพฤติกรรมในด้านหนึ่งของสิลา ที่ปลอมตัวเข้ากลุ่มนักเลงเพื่อไปสืบขบวนการทุจริต ทำให้คนรอบข้างแม้กระทั่งพี่ชายของตนเองและอมราเข้าใจผิดคิดว่าเป็นคนไม่ดี การดำเนินเรื่องของนวนิยายเรื่องนี้ ดำเนินเรื่องตามปฏิทิน แต่มีช่วงหนึ่งที่เล่าย้อนเรื่องเกี่ยวกับสงครามฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ นอกจากนั้นยังเพิ่มตัวละครใหม่ๆ เพื่อสร้างปัญหาให้ยิ่งขึ้นรุนแรงน่าติดตามและคลี่คลายปมปัญหาด้วยการใช้เหตุบังเอิญ โดยคลายปมปัญหาที่ละปมปัญหาได้อย่างเหมาะสม ปิดเรื่องแบบสุขนาฏกรรม ด้วยการให้สิลาและอมรามีความสุขในที่สุด แก่นของเรื่อง ได้แสดงแนวคิดว่าทุกคนต้องมีหน้าที่ดูแลครอบครัว ในขณะที่เดียวกันก็ต้องมีหน้าที่ช่วยกันขจัดสิ่งที่ผิดกฎหมาย และร่วมมือกันพัฒนาประเทศชาติ

เมมา สำนาง ใช้ชื่อสถานที่จริงในราชอาณาจักรกัมพูชา เป็นฉากในนวนิยายทำให้มีความสอดคล้องกับเหตุการณ์ของเรื่อง รวมทั้งยังสร้างอารมณ์สะเทือนใจให้แก่ผู้อ่าน ทำให้นวนิยายเรื่องนี้ น่าติดตาม ตัวละครในเรื่องนี้ มีตัวละครเอก และตัวละครประกอบ ตัวละครเอกฝ่ายชาย คือ ลีลา เป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อครอบครัวและประเทศชาติ ส่วนตัวละครเอกฝ่ายหญิง คือ อมรา เป็นผู้มีความสุภาพเรียบร้อย ซื่อสัตย์ต่อความรัก นอกจากนี้ยังพบว่า การสร้างตัวละครของเมมา สำนาง ตัวละครสำคัญชายจะปรากฏลักษณะเด่นคือ มีอาชีพหน้าที่การงานดี ลักษณะนิสัยของตัวละครมีความสมจริงเหมือนกับคนธรรมดาทั่วไป ผู้แต่งใช้บทสนทนาเพื่อการดำเนินเรื่องให้รวดเร็วแทนการบรรยาย ใช้บทสนทนาบอกลักษณะนิสัยของตัวละคร ทำให้นวนิยายสมจริงในด้านท่วงทำนองการแต่ง ผู้แต่งได้นำเสนอการใช้ภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส แทรกเข้ามาในนวนิยายเรื่องนี้ โดยเลือกใช้คำศัพท์ที่ชาวกัมพูชาใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อความสมจริงของตัวละคร มีการบรรยายโดยใช้เครื่องหมายวงเล็บเพื่อแสดงความนึกคิดของตัวละครให้ตัวละครเหมือนมีชีวิตจริง นอกจากนี้ยังได้ใช้คำอุปมา สัญลักษณ์ เปรียบเทียบให้ผู้อ่านเกิดภาพพจน์ได้อย่างชัดเจน และใช้โวหารทั้งบรรยายโวหาร พรรณนาโวหาร เป็นการสร้างความสละสลวยทางภาษาได้อย่างดี

ภาพสะท้อนด้านสังคม วัฒนธรรม และการเมืองการปกครองในราชอาณาจักรกัมพูชาที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย” ผู้แต่งได้สอดแทรกเหตุการณ์ต่างๆผ่านพฤติกรรมของตัวละคร ทำให้อ่านเห็นสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชาวกัมพูชา ดังนี้

ภาพสะท้อนด้านสังคม ผู้แต่งสะท้อนให้เห็นความแตกต่างในการดำเนินชีวิตระหว่างคนที่มีฐานะร่ำรวยและคนที่มีฐานะยากจนในแนวทางที่สุจริตและทุจริต ผู้แต่งได้สร้างสังคมในอุดมคติเพื่อกระตุ้นให้คนจนพยายามต่อสู้ดิ้นรนในแนวทางที่สุจริต ทั้งได้เสนอการประกอบอาชีพของชาวกัมพูชาในด้านสุจริต เช่น การรับราชการตำรวจ และอาชีพรับจ้างทั่วไป ส่วนอาชีพทุจริต ผู้แต่งได้นำปัญหาที่เกิดขึ้นในราชอาณาจักรกัมพูชามาเสนอ ได้แก่ การค้าอาวุธผิดกฎหมาย การค้าโสเภณี การนับถือเงินทอง นอกจากนี้ที่กล่าวมาแล้วยังสะท้อนให้ผู้อ่านเห็นการสนับสนุนในการศึกษาของผู้นำชาติ ที่ต้องการให้คนในชาติมีความรู้ และนำความรู้มาพัฒนาประเทศ ภาพสะท้อนด้านวัฒนธรรมของชาวกัมพูชา เมมา สำนาง ได้สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตของชาวกัมพูชา โดยนำเสนอวัฒนธรรมของชาวกัมพูชาแบบเก่า ที่สืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ได้แก่ ระเบียบอาหาร แนวการปฏิบัติตนของชาวกัมพูชา ได้แก่ การยึดมั่นในการรักษาวลสงวนตัว การแต่งงาน การไว้ทุกข์ให้ผู้ที่เสียชีวิต ด้านคุณธรรม ผู้แต่งได้นำเรื่องความกตัญญูต่อบิดา มารดา และประเทศชาติ มาสอดแทรกลงในนวนิยาย โดยเน้นให้ผู้อ่านได้ตระหนักถึงความสำคัญของคุณธรรมด้านนี้ นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นความเชื่อทางพระพุทธศาสนาของชาวกัมพูชา ส่วนวัฒนธรรม

แบบใหม่ของชาวกัมพูชาที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องนี้คือ การฟังเทปเพลงจากเครื่องเล่นเทปที่สะท้อนให้เห็นการใช้ชีวิตของชาวกัมพูชาในปัจจุบัน ภาพสะท้อนด้านการเมืองการปกครองในนวนิยายเรื่องนี้ ผู้แต่งได้ใช้เหตุการณ์สงครามล้างเผ่าพันธุ์ที่เกิดขึ้นจริงในราชอาณาจักรกัมพูชา มาสอดแทรก เพื่อให้ผู้อ่านเห็นความทุกข์ยากของชาวกัมพูชาที่ถูกกดขี่จากพวกเขมรแดง และกระตุ้นให้ผู้อ่านสำนึกถึงความสำคัญของวันที่ 7 มกราคม ซึ่งเป็นวันชาติของชาวกัมพูชา โดยพยายามสร้างสำนึกในบุญคุณของผู้นำชาติ ที่สามารถโค่นล้มระบอบเขมรแดงคืนอิสรภาพให้ประชาชนกัมพูชาได้อย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการวิเคราะห์ในเรื่องการใช้ภาษาของเมา สำนาง โดยพิจารณาการใช้ถ้อยคำสำนวน การใช้ประโยค จากนวนิยายเรื่อง “ภาระสุดท้าย”
2. ควรนำผลงานเรื่องต่างๆของเมา สำนาง มาศึกษาวิเคราะห์เพื่อให้เข้าใจตัวตนของเมา สำนาง มากยิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กุหลาบ มัลลิกะมาส. **วรรณคดีวิจารณ์**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2529.

ฉัตร บุญนาค. **ศิลปะการใช้ภาษาไทย**. กรุงเทพมหานคร : ประกายพริก , 2522.

ชา อวม, ไผงเผง และ โสม อิน. **ประวัติศาสตร์กัมพูชาแบบเรียนเขมรที่เกี่ยวข้องกับไทย**. แปลโดย สานติ ภัคดีคำ. กรุงเทพมหานคร: มติชน, 2546.

เบญจมาศ พลอินทร์. **พื้นฐานวรรณคดี และวรรณกรรมไทย**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2526.

ประชิด สกฤษะพัฒน์. **วัฒนธรรมพื้นบ้าน และประเพณีไทย**. กรุงเทพมหานคร : ภูมิปัญญา, 2546.

ประทีป เหมือนนิล. **วรรณกรรมไทยปัจจุบัน**. กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทย์การพิมพ์, 2523.

ประเทือง คล้ายสุบรรณ. “การแต่งคำประพันธ์.” เอกสารในการอบรมเรื่อง การแต่งคำประพันธ์

เสนอที่มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 14 สิงหาคม 2548. (อัดสำเนา)

ธีรภาพ โลหิตกุล. **ชายชรา บ่วงกรรม และคำสาป นครวัด นครธม**. พิมพ์ครั้งที่ 4.

กรุงเทพมหานคร : แพรว, 2546.

พรณศิริ เดชมณเฑียร. “การศึกษาเชิงวิเคราะห์วรรณกรรมเรื่อง “คลื่นซัดทราย”

(รลกลโอบกขสาจ).” สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาเขมรศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2542.

ไพโรธ เลิศพิริยะกมล. **วรรณกรรมปัจจุบัน**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2542.

ภูมิจิต เรื่องเดช. “ระบำแม่รุ.” เอกสารประกอบ การจัดประชุมสัมมนาทางวิชาการเรื่อง

ความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมไทย-กัมพูชา. เสนอที่มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์,

7- 8 สิงหาคม 2548. (อัดสำเนา)

รัฐจวน อินทรกำแหง. **วรรณกรรมวิจารณ์ตอนที่ 1**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ดวงกมล,

2521.

รื่นฤทัย สัจจาพันธ์. **วรรณกรรมปัจจุบัน**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2523.

วนิดา บำรุงไทย. **ศาสตร์และศิลป์แห่งนวนิยาย**. กรุงเทพมหานคร : สุริยาสาสน์, 2544.

วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์ และภูมิปัญญา จังหวัดสุรินทร์.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2544 (พิมพ์ในงานเฉลิมพระเกียรติ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิม
พระชนมพรรษา 6 รอบ ธันวาคม 2544).

วรรณ บัวเกิด. “แนวการวิจารณ์นวนิยาย และเรื่องสั้น.” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย
หน่วยที่ 8-15 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 639-647.

กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2530.

วัลยา วิวัฒน์ศร. วรรณวินิจ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

สมพร มั่นตระกูล. วรรณกรรมไทยปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2525.

สายทิพย์ นุกุลกิจ. วรรณกรรมไทยปัจจุบัน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอส. อาร์.
พรินติ้งแมสโปรดักส์จำกัด, 2543.

ลีทรา พินิจกุลวล และนิตยา กาญจนวรรณ. ความรู้ทั่วไปทางวรรณกรรมไทย. กรุงเทพมหานคร :
ดวงกมล, 2520.

สุนัย ผาสุข. กัมพูชาประวัติศาสตร์ สังคม เศรษฐกิจ ความมั่นคง การเมือง และการต่างประเทศ
กรุงเทพมหานคร : สถาบันเอเชียศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

สุทธิวงศ์ พงษ์ไพบูลย์. วรรณคดีวิเคราะห์. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2525.

สุพรรณี วราทร. ประวัติการประพันธ์นวนิยายไทย. กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทย์การพิมพ์, 2519.

วารสารภาษาไทย

ประชาชน[นามแฝง]. “พระบาทสมเด็จพระบรมนาถ นโรดม สีหมุนี กษัตริย์หนุ่มแห่งกัมพูชา.”

มติชนสุดสัปดาห์ 26, 30 (พฤษภาคม 2549) : 33.

หนังสือต่างประเทศ

Huffman, Franklin E. **Cambodian System of Writing and Beginning Reader**. New Haven and London : Yale University Press, 1970.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล นางสาวศิริวรรณ ประสพสุข
ที่อยู่ 52/1 หมู่ 1 ต.นครหลวง อ.นครหลวง จ.พระนครศรีอยุธยา 13260

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2539 จบมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ.2541 จบมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ.2545 สำเร็จการศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย
มหาวิทยาลัยบูรพา
พ.ศ.2546 ศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาวิชาเคมีศึกษา
มหาวิทยาลัยศิลปากร

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์